श्लोक ९

सुहृन्मित्रार्युदासीनमध्यस्थद्वेष्यबंधुषु ॥
साधुष्वपिचपापेषुसमबुद्धिर्विशिष्यते ॥

समश्लोकी ९

मित्रशत्रुउदासीन मध्यस्थअसखेसखे ॥
साधुपापीअशासर्वी समबुद्धिविशेषतो ॥

आर्या ९

द्वेष्यउदासीनरिपू बंधूमध्यस्थसुहृदअणिमित्र ॥
साधूपापीयांला पाहेसमतोविशिष्टसर्वत्र ॥

दोहरा ९

मित्रउदासीशत्रुपुनि औरनिजबंधुसमान ॥
साधुपापीचित्तमें गनेएकउनमान ॥

ओवी ९

सोयरेबंधुमित्रजन ॥ वैरीसखाउदासीन ॥
यांतेंमानीसमान ॥ तोसमबुद्धी ॥

अभंग ९

कोणीकापिलीयामान ॥ दुःखेंनपवेरुदन ॥
मित्रजोडेराजशुन ॥ गजवाहनींमीरवी ॥ १ ॥
दोन्हीसारिखेजयासी ॥ तैसेंचित्तसख्यापासी ॥
घेतनित्यविसांव्यासी ॥ असखाहीतेवींच ॥ २ ॥
साधुबोधामिथ्याबोली ॥ समबुद्धीपूजाकेली ॥
तुकाह्मणेज्ञानवल्ली ॥ त्याचीझालीसुफळ ॥ ३ ॥

श्लोक १०

योगीयुंजीतसततमात्मानंरहसिस्थितः ॥

एकाकीयतचित्तात्मानिराशीरपरिग्रहः ॥

समश्लोकी १०

कर्मयोगीचित्तयोजी सदाएकांतसेवुनी ॥
स्थिरचित्ततनूएक टाकीआशापरिग्रह ॥

आर्या १०

जोसंयमचित्तात्मा पार्थानिष्कामसंचयत्यागी ॥
एकांतींएकाकी ब्रह्मींयोजीमनासजोयोगी ॥

दोहरा १०

बैठेकैसेएकचित्त जोगीसाधेजोग ॥
एकाकीचाहेनकछु जोरेनहिंसुखभोग ॥

ओवी १०

योगीएकांतींबैसोनी ॥ असावेंरहस्यध्यानीं ॥
चित्तआत्माजिंतोनी ॥ टाकीआशापरिग्रह ॥

अभंग १०

कर्मयोगींचित्तयोजीसदोदित ॥ जैसायोगीघेतदिव्यरस ॥ १ ॥
एकांतसेवनआवडतेंमन ॥ पथ्यानेंलोटूनशाहाणावागे ॥ २ ॥
स्थिरचित्तेंचितीएकजगत्पती ॥ सद्विद्यासप्रीतीअनुरागें ॥ ३ ॥
टाकीआशातैसापरिग्रहवीरेशा ॥ नाहींजीवदशातुकाह्मणे ॥ ४ ॥

श्लोक ११

शुचौदेशेप्रतिष्ठाप्यस्थिरमासनमात्मनः ॥
नात्युच्छ्रितंनातिनीचंचैलाजिनकुशोत्तरम् ॥

समश्लोकी ११

स्थापूनियांशुद्धदेशीं स्थिरआसनआपुलें ॥

नबहूउंचनानीच कुशाचर्मावरीपट ॥

आर्या ११

शुद्धस्थानींअपुलें स्थिरआसनघालुनीसुयोगरतें ॥
अत्युच्चनीचहिनजें वस्त्राजिनदर्भज्यांतउत्तरतें ॥

दोहरा ११

ठौरपुनितनिहारकें करीआसनबिस्तार ॥
नहीऊंचोनीचोनही पटकुशचर्मबिथार ॥

ओवी ११

पवित्रशुद्धदेशींजाण ॥ स्थिरकरावेंआसन ॥
उंचनीचनसावेंजाण ॥ कुशचर्मवस्त्रआंथरोनी ॥

अभंग ११

स्थापूनियांशुद्धदेशीयेप्रसिद्ध ॥ प्रयागअंबुद्धसंतधाम ॥ १ ॥
स्थिरहेंआपुलेंआसनजेणेंकेलें ॥ बहुऊचललेंऐसेंनको ॥ २ ॥
नीचतरीभूमीदोषलागेऊर्मी ॥ कुशमृगचर्मीपटदिव्य ॥ ३ ॥
तेथेंसुमुहूर्तेंबैसावेंनिरुतें ॥ आठवीगुरुतेंतुकाह्मणे ॥ ४ ॥

श्लोक १२

तत्रैकाग्रंमनःकृत्वायतचित्तेंद्रियक्रियः॥
उपविश्यासनेयुंज्याद्योगमात्मविशुद्धये॥

समश्लोकी १२

करूनिमनएकाग्र स्थिरचित्तेंद्रियक्रियें ॥
चित्तशुद्ध्यर्थयोजावा योगबैसोनिआसनीं ॥

आर्या १२

त्याआसनिंबैसोनी करुनीएकाग्रधीरचित्तमुनीं ॥

आत्मविशुद्धीसाठी योजावायोगइंद्रियेंदमुनी ॥

दोहरा १२

करीबैठेमनकोंथीर सर्वइंद्रियनकोंजीत ॥
करिकेआतमशुद्धकों जोगकरेयारीत ॥

ओवी १२

मनइंद्रियेंचित्तनेमुनी ॥ बैसावेंतयेआसनीं ॥
आत्मशुद्धीव्हावयालागोनी ॥ योगकरावा ॥

अभंग १२

करुनीमानसएकाग्रह्व्यास ॥ नेदीवासपैसमनाधेवों ॥ १ ॥
स्थिरचित्तहोयइंद्रियांसक्रियां ॥ वोळंगतीपायांसदोदीत ॥ २ ॥
चित्तशुद्ध्यर्थाचायोगपैंहटाचा ॥ जयोआसनाचातुकाह्मणे॥३॥

श्लोक १३

समंकायशिरोग्रीवंधारयन्नचलंस्थिरः॥
संप्रेक्ष्यनासिकाऽग्रंस्वंदिशश्चानवलोकयन्॥

समश्लोकी १३

माजपाठशिरग्रीवा नीटहेधरुनीस्थिर ॥
ठेवूनिदृष्टिनासाग्रीं नपाहाव्यादिशादश ॥

आर्या १३

कायशिरग्रीवांतें समअचळकरूनिनासाग्र ॥
पाहुनिदिशानपाहुनि करुनीब्रह्मींमनासएकाग्र ॥

दोहरा १३

कायाशिरओरग्रीवकों राखेएकसमान ॥
दृष्टिधरेनिजनासिका देखनहिदिशआन ॥

ओवी १३

कायासमकरोनिकटीहृनवटी ॥ दृष्टिदीजेनासापुटीं ॥
स्थिरकीजेश्वासाचीपरिपाटी ॥ दिशाअवलोकननकरावें ॥

अभंग १३

माजपाठशीरपीवानीटस्थीर ॥ धरूनीनिर्धारस्थिरकीजे ॥ १ ॥
उठतांउपाधींतैशादेहींआधी ॥ गिळीजेअंबुधिनदाजैसा ॥ २ ॥
आवरोनिमनाधरीजोधारणा ॥ तुकाह्मणेजाणायोगियातो ॥ ३ ॥

श्लोक १४

प्रशांतात्माविगतभीर्ब्रह्मचारिव्रतेस्थितः॥
मनःसंयम्यमच्चित्तोयुक्तआसीतमत्परः॥

समश्लोकी १४

मननिर्भयजोशांत ब्रह्मचारिव्रतस्थजो ॥
मद्रूपींलावुनीचित्त वसेमत्परहोउनी ॥

आर्या १४

मजवरिमनज्याचेंत्या शांतात्म्याचेंसमूळभयपरतो ॥
सब्रह्मचर्यरतजो युक्तअसोमनदमूनिमत्परतो ॥

दोहरा १४

शांतगहेभयकोंतजे ब्रह्मचर्यव्रतलेत ॥
मोमेंराखेरोंकेमन लहेजोगकोंभेद ॥

ओवी १४

निर्मलमनेंकरूनी ॥ निर्भयमनींहोऊनी ॥
ब्रह्मचर्यआचरोनी ॥ मजसांनिध्यहोइजे ॥

अभंग १४

असेसर्वकाळचित्तासिनिखळ ॥ योजुनीप्रबळनिर्भयजो ॥ १ ॥

शांतमतीकरणेंजीतीअंतःकरणें ॥ व्रतनिर्मळपणेंआचरेहें ॥ २ ॥
चित्तासिमद्रूपींलावुनिनिक्षेपी ॥ वसेस्वस्वरूपींमत्परजो ॥ ३ ॥
तुकाह्मणेतेथेंसिद्धीस्वसामर्थ्यें ॥ येतांयोगीनाथेंनपाहणें ॥ ४ ॥

श्लोक १५

युंजन्नेवंसदात्मानंयोगीनियतमानसः ॥
शांतिंनिर्वाणपरमांमत्संस्थामधिगच्छति ॥

समश्लोकी १५

ऐसेंसदाचित्तयोजी योगीआवरुनीमन ॥
मोक्षासिसाधनअशी माझीतोशांतिपावतो ॥

आर्या १५

नियमुनिचित्तब्रह्मीं योजीजैसासदैवजोयोगी ॥
मद्विषयाजेपरमा तेहेनिर्वाणशांतितोभोगी ॥

दोहरा १५

इहविधिकरेजोगकों निजमनकोंथिरराख ॥
शांतिलहेमोकोंमिले रहेअभीरसचाख ॥

ओवी १५

चित्तठेवीमाझेठायीं ॥ मीनिजवस्तूपाही ॥
समाधिहोऊनिराही ॥ मजतत्परअर्जुना ॥

अभंग १५

एवंचित्तऐसेंयोजुनीविन्यासें ॥ मनहातींतैसेंआकळावें ॥ १ ॥
मोक्षाअधिकारीहोयनिर्विकारी ॥ शांतिदेवीवरीश्रीकृष्णाची ॥ २ ॥
तुकाह्मणेएथेंसंशयीअनाथ ॥ पडतीत्यापंथलावीदेव ॥ ३ ॥

श्लोक १६

नात्यश्नतस्तुयोगोऽस्तिनचैकांतमनश्नतः॥
नचातिस्वप्नशीलस्यजाग्रतोनैवचार्जुन॥

समश्लोकी १६

नयोगबहुखातांही नएकापत्वलंघनीं ॥
नबहूनिजतांनित्य जागतांहीनअर्जुना ॥

आर्या १६

केवळउपवाश्याला योगनकोआणिफारखात्याला ॥
जागेफारनिजेही कौंतेयायोगपारखात्याला ॥

दोहरा १६

जोगलहेनहिबहुभके नहिबिनखायेमीत ॥
सोवतेहिसोवेनहिं अतिजागतनहिनीत ॥

ओवी १६

सदामनलक्षीअसतां ॥ नयेबहुखातां ॥
उपोषणनकरितां ॥ नजागतांअर्जुना ॥

अभंग १६

नव्हेयोगऐसाखावेंबहुतैसा ॥ लंघनेंभरंवसाजायसारा ॥ १ ॥
बहूझोंपघेणेंयोगाचीलक्षणं ॥ नव्हतिंकिजागणेंचिरजेथें ॥ २ ॥
अर्जुनातूंजाणयोगाचेंप्रमाण ॥ अंतरीचीखूणआह्मीसांगों ॥ ३॥
तुकाह्मणेदेवोकृपाळूपाहावो ॥ योगाचाबोलावोआतुवडी ॥ ४॥

श्लोक १७

युक्ताहारविहारस्ययुक्तचेष्टस्यकर्मसु॥
युक्तस्वप्नावबोधस्ययोगोभवतिदुःखहा॥

समश्लोकी १७

विहारआहारचेष्टा कर्मीनिद्राप्रबोधही ॥
युक्तज्याचीतयासाधे योगजोदुःखनाशक ॥

आर्या १७

आहारविहारनियत करितोकर्मीहिनेमिल्याचेष्टा ॥
फारनजागेननिजे योगतयासौख्यदेकुरुश्रेष्ठा ॥

दोहरा १७

जुगतआहारबिहारजो करमजोगपुनिहोय ॥
जागतसोवतजुगतसों सोडारतदुखधोय ॥

ओवी १७

अतिआहारनसावा ॥ कर्मीबोधअसावा ॥
बुद्धिवंतेंसाधावा ॥ योगदुःखनाशक ॥

अभंग १७

युक्तीनेंवागीजेशीणनआणीजे ॥ आहारघेईजेस्वल्पुंतैसा ॥ १ ॥
चेष्टाकर्मसूत्रेंयुक्तीचीपवित्रें ॥ जाणीजेस्वतंत्रेजाणतेनीं ॥ २ ॥
निद्राकिंवाजागायेथेंमहाभागा ॥ युक्तिशुद्धगंगापाहिजेगा ॥ ३ ॥
तयासीहादुःखनासोनीदेसुख ॥ तोयोगुपैंचोखतुकयालाभे ॥ ४ ॥

श्लोक १८

यदाविनियतंचित्तमात्मन्येवावतिष्ठते ॥
निस्पृहःसर्वकामेभ्योयुक्तइत्युच्यतेतदा ॥

समश्लोकी १८

आत्मस्वरूपींचचित्त राहेजेव्हांनियोजिलें ॥
सर्वकामस्पृहाशून्य ह्मणावासिद्धतेधवां ॥

आर्या १८

जेव्हांब्रह्मींचवसे ज्याचेंनियमितसदैवअंतरतो ॥
निस्पृहकामींतेव्हां युक्तह्मणावासुखानअंतरतो ॥

दोहरा १८

जबनिजचित्तकोंरोकिकें राखेआतममांह ॥
तजेसबेजोकामना सोजोगीनरनाह ॥

ओवी १८

युक्तआहारस्वल्प ॥ कर्मचेष्टाकरीअल्प ॥
सुषुप्तिअसेनेमस्त ॥ सिद्धतेव्हांखरा ॥

अभंग १८

आत्मरूपींचित्तरमेसदोदित ॥ निस्पृहसंतृप्तकृपाघन ॥ १ ॥
कामहोयशून्यगतितेअनन्य ॥ पाहतांअमान्यनहोंआह्मी ॥२॥
सिद्धऐसेंत्यातेंह्मणावेंसर्वार्थें ॥ ऐसेंरमानाथेंवर्णीयेलें ॥ ३ ॥
ध्यानकैसेंकीजेतेंश्रोत्रींघेईजे ॥ तुकाह्मणेमाझेंहीतऐका ॥ ४ ॥

श्लोक १९

यथादीपोनिवातस्थोनेंगतेसोपमास्मृता ॥
योगिनोयतचित्तस्ययुंजतोयोगमात्मनः ॥

समश्लोकी १९

निवातसदनींदीप नहालेउपमाअशी ॥
चित्तासयोगियाच्याजो स्वात्मयोगासियोजितो ॥

आर्या १९

जोआत्मयोगयोजी जितमनज्याचाहिकामरिपुमेला ॥
तोसुयोगीपावे सुस्थिरनिर्वातदीपउपमेला ॥

दोहरा १९

जैसोदीपसमिरबिन रहेजोतठहराय ॥
जोगीनिश्चलचित्तसों उपमाहैयाभाय ॥

ओवी १९

चित्तनेमिलेंअसे ॥ केवळआत्माचिदिसे ॥
निर्वातसदनींदीपअसे ॥ तैसीउपमायोगियासी ॥

अभंग १९

निर्वातसदनींदीपउपमेनी ॥ चंचळआसनींहोऊंनये ॥ १ ॥
योगियाचेंचित्तमिळेऐकामात ॥ मजलाहेमातएकविध ॥ २ ॥
किंवापतिव्रताआलिंगीतकांता॥वियोगाचीवार्त्तासहजराहे॥ ३॥
तुकाह्मणेघनदृष्टिधरासन ॥ तैसेयोगीमनस्थिरावलें ॥ ४ ॥

श्लोक २०

यत्रोपरमतेचित्तंनिरुद्धंयोगसेवया॥
यत्रचैवात्मनात्मानंपश्यन्नात्मनितुष्यति॥

समश्लोकी २०

जेथेंउपरमेचित्त योगमार्गेंनिरोधिलें॥
जेथेंचित्तेंआत्मयातें पाहतोषेतयांतची ॥

आर्या २०

जेथेंउपरमपावे योगनिरुद्धमननिजसुखेंपुष्ट॥
जेथेंआपणअपणां पाहुनिअपुल्याचठायिंसंतुष्ट ॥

दोहरा २०

जोगीसेवतजोगकों चित्तजहांठहराय ॥
निरखतआतमकोंतहों रहतसदासुखताय ॥

ओवी २०

चित्तनेमिलेंअसें ॥ आत्माकेवळदिसे ॥
जेथेंआत्मावसे ॥ संतोषपाहे ॥

अभंग २०

जेथेंउपरमेंचित्तयोगप्रेमें ॥ सहजदेहधर्मेंसांडवला ॥ १ ॥
योगाचियापंथेंनिरोधीसर्वार्थ ॥ उसंतपैंजेथेंविरामले ॥ २ ॥
जेथेंआत्मामीळेचित्तानंदमेळें ॥ अखंडितखेळेनिरामयीं ॥३॥
पाहातोषट्पदजेवींअरविंद ॥ तुकाह्मणेनादमुरेठायीं ॥ ४ ॥

श्लोक २१

सुखमात्यंतिकंयत्तद्बुद्धिग्राह्यमतींद्रियम् ॥
वेत्तियत्रनचैवायंस्थितश्चलतितत्त्वतः ॥

समश्लोकी २१

तेथेंअनंतसुखजें बुद्धिग्राह्यअतींद्रिय ॥
जाणेत्यातेंमगनहा तत्त्वापासूनियांचळे ॥

आर्या २१

बुद्धिग्राह्यअतींद्रिय आत्यंतिकसौख्यजेंतयाजाणे ॥
जेथेंसुस्थिरहोतां तत्त्वापासुननहोतसेजाणें ॥

दोहरा २१

जोसुखबिंद्रियनतेंपरें बहुतबुद्धिकरलेत ॥
वासुखकोंजानेसवें तापछेहैनीत ॥

ओवी २१

अतिसुखजेंअनुभवेंकळनी ॥ इंद्रियांअगोचरबुद्धिज्ञानेंजाणोनी ॥
जोस्थिरहआपुलेमनीं ॥ तोनचळेकांहींनिश्चित ॥

अभंग २१

नसेअंतत्यासअनंतह्मणावें ॥ सुखानेंमिळावेंऐसेठायीं ॥ १ ॥
बुद्धिदृढधरींतैसींचइंद्रियें ॥ दमीयोगराययोग्यांचातो ॥ २ ॥
जाणेत्यातेंमगतोहाकरितांकर्म ॥ वृत्तीसजोधर्मचलोंनेदी ॥ ३ ॥
पाउलेंपांथिकजैसींउपेक्षीना ॥ तुकाह्मणेमनाधरुनीवागे ॥ ४ ॥

श्लोक २२

यंलब्ध्वाचापरंलाभंमन्यतेनाधिकंततः ॥
यस्मिन्स्थितोनदुःखेनगुरुणाऽपिविचाल्यते ॥

समश्लोकी २२

नमानीलाभअधिक त्यासुखाहूनिआणखी ॥
नचळेथोरदुःखेंही पावतांज्यासुखींस्थिती ॥

आर्या २२

ज्यालाभातेंपावुनि लाभनमानीदुजाअधिकमगतो ॥
जेथेंस्थिरमनकरितां मोठ्यादुःखेंहितोनडगमगतो ॥

दोहरा २२

जापायेलाभनअधिक ओरजानरेमीत ॥
थिरतागहिडोलेनहि बहुदुखपायेचित्त ॥

ओवी २२

यापरताआणीकलाभनाहीं ॥ त्याहूनअधिकनमानीकांहीं ॥
राहूनिसुखाचेवाहीं ॥ अत्यंतदुःखेंनचळे ॥

अभंग २२

नमानीतोलाभआणखीत्याहूनी ॥ जीवासमाधानीअखंडित ॥ १ ॥
ज्यासुखाचीगतीहातासआलीया ॥ मगकष्टझालियानेघेजीवीं ॥ २ ॥

आधिव्याधिरोगराजक्षोभझाला ॥ तुकाह्मणेत्यालाआठवेना ॥३॥

श्लोक २३

तंविद्याद्दुःखसंयोगवियोगंयोगसंज्ञितम् ॥
सनिश्चयेनयोक्तव्योयोगोऽनिर्विण्णचेतसा ॥

समश्लोकी २३

दुःखसंयोगवृत्तीचा तद्वियोगांतआयता ॥
चित्तात्मयोगतोयत्नें साधावादृढनिश्चयें ॥

आर्या २३

दुःखाचालेशनसे ज्यांतहितोयोगपांडवाजाण ॥
सुविरक्तेंयोजावा निःसंशयहाचियोगनिर्वाण ॥

दोहरा २३

दुःखदुकेसंजोगकों मानलेतवियोग ॥
निश्चयकरिकेंजोगकरे ताकूंकहतजुजोग ॥

ओवी २३

जेथेंदुःखसंबंधनाहीं ॥ तोचियोगजाणावानिश्चितपाही ॥
वैराग्ययुक्तअंतःकरणकरूनिराही ॥ योगाभ्यासीं ॥

अभंग २३

दुःखसंयोगाचीधुळीआंगानलगे ॥ नभजैसेंउबगेबज्रघायें ॥ १ ॥
बुद्धियोगींकैसीपाण्यांतमासोळी ॥ मगतळमळीपार्थाकोण ॥ २ ॥
चित्तआत्मरूपींराहेसर्वकाळ ॥ ऐसेंयत्नबळस्वीकारीतूं ॥ ३ ॥
निश्चयसदृढेंऐसाचसाधावा ॥ तुकाह्मणेदावायमनकरी ॥ ४ ॥

श्लोक २४

संकल्पप्रभवान्कामांस्त्यक्त्वासर्वानशेषतः ॥

मनसैवेंद्रियग्रामंविनियम्यसमंततः॥

समश्लोकी २४

संकल्पकरितांझाले कामतेसर्वटाकुनी॥
मनेंचिइंद्रियग्राम दंडूनिसकळांस्थळीं॥

आर्या २४

संकल्पेंजेउठती पार्थातेसर्वकामसांडावे॥
सर्वत्रइंद्रियांचा चित्तेंगणदमुनियोगमांडावे॥

दोहरा २४

संकल्पनजोकामना तिन्हेंतजेचितचाय॥
मनसोंरोंकेंविंद्रियन जोगकरेयाभाय॥

ओवी २४

संकल्पमात्रेंचिझाले॥ कामतेसर्वटाकिले॥
मनेंइंद्रियग्रामधरिले॥ दंडूनियांसर्वत्र॥

अभंग २४

संकल्पकरितांकामातेंत्यागुनी॥ शुचिअनुष्ठानीसर्वत्यागे॥ १॥
मनस्वीखेळतोविषयद्वारींखळ॥ कर्णग्रामबळभंजीलंदें॥ २॥
सर्वांठायींदंडमनाहातींदिला॥ कीलांवाबैसलारामजपी॥ ३॥
तुकाह्मणेगोष्टीफुकटनसाधे॥ विरळाकोटिमध्येंयोगीरावो॥ ४॥

श्लोक २५

शनैःशनैरुपरमेद्बुद्ध्याधृतिगृहीतया॥
आत्मसंस्थंमनःकृत्वानकिंचिदपिचिंतयेत्॥

समश्लोकी २५

धारणायुक्तबुद्धीनें॥ हळूकेंस्थिरहळूहळू॥

योजूनिचित्तचिन्मात्रीं कांहींचिंतूंनयेमग ॥

आर्या २५

धैर्येंवळवुनिमतिला हळूहळूउपरतीसजिंकावें ॥
अशीस्थिरमनकरुनी कांहींमगपांडवानंचितावें ॥

दोहरा २५

धीरजधरीओरबुद्धिकरे रहेहरेसबत्याग ॥
कछुकरेनहिकामना आतमसोंअनुराग ॥

ओवी २५

बुद्धिकरूनिधारणेनें ॥ हळुहळुस्थिरकरीमन ॥
चिन्मात्रींयोजीचित्तालागून ॥ मगकांहींचिंतूंनये ॥

अभंग २५

धारणायुक्तिगुरुमुखेंसाधी ॥ सहजसमाधीप्राप्तहोय ॥ १ ॥
नव्हेगाढमूढलोकरंजवणें ॥ तटस्थतायेणेंदेहावरी ॥ २ ॥
ताटस्थ्यतेनामसमाधीबोलती ॥ उघडफजीतीजनामध्यें ॥ ३ ॥
ऐथेंस्वरूपांतप्रवेशहळुहळु ॥ स्थिरमनमेळुचिन्मात्रींच ॥ ४ ॥
कांहींनंचितावेंमगपेंठाझाल्या॥तुकाह्मणेआल्यातिन्हीलोक॥५॥

श्लोक २६

यतोयतोनिश्चरतिमनश्चंचलमस्थिरम् ॥
ततस्ततोनियम्यैतदात्मन्येववशंनयेत् ॥

समश्लोकी २६

ज्याज्यापदार्थीनिघतें मनचंचलअस्थिर ॥
तेथेंतेथेंचिआत्माहा करावेंवशत्यांतते ॥

आर्या २६

चंचळमनअस्थिरहें ज्याज्याविषयाकडेचिवाधावि ॥

त्यात्यापासुनिआणुनि सुह्रेंह्रदयींहळूचबांधावें ॥

दोहरा २६

मनचंचलजितजितचलें ताकोंराखेरोंक ॥
करिसंजमनितआतमा साजेताकोंठोक ॥

ओवी २६

मनचंचलनाहींस्थिर ॥ धांवेसैराटनधरीधीर ॥
तयाआवरोनिविचार ॥ राहेआत्मतत्त्वीं ॥

अभंग २६

ज्याज्यापैंपदार्थीचित्ताचेंचळण ॥ निघेतेथेंज्ञानशुद्धठेवी ॥ १ ॥
मनहेंअस्थिरचंचळपांडवा ॥ याचानित्यदावापरमार्थी ॥ २ ॥
ह्मणोनिजेंपाहेतेथेंआत्मालावी ॥ वशत्वेंवळवीमनोवृत्ती ॥ ३ ॥
त्यांतचीअसतांविसरलेंपुरे ॥ करावेंजागेरेतुकाह्मणे ॥ ४ ॥

श्लोक २७

प्रशांतमनसंह्येनंयोगिनंसुखमुत्तमम् ॥
उपैतिशांतरजसंब्रह्मभूतमकल्मषम् ॥

समश्लोकी २७

ऐशाप्रशांतचित्तातें योग्यातेंसुखउत्तम ॥
साधेरजतमातीत ब्रह्मरूपअकर्मक ॥

आर्या २७

शांतात्मानिष्पाप ब्रह्मींकांहींअसेनअंतरज्या ॥
उत्तमसुखवरितेंत्या जोहायोगीअखंडशांतरजा ॥

दोहरा २७

जाकेमनमेशांतिहै पापरहितजोहोय ॥

मगनजुब्रह्मानंदकों ताजोगीकोहोय ॥

ओवी २७

अंतःकरणज्याचेंशांत ॥ त्यायोगियासुखअत्यंत ॥
रजोगुणेंमुक्तब्रह्मभूत ॥ ऐशियाप्रशांती ॥

अभंग २७

ऐसेयाचित्तातेंप्रशांतदशेला ॥ योग्यभासेमलासुखपार्था ॥ १ ॥
साधेरजतमाअतीतब्रह्मता ॥ रूपअकर्मतातुकाह्मणे ॥ २ ॥

श्लोक २८

युंजन्नेवंसदात्मानंयोगीविगतकल्मषम् ॥
सुखेनब्रह्मसंस्पर्शमत्यंतंसुखमश्नुते ॥

समश्लोकी २८

योजीऐसासदाचित्त योगीज्यासनवासना ॥
ब्रह्मस्पर्शअनायासें अत्यंतसुखभोगितो ॥

आर्या २८

एवंसंततयोगी योजीनिष्पापजोमनायास ॥
ब्रह्मस्पर्शसुखातें पावेअत्यंततोअनायास ॥

दोहरा २८

जोजोगीइहविधिकरे जोगपापकोंत्याग ॥
सहजब्रह्मकोंसुखलहे रहेआपअनुराग ॥

ओवी २८

सदाआत्माचिंतनकरितां ॥ योगीकिल्बिषेंजितीतत्त्वतां ॥
सुखेंचिब्रह्मींसायुज्यता ॥ अनंतसुखपावतो ॥

अभंग २८

चित्तसदायोजीजैसाकामीवधू ॥ किंवालक्षव्याधुघरीवनीं ॥ १ ॥

योगीतोपांडवादुजीनवासना ॥ मायेवीणताम्हासुखानेणे ॥ २ ॥
ब्रह्मस्पर्शेनिवेसायासेंवेंचला ॥ अत्यंतसुखालाभोक्तातोची ॥ ३ ॥
इतरतींयोगेंनव्हेसंपादणी ॥ तुकातेकाह्मणीऐकेचिना ॥ ४ ॥

श्लोक २९

सर्वभूतस्थमात्मानंसर्वभूतानिचात्मनि॥
ईक्षतेयोगयुक्तात्मासर्वत्रसमदर्शनः॥

समश्लोकी २९

सर्वभूतांमधेंआत्मा भूतेंतीआत्मयामधें ॥
नित्ययोगींचित्तअसे तोपाहेसमदर्शनी ॥

आर्या २९

आत्म्यामाजीभूतें पाहेभूतांतआत्मयासमहा ॥
दृढयोगयुक्तआत्मा ज्याचातोपाहणारजगसमहा ॥

दोहरा २९

मोहीलखेसबठौरजो सबकोमोहिमांही ॥
मोकोंदेखतसोसदा सोहूंदेखततांहि ॥

ओवी २९

आत्मत्वेंसर्वभूतेंदेखे ॥ सर्वात्माआपणकौतुकें ॥
योगयुक्तआत्मादेखे ॥ सर्वत्रसमानतया ॥

अभंग २९

सर्वभूतांमध्येंआत्माअसेएक ॥ भूतेंसकळिकआत्मयांत ॥ १ ॥
नित्ययोगीचित्तऐसाठेवीजरी ॥ सर्वंब्रह्मारींसमदर्शी ॥ २ ॥
योगनव्हेतरीऐसामार्गचाले ॥ येणेयोगेंफोलनव्हेसाधु ॥ ३ ॥
तुकाह्मणेकृष्णएकनवलसांगे ॥ तोश्लोकप्रसंगेंऐकीजेहो ॥ ४ ॥

श्लोक ३०

योमांपश्यतिसर्वत्रसर्वंचमयिपश्यति ॥
तस्याहंनप्रणश्यामिसचमेनप्रणश्यति ॥

समश्लोकी ३०

मातेंसर्वत्रजोपाहे पाहेसर्वमदंतरीं ॥
मीत्याचात्याससोडीना तोमाझासोडिनामला ॥

आर्या ३०

पाहेसर्वत्रमला माझ्याठायींहिसर्वलोकांस ॥
माझात्यासींमजसीं त्याचानविनाशएकएकास ॥

दोहरा ३०

व्यापकहोसबजीवमें मोकोंसबेकोय ॥
कैसेंहूंकितहूंरहे ताकोमामेजोय ॥

ओवी ३०

मजसर्वांठायींवोळखे ॥ मीसर्वत्रत्यासदेखें ॥
माझेनिमित्तेंसुखें ॥ मीत्याचानोमाझापैं ॥

अभंग ३०

मातेंसर्वत्रांतजोपाहेअर्जुना ॥ जगाचींभावनानदिसेजया ॥ १ ॥
मजआंतविश्वघेतुह्याअन्वयो ॥ व्यतिरेकेंसेव्योयोगचीतो ॥ २ ॥
सोडीनामीमगत्याचात्यासझाल्या॥ सृष्टिप्रळयगेल्यारसातळीं॥३॥
तोहिमजमगसोडीनासहसा ॥ तुकाह्मणेकैसालाभचीहा ॥ ४ ॥

श्लोक ३१

सर्वभूतस्थितंयोमांभजत्येकत्वमास्थितः ॥
सर्वथावर्तमानोऽपिसयोगीमयिवर्तते ॥

समश्लोकी ३१

सर्वभूतस्थत्यामातें भजे धरुनि एकता ॥
मजमध्येंचतोयोगी प्रपंचींजरिसर्वथा ॥

आर्या ३१

सर्वांभूतींमजजो एकत्वेंभजतपरमउद्योगी ॥
आसोनीविश्वांतहि माझाठायींअसेचिसद्योगी ॥

दोहरा ३१

सबविर्खेस्थितजुहोइएक लखेभजेजुमोहि ॥
रहेकोनभांतिवह मोंमेबरततजोई ॥

ओवी ३१

सर्वभूतींजोआत्मत्वेंभजत ॥ तोसर्वथासंसारींनाहींवर्त्तत ॥
मजवेगळेंनाहींहोइजेत ॥ तोचिमीअसे ॥

अभंग ३१

सर्वभूतस्थात्यामातेंजाणोनियां ॥ भजेएकत्वींत्याभावधरी ॥ १ ॥
मजमध्येंचितोयोगीयाजाणपा ॥ तेजगर्भीआपावस्तीजैसी ॥ २ ॥
जरीतोप्रपंचींसर्वथागुंतला ॥ तरीमुक्तत्वालाकायवाणूं ॥ ३ ॥
तुकाह्मणेब्रह्मलोकीचेरहिवासी ॥ आलेयाधरेसीसाकारत्वें ॥ ४ ॥

श्लोक ३२

आत्मौपम्येनसर्वत्रसमंपश्यतियोऽर्जुन ॥
सुखंवायदिवादुःखंसयोगीपरमोमतः ॥

समश्लोकी ३२

सर्वभूतींस्वदृष्टांतें जोपाहेसमअर्जुना ॥
सुखदुःखासहीयोगी तोथोरमजसंमत ॥

आर्या ३२

स्वानुभवें सुखदुःखीं ज्याची सर्वत्र दृष्टि सामान्य ॥
परमश्रेष्ठ महात्मा पार्था योगी न तो कसामान्य ॥

दोहरा ३२

सबकों देखे आपसम सुखदुःख एके भाय ॥
सो जोगी सबतें बडो मो मेरे है समाय ॥

ओवी ३२

आपलें सुखदुःख सर्वत्र ॥ जे देखती जीवमात्र ॥
ते योगी परम पवित्र ॥ ते थोर मम संमत ॥

अभंग ३२

समदृष्टी सर्वभूतें ॥ जो का पाहे मद्रूपातें ॥ १ ॥
मज समान जाणिजे ॥ योगी अर्जुना वंदिजे ॥ २ ॥
देहीं सुखदुःख लागे ॥ त्याचा निखरन पावेगे ॥ ३ ॥
देव ह्मणें माझ्या बोलें ॥ श्रेष्ठ तुकया कळलें ॥ ४ ॥

श्लोक ३३

अर्जुन उवाच

योऽयं योगस्त्वया प्रोक्तः साम्येन मधुसूदन ॥
एतस्याहं न पश्यामि चंचलत्वात्स्थितिं स्थिराम् ॥

समश्लोकी ३३

जो योग हा बोलिलासी साम्यें श्लोकचतुष्टयें ॥
त्याच्या स्थितीतें स्थिर मी न देखें मधुसूदना ॥

आर्या ३३

जो योग तुवां कथिला साम्यें जेणें घडे सदा स्वरती ॥
परि त्या चंचलतेस्तव त्याची न दिसे मला स्थिती स्थिरती ॥

दोहरा ३३

जोगकह्योतुमहमजु मोकोंएकसमान ॥
रहेनमोंचितचंचलहि जोतुमकियोबखान ॥

ओवी ३३

पार्थह्मणेयोगसांगीतला ॥ देवानाहींतोम्यापाहिला ॥
चंचळमनयाला ॥ निग्रहकेवींघडे ॥

अभंग ३३

करांजळीजोडोनियां ॥ अर्जुनपुसेकृष्णराया ॥ १ ॥
आतांयोगबोलिलासी ॥ साम्यें श्लोकचतुष्टयासी ॥ २ ॥
स्थिरमीयाच्यास्थिती ॥ नदेखेहेकोणगती ॥ ३ ॥
सांगमातेंमधुसूदना ॥ तुकाह्मणेजगजीवना ॥

श्लोक ३४

चंचलंहिमनःकृष्णप्रमाथिबलवद्दृढम् ॥
तस्याहंनिग्रहंमन्येवायोरिवसुदुष्करम् ॥

समश्लोकी ३४

कीकृष्णाचंचळमन इंद्रियेंजेंमथीबळी ॥
त्याचानिग्रहवाऱ्याची मोटजैसीनबांधवे ॥

आर्या ३४

चंचलहेंमनकृष्ण प्रमाथिदृढसबळविषयशुष्करसें ॥
वंचीत्याचेंभासे धारणवायूसमानदुष्करसें ॥

दोहरा ३४

मनहैचंचलकृष्णजू बहुशोकदृढजान ॥
ताकोंरोकेंपवनसमहै अतिकठिनसुजान ॥

ओवी ३४

मनचंचलबहुकृष्ण ॥ इंद्रियांहूनिबळकटगहन ॥
वायूचेपरीजायघेवोन ॥ त्याचानिग्रहदुष्करअसे ॥

अभंग ३४

मनहेंचीकृष्णदेवा ॥ चंचळवागवीस्वभावा ॥ १ ॥
इंद्रियांतबलोत्तर ॥ ब्रह्महरांअगोचर ॥ २ ॥
याचानिग्रहवायूची ॥ मोटबांधुशक्तीकैंची ॥ ३ ॥
तुकायेतोकाकुलती ॥ येवढीवारावीफजीती ॥ ४ ॥

श्लोक ३५

श्रीभगवानुवाच

असंशयंमहाबाहोमनोदुर्निग्रहंचलम् ॥
अभ्यासेनतुकौंतेयवैराग्येणचगृह्यते ॥

समश्लोकी ३५

खरेंचहेंमहाबाहो मनचंचलदुर्जय ॥
अभ्यासेंआणिवैराग्यें तरीतेंजिंकिजेतसे ॥

आर्या ३५

चंचलधरवेनाजें निःसंशयमनबहूततापडतें ॥
पार्थाअभ्यासानें वैराग्यानेंपरंतुसांपडतें ॥

दोहरा ३५

अर्जुनउत्तमसाचकहि मनचंचलनगहाय ॥
जोगक्रियोवैराग्यसों नीकेपकरोजाय ॥

ओवी ३५

खरेंचिसांगतोंअर्जुना ॥ मनचंचळआवरेना ॥

अभ्यासवैराग्येंजाणा ॥ जिकिलेंजातें ॥

अभंग ३५

हास्यमुखेंदैत्यध्वंस ॥ वदेखरेंचप्रश्नास ॥ १ ॥
तुवांकेलेंधनुर्धरा ॥ महाबाहोपार्थवीरा ॥ २ ॥
मनचंचळदुर्जय ॥ आहेमजलाप्रत्यय ॥ ३ ॥
तरीअभ्यासवैराग्यें ॥ मनवळिजेसंतसंगें ॥ ४ ॥
जिकिजेलजेव्हांमन ॥ तुकातेव्हांसमाधान ॥ ५ ॥

श्लोक ३६

असंयतात्मनोयोगोदुष्प्रापइतिमेमतिः ॥
वश्यात्मनातुयतताशक्योऽवाप्तुमुपायतः ॥

समश्लोकी ३६

माझीहेबुद्धिकींयोग नव्हेजोमननावरे ॥
प्रयत्नशीळेंस्ववशें तोपावोंसकिजेमनें ॥

आर्या ३६

वाटेममतिलाजो अजितात्मायासियोगदुष्प्राप ॥
वश्यात्मायत्नकरी पावायाशक्यत्यासिनिष्पाप ॥

दोहरा ३६

जिनपकऱ्योनचित्तनिज तापेंजोगनहोय ॥
जिनआपनोमनवसकियो लहतजतनसोई ॥

ओवी ३६

ज्याचेंअंतःकरणस्थिरनाहीं ॥ तोदुःखेंकरूनियोगासिनपवेकांहीं ॥
ज्यासआत्मावश्यझालापाही ॥ तोउपायेंयोगासीपावेसत्य ॥

अभंग ३६

हेचिबुद्धिकीरे ॥ योगनोहेसाकारे ॥ १ ॥

मननाटोपेजंववरी ॥ योगसिद्धिनत्यावरी ॥ २ ॥
ह्मणोनिप्रयत्नशीळानें ॥ वश्यकीजेयासाधनें ॥ ३ ॥
यत्नशीळापूढेंकिती ॥ मगयादुर्मनाचीख्याती ॥ ४ ॥
वृथाभयइंद्रियांचें ॥ तुकयाबाळाबागुलाचें ॥ ५ ॥

श्लोक ३७

अयतिःश्रद्धयोपेतोयोगाच्चलितमानसः ॥
अप्राप्ययोगसंसिद्धिंकांगतिंकृष्णगच्छति ॥

समश्लोकी ३७

निष्ठाअसोनिअळसी मनयोगांतुनीचळे ॥
नमोक्षपावतांकृष्ण जायकोणेगतिप्रती ॥

आर्या ३७

शिथिलश्रद्धाअसतां ज्याचेंयोगांतुनीहिमनचळतें ॥
पावुनियोगासिद्धिस कोणगतीत्यासहेंनमजकळतें ॥

दोहरा ३७

अजतिऔरश्रद्धासहित जोगभ्रष्टतापाय ॥
लहेनसिद्धिजोगकी कोनगतहिकोंजाय ॥

ओवी ३७

पार्थह्मणेकृष्णनाथा ॥ भक्तियुक्तहोवोनिप्रयत्नकरितां ॥
योगीचळोनिसिद्धिनपावतां ॥ कोणगतीपावे ॥

अभंग ३७

अर्जुनपुन्हाविनवीतो ॥ एकऐकेहाशब्दतो ॥ १ ॥
निष्ठाअसोनिअळसें ॥ नाहींकेलापूर्णाभ्यास ॥ २ ॥
पुढेंसाधनींबैसतां ॥ गेलेंआयुष्यअनंता ॥ ३ ॥
चळेमनदोहींपक्षीं ॥ नातोप्रपंचकमळाक्षी ॥ ४ ॥

कृष्णात्यासिगतीकोण ॥ सांगेतुकाह्मणेखुण ॥ ५ ॥

श्लोक ३८

कच्चिन्नोभयविभ्रष्टश्छिन्नाभ्रमिवनश्यति ॥
अप्रतिष्ठोमहाबाहोविमूढोब्रह्मणःपथि ॥

समश्लोकी ३८

तोकायउभयभ्रष्ट मेघाचेंजेंविथीगळ ॥
अपक्कपावलामोह ब्रह्ममार्गीमहाभुजा ॥

आर्या ३८

जोअप्रतिष्ठकृष्णा ब्रह्मपथामाजिमूढनसमाय ॥
होउनिउभयभ्रष्ट छिन्नाभ्रापरिविरेनकींकाय ॥

दोहरा ३८

कीधोदुहनवभ्रष्टहै बादरसोंबिनसाय ॥
ताकोंकछुनआसरो रहेमूढकेभाय ॥

ओवी ३८

मूढपणेंनपावतां ॥ उभयभ्रष्टतोतत्त्वतां ॥
याचीगतीविचारितां ॥ नासेजैसेंअभ्रदिसेंवितळे ॥

अभंग ३८

तोकायउभयभ्रष्ट ॥ मेघथिगळपैंनष्ट ॥ १ ॥
अपक्कमोहपावे ॥ ब्रह्ममार्गीनत्यापावे ॥ २ ॥
महाभुजदेवराजा ॥ मतेंआमुचेंयाकाजा ॥ ३ ॥
तुकाह्मणेहेंचभय ॥ वाटेसाधकानिश्चय ॥ ४ ॥

श्लोक ३९

एतन्मेसंशयंकृष्णच्छेत्तुमर्हस्यशेषतः ॥

त्वदन्यःसंशयस्यास्यच्छेत्तानह्युपपद्यते ॥

समश्लोकी ३९

निःशेषयासंशयातें कृष्णाछेदिसिएकतूं ॥
यासंशयाचासंहर्त्ता नदिसेतुजवांचुनी ॥

आर्या ३९

यामाझ्यासंदेहा कृष्णातूंचीसमर्थवाराया ॥
तुजवीणसंशयाचा छेत्ताकोणीनयादवाराया ॥

दोहरा ३९

मेरेयासंदेहकों दूरीकरोजगदीस ॥
मेटेयासंदेहकों कोनकरेतवरीस ॥

ओवी ३९

पार्थह्मणेकृष्णा ॥ हासंशयछेदेना ॥
तुजवांचूनिदीनजना ॥ नदिसेसंशयपरिहरिता ॥

अभंग ३९

निःशेषयासंशयासी ॥ उरोंनेदीहेविवसी ॥ १ ॥
तूंएकछेदिशीश्रीकृष्णा ॥ आहेभरवसासहिष्ण ॥ २ ॥
संहर्तायासंशयाचा ॥ ऐसाप्रतापकोणाचा ॥ ३ ॥
गुरुनदिसेतुजवीण ॥ तुकावाहेआपुलीआण ॥ ४ ॥

श्लोक ४०

श्रीभगवानुवाच

पार्थनैवेहनामुत्रविनाशस्तस्यविद्यते ॥
नहिकल्याणकृत्कश्चिद्दुर्गतिंतातगच्छति ॥

समश्लोकी ४०

पार्थानयेथेंनस्वर्गी त्याचानाशाचयेकर्धी ॥

कल्याणमार्गींयाकोणी बापाजायनदुर्गती ॥

आर्या ४०

इहलोकींपरलोकीं नाशतयाचाकधींनसेबापा ॥
सुकृताचारेंकोणी दुर्गतिनपवेतसाचिसंतापा ॥

दोहरा ४०

अर्जुनदोऊलोकमें ताकोंहोयननास ॥
भलेकरमजोकरतहै ताकोंनहिअधवास ॥

ओवी ४०

देवह्मणेयोगाभ्यासींनाहीं ॥ ऐसेकवणासीघडलेंनाहीं ॥
मोक्षमार्गीचालतांकांहीं दुर्गतीनजाय ॥

अभंग ४०

हर्षेबोलेभगवान ॥ वायांनजायसाधन ॥ १ ॥
येथेंअथवास्वर्गीत ॥ बाधात्यासिअपीडित ॥ २ ॥
मार्गकल्याणदायक ॥ कोणीदीननव्हेलोक ॥ ३ ॥
बापानजायदुर्गती ॥ तुकाह्मणेयाचिगती ॥ ४ ॥

श्लोक ४१

प्राप्यपुण्यकृतांल्लोकानुषित्वाशाश्वतीःसमाः ॥
शुचीनांश्रीमतांगेहेयोगभ्रष्टोऽभिजायते ॥

समश्लोकी ४१

पावोनिपुण्यलोकांतें वर्षेउमपराहुनी ॥
शुचिश्रीमंतसदनीं तोयोगभ्रष्टजन्मतो ॥

आर्या ४१

जेपुण्यवंतत्यांच्या लोकींचिरकाळभोगुनीइष्ट ॥
शुद्धाश्रीमंताच्या सदनींघेजन्मयोगविभ्रष्ट ॥

दोहरा ४१

पुण्यवंतलोकलहेरहे बहुतदिनजाय ॥
जोगभ्रष्टधनवंतशुची तिनघरजनमेजाय ॥

ओवी ४१

पुण्यश्लोकस्वर्गवासी ॥ वर्षेंबहुतस्वर्गासी ॥
शेवटींश्रीमंताचेकुशीं ॥ जन्मघेणें ॥

अभंग ४१

पुण्यलोकातेंपावोनी ॥ राहेअमृतसेवुनी ॥ १ ॥
हर्षेंभोगकल्पवरी ॥ त्याचीसत्तासुरांवरी ॥ २ ॥
मगइच्छूफिरलिया ॥ पावेमृत्युलोकींयेया ॥ ३ ॥
शुचिश्रीमंतघरांत ॥ योगभ्रष्टतुकासुत ॥ ४ ॥

श्लोक ४२

अथवायोगिनामेवकुलेभवतिधीमताम् ॥
एतद्धिदुर्लभतरंलोकेजन्मयदीदृशम् ॥

समश्लोकी ४२

योगियांचेंचअथवा कुळींहोतोभल्याचियां ॥
हाजन्मदुर्लभबहु यालोकींजोअसेरिती ॥

आर्या ४२

अथवामतिमंतांच्या योग्यांच्याजन्मघेकुलोत्तंसीं ॥
ऐसेंअतिदुर्लभहें यालोकींजन्मजाणसद्वंशीं ॥

दोहरा ४२

बुद्धिवंतजोगीकुलन आनलेयअवतार ॥
जनमलहतऐसोधरुन दुर्लभहैनिर्धार ॥

ओवी ४२

योगियांचेंकुळींजन्मोन ॥ आपुल्यापुण्येंकरून ॥
लोकींदुर्लभहोऊन ॥ यालोकींहेरीती ॥

अभंग ४२

किंवायोगीयांचेपोटीं ॥ योगभ्रष्टपावेहटी ॥ १ ॥
अथवाभलेकुळींलोक ॥ तेथेंहोयप्रकाशक ॥ २ ॥
जन्मदुर्लभईशाना ॥ ऐसालोभत्यासज्जना ॥ ३ ॥
मातापिताउभयपक्षीं ॥ तुकावदेदेवसाक्षी ॥ ४ ॥

श्लोक ४३

तत्रतंबुद्धिसंयोगंलभतेपौर्वदेहिकम् ॥
यततेचततोभूयःसंसिद्धौकुरुनंदन ॥

समश्लोकी ४३

त्यादेहींपूर्वदेहींचा बुद्धिसंयोगपावतो ॥
मोक्षींमगबहूयत्न करितोकुरुनंदना ॥

आर्या ४३

तेथेंजन्मांतरिचा पावेसंयोगयोगबुद्धीचा ॥
योगीतोकौंतेया पुनरपिकरितोप्रयत्नसिद्धीचा ॥

दोहरा ४३

तीनहोपहिलीदेहकों लहतबुद्धिसंजोग ॥
जतनकरतहैसिद्धकों बहुविधसोंजोग ॥

ओवी ४३

तयाजन्मींपूर्वदेहबुद्धी ॥ तोमोक्षप्रयत्नकरीबोधीं ॥
ज्ञानाभ्यासबळेंसिद्धी ॥ साधीहेकुरुनंदना ॥

अभंग ४३

यादेहीं पूर्वाभ्यासा ॥ निजमानसा पावेल ॥ १ ॥
पावे बुद्धिचा संयोग ॥ पुन्हा योग आरंभी ॥ २ ॥
मग मोक्ष बहु यत्नें ॥ वेंचिरत्नें मतीचीं ॥ ३ ॥
कुरुनंदना सायास ॥ तुका बहुस स्वीकारी ॥ ४ ॥

श्लोक ४४

पूर्वाभ्यासेन तेनैव ह्रियते ह्यवशोऽपि सः ॥
जिज्ञासुरपि योगस्य शब्दब्रह्मातिवर्तते ॥

समश्लोकी ४४

त्याला तत्पूर्व अभ्यास बळें योगींच योजितो ॥
पूर्वी तो योग जिज्ञासु तरी वेदां अतिक्रमी ॥

आर्या ४४

त्या पूर्वाभ्यासबळें परवश तो योगमागुता मांडी ॥
जाणों इच्छी योगचि शब्दब्रह्मासि तोचि वोलांडी ॥

दोहरा ४४

सो तो अपने बस नहि है पहिलो अभ्यास ॥
तातें उपजे जोग जो ब्रह्मशब्द में वास ॥

ओवी ४४

पूर्वी अभ्यासाचा धडा ॥ ह्मणोनि योग स्मरला पुढां ॥
योगाचा विचार गाढा ॥ वेदातें अतिक्रमी ॥

अभंग ४४

अभ्यास तो त्याला पूर्व ॥ बाळ सर्व पावतो ॥ १ ॥
बाळ योजी चित्त जोडे ॥ भ्रांती उडे मायिक ॥ २ ॥
जिज्ञासु वेदा मना ॥ शब्दब्रह्मा मिळाला ॥ ३ ॥

नपडेधनदारपाळवीं ॥ तुकायाचवीलागल्या ॥ ४ ॥

श्लोक ४५

प्रयत्नाद्यतमानस्तुयोगीसंशुद्धकिल्बिषः॥
अनेकजन्मसंसिद्धस्ततोयातिपरांगतिम्॥

समश्लोकी ४५

प्रयत्नेंसाधितांयोग जातेकिल्बिषवासना ॥
अनेकजन्मींजोसिद्ध याजन्मींमुक्तिपावतो ॥

आर्या ४५

यत्नेंयोगकरीतो होतोनिष्पापत्याउपरमगती ॥
बहुजन्मेंसिद्धाला योग्यालाहोयजाणपरमगती ॥

दोहरा ४५

जोगीजोजतनकरे डारेसबअघधोय ॥
बहुजनमसिद्धिलहेताहि परमगतिहोय ॥

ओवी ४५

ज्ञानप्रयत्नकरी ॥ पापदोषहोतीदुरी ॥
मगजन्मांतरीं ॥ मुक्तिपावे ॥

अभंग ४५

योगसाधितांप्रयत्नें ॥ अलभ्यरत्नेंहातिये ॥ १ ॥
जयावासनापातकी ॥ कायानिकीप्रक्षाळी ॥ २ ॥
अनेकजन्मेंक्रियमाणा ॥ मुक्तिराणावरीतो ॥ ३॥
तुकाह्मणेहितदिसे ॥ तरिअनयासेंऐकावें ॥ ४ ॥

श्लोक ४६

तपस्विभ्योऽधिकोयोगीज्ञानिभ्योऽपिमतोऽधिकः॥

कर्मिभ्यश्चाधिकोयोगीतस्माद्योगीभवार्जुन ॥

समश्लोकी ४६

तापसाहूनिहीथोर संमतज्ञानियांहुनी ॥
कर्मयोग्यांहुनीतस्मात् योगीतूंहोयअर्जुना ॥

आर्या ४६

अधिकतपस्व्यांहुनिही योगीज्ञान्याहुनीमहाबाहो ॥
आणिअधिककर्मीहुनि यास्तवहोयोगितूंमहाबाहो ॥

दोहरा ४६

तापसीतेंजोगीअधिक ग्यानीहुतेंमान ॥
करमनहुतेंअधिकजोगी जोगीव्हेतूंमान ॥

ओवी ४६

तपस्वियांहूनिअधिक ॥ ज्ञान्यांहूनिसंमतअसेएक ॥
कर्मियांहूनिअधिक ॥ यास्तवयोगीहोयतूं ॥

अभंग ४६

तपियांहुनीथोर ॥ योगीश्वरवंदिजे ॥ १ ॥
माझ्यामतेंह्मणेहरी ॥ ज्ञान्याशिरींहादिसे ॥ २ ॥
कर्मयोग्याहुनीश्रेष्ठ ॥ होतन्निष्ठतस्मात्तूं ॥ ३ ॥
योगीहोयतूंअर्जुना ॥ मागेदानतुकया ॥ ४ ॥

श्लोक ४७

योगिनामपिसर्वेषांमद्गतेनांतरात्मना ॥
श्रद्धावान्भजतेयोमांसमेयुक्ततमोमतः ॥

समश्लोकी ४७

स्वरूपनिष्ठचित्तेंजो यांसर्वांयोगियांमधें ॥

भक्तियोगेंभजेमातें तोयोगीथोरसंमत ॥

आर्या ४७

सर्वांयोग्यांमध्यें मातेंमद्गतमनेंहरोनितम ॥
श्रद्धावंतभजेजो तोमजअतिमान्यजाणयुक्ततम ॥

दोहरा ४७

जोगीराखेमननहि मोमेनिश्चलभाय ॥
श्रद्धावंतमोकोंभजे सोंसबतेंअधिकाय ॥

ओवी ४७

योगीश्वरामाझारी ॥ अंतःकरणठेवीनिर्धारी ॥
तोभक्तअवधारी ॥ तोयोगीमजमानला ॥

अभंग ४७

स्वरूपींनिष्ठचित्तेंजोकां ॥ लोकलोकामाझारी ॥ १ ॥
यासर्वयोगियांत ॥ मजमानततोसांगूं ॥ २ ॥
भक्तियोगेंमातेंभजे ॥ जोविराजेप्रेमळ ॥ ३ ॥
योगीथोरवंदावातो ॥ तुकादेतोअभय ॥ ४ ॥

इतिश्रीमद्भगवद्गीतायांयोगशास्त्रेश्रीकृष्णार्जुनसंवादेअभ्यासयोगोनामषष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

वामन

इतिटीकासमश्लोकी षष्ठाध्यायात्मदीपिका ॥
श्रीपार्थसारथीकर्त्ता जोवामनमनोरथीं ॥ ६ ॥

इतिगीतार्थबोधिन्यांश्रीमद्भगवद्गीताटीकायांषष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

सप्तमाध्यायप्रारंभः

वामन.

योगियांतहिसर्वांत जोभजेभक्तिनेंमला ॥ तोथोरषष्ठाध्यायांती
भगवानूबोलिलास्वयें ॥ १ ॥ योगीहोऊनियांकैसा भक्तहेंअर्जु
नाप्रति ॥ सांगतोंसप्तमाध्यायीं प्रसंगेंज्ञानभक्तिही ॥ २ ॥

श्लोक १

श्रीभगवानुवाच

मय्यासक्तमनाःपार्थयोगंयुंजन्मदाश्रयः ॥
असंशयंसमग्रंमांयथाज्ञास्यसितच्छृणु ॥

समश्लोकी १

सप्रेममनमद्रूपीं योगाभ्यासींमदाश्रित ॥
सर्वत्वेंजाणसीमातें जसेंतेंस्पष्टआइक ॥

आर्या १

माझीआसक्तिमनीं मदाश्रयेंयोगकरुनिनिर्वाण ॥
निश्चितसमग्रमातें जाणसितेंऐकसांगतोंजाण ॥

दोहरा १

मेरोहिकरआसरो मोहिसोंचितराख ॥
जातेंनिःसंदेहसब मोतेंसुनममभाख ॥

ओवी १

अर्जुनाअवधारी ॥ मनमाझेठायींठेवोनियोगकरी ॥
तुझेसंशयनासतीलजयापरी ॥ तेंसांगेनआतां ॥

अभंग १

द्वारकानाथबोले ॥ पार्थाऐकिलेंपाहिजे ॥ १ ॥
सप्रेममनमद्रूपीं ॥ जोनिक्षेपीआवाळु ॥ २ ॥
मदाश्रितयोगाभ्यासी ॥ अहर्निशींअखंड ॥ ३ ॥
सर्वज्ञत्वेंजाणमातें ॥ स्फुटऐकतोतुकया ॥ ४ ॥

श्लोक २

ज्ञानंतेऽहंसविज्ञानमिदंवक्ष्याम्यशेषतः ॥
यज्ज्ञात्वानेहभूयोऽन्यज्ज्ञातव्यमवशिष्यते ॥

समश्लोकी २

विज्ञानेंसितुतेंज्ञान हेंमीनिःशेषसांगतों ॥
जेंजाणोनिपुन्हायेथें जाणणेंतेंउरेचिना ॥

आर्या २

विज्ञानज्ञानतुला कथितोंसाकल्यवदतिजेशिष्ट ॥
ज्यातेंजाणोनिपुन्हा जाणायाचेंहिनुरविअवशिष्ट ॥

दोहरा २

ग्यानऔरबिज्ञानसों तोसोंकहतबखान ॥
जाकेंजानेजानवो कछुनरहतहैजान ॥

ओवी २

ज्ञानविज्ञानसहित ॥ तुजसांगेनसमस्त ॥
जेंजाणितलियानिश्चित ॥ जाणणेंनउरे ॥

अभंग २

विज्ञानेंसीतुतेंज्ञान ॥ मीसंपूर्णसांगतों ॥ १ ॥
जेंजाणोनिपुन्हायेथें ॥ जाणणेंतेंनुरेची ॥ २ ॥

ऐसीनवलीकबोली ॥ तुकाचालीनिवेदी ॥ ३ ॥

श्लोक ३

मनुष्याणांसहस्रेषुकश्चिद्यततिसिद्धये ॥
यततामपिसिद्धानांकश्चिन्मांवेत्तितत्त्वतः ॥

समश्लोकी ३

मनुष्यांच्यासहस्रांत मोक्षयत्नीनरक्कचित् ॥
यत्नेंहिसिद्धजेत्यांत जाणेतत्त्वअसाक्कचित् ॥

आर्या ३

मनुजांच्याहिसहस्रीं विरळाकरियत्नसिद्धिचासत्वें ॥
यत्नहिकर्त्यासिद्धा माजीविरळाचिजाणतोतत्त्वें ॥

दोहरा ३

जतनकरतहैसिद्धकों एकहजारनमेंमान ॥
तिनमोंजुकोउलहे बहुतलखतमहिमान ॥

ओवी ३

मनुष्यांचियासहस्रांमधें ॥ सिद्धीतेंपावतीएखादे ॥
ऐसियासिद्धसहस्रांमधें ॥ मजजाणेएखादा ॥

अभंग ३

मनुष्यांच्यासहस्रांत ॥ नरकचितप्रयत्नी ॥ १ ॥
याहीमोक्षयत्नीजाण ॥ जाणेखुणतत्त्वाची ॥ २ ॥
तोविरळामजवाटे ॥ तुकयाभेटेसोयरे ॥ ३ ॥

श्लोक ४

भूमिरापोऽनलोवायुःखंमनोबुद्धिरेवच ॥
अहंकारइतीयंमेभिन्नाप्रकृतिरष्टधा ॥

समश्लोकी ४

पंचभूतेंबुद्धिमन अहंकारहिआठवा ॥
माझीप्रकृतिहेऐसी अष्टधाभेदपावली ॥

आर्या ४

क्षितिजळतेजसमीरण आणिकआकाशहीअविच्छिन्न ॥
मनबुद्धिअहंकार प्रकृतिअशीजाणअष्टधाभिन्न ॥

दोहरा ४

भूमिनीरपावकपवन अंबरमनबुधिमान ॥
अहंकारयेआठहि मायाभेदनजान ॥

ओवी ४

पंचभूतेंमनबुद्धिश्रेष्ठ ॥ ऐसींहींअहंकारआठ ॥
ऐसीप्रकृतीजुनाट ॥ असेवेगळाली ॥

अभंग ४

पंचभूतेंबुद्धीमन ॥ अहंआठवालागुन ॥
वागवीतवपुस्यंदन ॥ कर्मज्याससारथी ॥ १ ॥
तेवोढिलतिकडेची ॥ चालीपडलीरथाची ॥
यास्तवमीपणभोगाची ॥ तेवाजटक्षणीक ॥ २ ॥
अष्टधाप्रकृतीभेदलीसे ॥ माझीमजचीसायासें ॥
झालीउत्पन्नकैसें ॥ चराचरव्हावेंहें ॥ ३ ॥
तुकाह्मणेकेलीदेवें ॥ तीसकवणेंवारावें ॥
वारिलीयालाभपावे ॥ किंवाहानीउदंड ॥ ४ ॥

श्लोक ५

अपरेयमितस्त्वन्यांप्रकृतिंविद्धिमेपराम् ॥
जीवभूतांमहाबाहोययेदंधार्यतेजगत् ॥

समश्लोकी ५

अपराकार्यरूपाहे मूळप्रकृतितेपरा ॥
चिदंशेंजीवजेझाली जाणिजेतेंजिणेंजग ॥

आर्या ५

जीवस्वरूपदुसरी प्रकृतिपरमजाणसांगतोंतुजगा ॥
तूंऐकमहाबाहो धरितीजेयासदासतेमजगा ॥

दोहरा ५

मायामेरीएकयह जिनजीत्योसङ्सार ॥
साचिमनमेमानिले जीवरूपनिरधार ॥

ओवी ५

यांहीहूनीआणीकअसेप्रकृति ॥ जीवभूतातेमहाबाहोधरिती ॥
उत्पत्तिप्रलयस्थिती ॥ तयामाजी ॥

अभंग ५

येथेंअपरकारण ॥ करूंपाहेजोआपण ॥
मूळप्रकृतिसंपर्ण ॥ महाज्ञानीबोलती ॥ १ ॥
परावाचापरामाया ॥ बुझेमानसींसखया ॥
परात्परआपणीया ॥ पैंह्मणतीतोसुजाण ॥ २ ॥
आतांजीवजेचिदंश ॥ झालेजयाच्याउद्देश ॥
जाणिजेहेंजगदीश ॥ तुकाह्मणेबोलिला ॥ ३ ॥

श्लोक ६

एतद्योनीनिभूतानिसर्वाणीत्युपधारय॥
अहंकृत्स्नस्यजगतःप्रभवःप्रलयस्तथा॥

समश्लोकी ६

ईपासूनीचहींभूतें मूळचिच्छक्तिजाणहीं ॥

उत्पत्तिप्रळयस्थान सर्वांचाजाणमीतसा ॥

आर्या ६

प्रकृतीपासुनिभूतें सर्वहिहोतातिहाचिनिर्धार ॥

परिमीसकळजगाचा उत्पत्तिस्थितिलयांसिआधार ॥

दोहरा ६

मायातेउलहेसब जीवयहदाय ॥

हौंउपजावतजगसब नासकरेचितचाय ॥

ओवी ६

सर्वभूतांचीयोनी ॥ वर्ततयाअधिष्ठुनी ॥

सतीझालीमजपासुनी॥ सर्वांचेंउत्पत्तिप्रळयस्थानमीअसे॥

अभंग ६

ईपासोनीहोतींभूतें ॥ मूळचिच्छक्तीजाणते ॥

बहुजाणतीजाणते ॥ गोष्टीनसेझांकीली ॥ १ ॥

आतांउत्पत्तीकीलय ॥ स्थाननिर्मळमीहोय ॥

आहेसर्वांचाप्रत्यय ॥ तुजअसेबहुमुखें ॥ २ ॥

मीगातैसाचीजाणीजे ॥ वेदादिकाआक्षेपिजे ॥

तुकाह्मणेहेंघेईजे ॥ निजपदरींअर्थासी ॥ ३ ॥

श्लोक ७

मत्तःपरतरंनान्यत्किंचिदस्तिधनंजय॥

मयिसर्वमिदंप्रोतंसूत्रेमणिगणाइव॥

समश्लोकी ७

धनंजयानसेकांही मजहूनिपलीकडे ॥

वोविलेंमजमध्येंहें विश्वसूत्रींजसेमणी ॥

आर्या ७

मजहुनिअन्यनिराळें नाहींदुसरेंधनंजयाकांहीं ॥
माझेठायींग्रथिलें सर्वहिसूत्रींमण्यापरीपाहीं ॥

दोहरा ७

अर्जुनमोतेंनापरे औरबातयहजान ॥
जोंमनिपोहोसूतमें मोमेंमोहोमान ॥

ओवी ७

मजपरतेंकांहीं ॥ अर्जुनादुसरेंनाहीं ॥
मीचअवघेठायीं ॥ जैसासूत्रींमणीपटींतंतू ॥

अभंग ७

धनंजययाधरेचा ॥ येतूंधनंजयनामाचा ॥
त्यासीह्मणेयादवाचा ॥ राजाआपणहोयजो ॥ १ ॥
नसेकांहींमजहूनी ॥ पैलीकडेपाकशासनी ॥
मजमाझारीहोउनी ॥ हेंठेविलेंईश्वरें ॥ २ ॥
सूत्रींमणीएकहेम ॥ अळंकाराचेंद्विनाम ॥
पाणीकल्लोळहेंसम ॥ तुकावर्मनिवेदी ॥ ३ ॥

श्लोक ८

रसोऽहमप्सुकौंतेयप्रभाऽस्मिशशिसूर्ययोः ॥
प्रणवःसर्ववेदेषुशब्दःखेपौरुषंनृषु ॥

समश्लोकी ८

जळींविभूतिरसमी चंद्रसूर्यांतमीप्रभा ॥
वेदींप्रणवमीशब्द नभींपौरुषमीनरीं ॥

आर्या ८

रविचंद्रांतद्युतिमी सर्वांवेदांतमीचओंकार ॥

उदकींरसशब्दनभीं पुरुषांतहिमीचपौरुषाकार ॥

दोहरा ८

चंद्रसूरजकीकिरणहूं जलरसमोकोंमान ॥
बेदनमेमोहोप्रणव पौरुषशब्दबखान ॥

ओवी ८

सर्वरसांचीगोडी ॥ चंद्रसूर्यमाझीप्रौढी ॥
पुरुषींपुरुषत्वाचीगाढी ॥ ॐकारतोवेदींजाणमी ॥

अभंग ८

यापृथ्वीचापुण्यगंध ॥ तोमीह्मणेदीनबंधु ॥
जळींविभूतीप्रसिद्ध ॥ रसमीचकौंतेया ॥ १ ॥
तेवींचंद्रआणिसूर्यांत ॥ आहेमाझीप्रभादीप्त ॥
प्रणवशब्दमीवेदांत ॥ उघडघेईअनुभवें ॥ २ ॥
नभींविषयशब्दाचा ॥ तोमींकिवारीदासाचा ॥
नरींअर्थपुरुषार्थाचा ॥ वीर्यमानमीचगा ॥ ३ ॥
ऐसामाझाप्रादुर्भावो ॥ पुढेंसांगूंअनुभवो ॥
पुण्यगंधपृथ्वीचाहो ॥ भूलवर्णीह्मणेतुका ॥ ४ ॥

श्लोक ९

पुण्योगंधःपृथिव्यांचतेजश्चास्मिविभावसौ ॥
जीवनंसर्वभूतेषुतपश्चास्मितपस्विषु ॥

समश्लोकी ९

पृथ्वींतमीपुण्यगंध तेजतेंमीहुताशनीं ॥
जीवनप्राणिमात्रांत तपमीतापसांमधें ॥

आर्या ९

मीभूंतपुण्यगंधहि मीज्वलितविभावसूंततेजअसें ॥

तपमीतपस्वियांतहि जीवनभूतांतजाणमीचअसें ॥

दोहरा ९

गंधजुहोंहिभूममें होंपावकमेंतेजु ॥
जीवनकोंजीवहों तपसीतपलखिजेजु ॥

ओवी ९

मीपृथ्वीचागंधविषय ॥ अग्नींतजठराग्नीमीहोय ॥
जीवांचाजीवनठांय ॥ तापसीयांतपमी ॥

अभंग ९

आतांपंचपावकांत ॥ आहेज्योत्स्नामीचजोत ॥
जीवनजेंप्राणियांत ॥ पैंगामीचनांदतों ॥ १ ॥ .
तपतापशामाझारीं ॥ आहेंह्मणतुकंसारी ॥
तरीधाकचराचरीं ॥ पैंलागतोतयांचा ॥ २ ॥
नाहींशस्त्रअस्त्रसेना ॥ नाहींमेळविलेंधना ॥
तरीधाकतपोधना ॥ देमुनिइंद्राविधीसी ॥ ३ ॥
तुकाह्मणेनामज्याचें ॥ ऐकिल्यायमकाळाचें ॥
हृदयफुटेमगजीवाचें ॥ कायसांगूमाहात्म्य ॥ ४ ॥

श्लोक १०

बीजंमांसर्वभूतानांविद्धिपार्थसनातनम् ॥
बुद्धिर्बुद्धिमतामस्मितेजस्तेजस्विनामहम् ॥

समश्लोकी १०

भूतेंमिथ्यांबुमीसूर्य असेंतद्बीजनित्यमी ॥
बुद्धिमंतांतमीबुद्धी तेजस्तेजस्वियांतमी ॥

आर्या १०

बुद्धिसुबुद्धांतचिमी भूतांचेंबीजजेंसनातनमी ॥

तेजहितेजस्व्यांत मीहेंजाणोनियांसनातनमी ॥

दोहरा १०

सबजीवनकोंबीजहों मोकोंजानिजुलेह ॥
बुद्धिवंतमेबुद्धिहों सबतेजनकोगेह ॥

ओवी १०

सर्वभूतांचेंबीजमीहोऊन ॥ सर्ववर्तणूकमजपासून ॥
बुद्धिवंताचीबुद्धिआदिकरून ॥ तेजस्वियांचेंतेजमी ॥

अभंग १०

सर्वभूतांमध्येंबीज ॥ तोमीह्मणेलक्ष्मीनीज ॥
विधीपुरातनअज ॥ पार्थाप्रगटीतुजपुढें ॥ १ ॥
भूतेंमिथ्यामृगजळ ॥ मीदिनकरसर्वकाळ ॥
नव्हेऐश्वर्यविकळ ॥ रतिमात्रफाल्गुन ॥ २ ॥
असेतद्बीजनित्यमी ॥ बुद्धिमंतांतबुद्धिमी ॥
तेजतेजस्वीयांतमी ॥ तुकाह्मणेहरिवदे ॥ ३ ॥

श्लोक ११

बलंबलवतांचाहंकामरागविवर्जितम् ॥
धर्माविरुद्धोभूतेषुकामोऽस्मिभरतर्षभ ॥

समश्लोकी ११

बलवंतांतबलमी कामरागविवर्जित ॥
नधर्मासीजोविरुद्ध कामहीतोविभूतिमी ॥

आर्या ३१

बलहीबलवंतांचें पार्थाजेकामरागवर्जितमी ॥
धर्माविरुद्धकांहीं भूतींमाजींननेतअंधतमी ॥

दोहरा ११

बलवंतनकोबळजुहों कामरागतिननाहि ॥
कामरूपयेहिजुहो धरमबसेमोमाहि ॥

ओवी ११

बलवंतांचेंजेंबळ ॥ कामरागविवर्जितसकळ ॥
धर्माविरुद्धभूतींमीकेवळ ॥ कामतोमीचजाण ॥

अभंग ११

बळवंतांमाजीबळ ॥ तोमीबोलेमेघनीळ ॥
कामरागहीनचळ ॥ नातुडेतेंनित्यमी ॥ १ ॥
विरुद्धनधर्मासी ॥ कामतोमीगुणराशी ॥
याचिलागींपुण्यराशी ॥ पैवेंचतीअसंख्य ॥ २ ॥
अरेपार्थाधनुर्धरा ॥ चराचराचापसारा ॥
वागवीतोंसदयोदरा ॥ तुकाह्मणेअनुभवें ॥ ३ ॥

श्लोक १२

येचैवसात्विकाभावाराजसास्तामसाश्चये॥
मत्तएवेतितान्विद्धिनत्वहंतेषुतेमयि॥

समश्लोकी १२

आतांसत्त्वादिजेभाव तेमिथ्यासर्पदोरमी ॥
कींमीरज्जुनत्यासर्पी मजरज्जूंतसर्पतो ॥

आर्या १२

सात्विकराजसतामस मजपासुनियांचभावहेसारे ॥
त्यामाजीमीनवसें मजमाजीअसतिभावहेसारे ॥

दोहरा १२

सात्त्विकराजसतामसाकों जेहेसगरेभाय॥

येसबमोमेंबसतहै मोहिनसोंजुचाय ॥

ओवी १२

सात्त्विकराजसतामसभाव ॥ मजपासूनिझालेसर्व ॥
तेंमजआधीनआहेतत्त्व ॥ तयांमाजीमीनाहीं ॥

अभंग १२

आतांसत्त्वगुणीशुद्ध ॥ रजोगुणीतोविरुद्ध ॥
तमकेवळनिषिद्ध ॥ भावअसेतयाचे ॥ १ ॥
आहेमाझीसूत्रदोरी ॥ तरीअक्षयतोरी ॥
त्याचीआहेदानवारी ॥ अप्रसिद्धांतआणवी ॥ २ ॥
तेमिथ्यासर्वदोर ॥ रूपेंआहेनिर्विकार ॥
कींमीरज्जुनसेथार ॥ मजरज्जूंतसर्पतें ॥ ३ ॥
तुकाह्मणेसत्यगोष्टी ॥ आलीअनुभवास्दृष्टी ॥
देवजाणेंहेंअदृष्टी ॥ मायामोहेंनेणती ॥ ४ ॥

श्लोक १३

त्रिभिर्गुणमयैर्भावैरेभिःसर्वमिदंजगत् ॥
मोहितंनाभिजानातिमामेभ्यःपरमव्ययम् ॥

समश्लोकी १३

यातींगुणांचियाभावें मोहिलेंविश्वहेंमज ॥
नेणेजोमीआत्मरज्जू गुणसर्पापलीकडे ॥

आर्या १३

भावतिन्हीहेपावत झालेंजगहेंइहींचमोहास ॥
नेणेमातेंपार्था त्रिगुणपरासर्वकामदेहास ॥

दोहरा १३

तीनोगुणकेभावजे तिनमोह्योसङ्सार ॥

मोकोंकोउनहिलखत इनतेंपैलेपार ॥

ओवी १३

त्रिगुणमजपासोनिझाले ॥ तेथूनिहेंविश्वरचिलें ॥
तेणेंभुलोनिमजचुकलें ॥ नेणतीपरमअव्यय ॥

अभंग १३

अरेत्रिगुणभावांत ॥ विश्वमोहलेंसंतत ॥
मातेंनेणोनियांमात ॥ मायेचीचऐकती ॥ १ ॥
नेणेंजोमीआत्मादोरू ॥ गुणसर्पपैलथोरू ॥
झाकीउघडीबाजारू ॥ तैसेंनव्हेगारूड ॥ २ ॥
उघडेंयेतेंअनुभवा ॥ बाल्यतारुण्यप्रभावा ॥
वृद्धपणींहीविसांवा ॥ तुकाह्मणेविसरले ॥ ३ ॥

श्लोक १४

दैवीह्येषागुणमयीममामायादुरत्यया ॥
मामेवयेप्रपद्यंतेमायामेतांतरंतिते ॥

समश्लोकी १४

मींदेवमाझीत्रिगुणा हेमायातरवेनजे ॥
मातेंचिजेभजतिते मायेतेंतरतातिया ॥

आर्या १४

दैवीहीत्रिगुणमयी माझीमायाजगांतदुस्तरती ॥
येतीशरणमलाजे त्यांचीमायासमूळनिस्तरती ॥

दोहरा १४

मेरीमायागुणमयी दुःसहतरेनजाय ॥
आवेकोइजोमोशरन सोउतरतसुखभाय ॥

ओवी १४

माझीमायाहेत्रिगुण ॥ त्यजावयाअशक्यजाण ॥
जेकरितीमाझेंभजन ॥ ममयायेतेंतेतरती ॥

अभंग १४

मीदेवमाझीहेत्रिगुणवेणीहे ॥ नंदिनीसंदेहेअसंभाव्य ॥ १ ॥
नतरवेकांहींउपावचीनाहीं ॥ मातेंभजेतोहीतरूंशके ॥ २ ॥
माझीयानामाचीसांगडफुकाची ॥ मगयामायेचीसत्ताराहे॥३॥
तुकाह्मणेमातेंबोलिलाअनंत ॥ उतरलेसंतसंख्यानसे ॥ ४ ॥

श्लोक १५

नमांदुष्कृतिनोमूढाःप्रपद्यंतेनराधमाः ॥
माययाऽपहृतज्ञानाआसुरंभावमाश्रिताः ॥

समश्लोकी १५

मातेंनभजतीपापी मूढजेपुरुषाधम ॥
जेभ्रष्टबुद्धिमायेनें पावलेदैत्यभावजे ॥

आर्या १५

मायाज्यांचेंज्ञान मानसिजेधरितिदैत्यभावातें ॥
दुष्कृतिमूढनराधम पावतिमजनबळरामभावातें ॥

दोहरा १५

पापीमूरखजेजगतसों नहिपावतमोह ॥
ग्यानजुमायाकरीहन्यो असुरगुननमेंजोय ॥

ओवी १५

पापीमूर्खजाण ॥ मजनेणतीअधमजन ॥
मायेनेंहरपलेंज्ञान ॥ असुरभावपावले ॥

अभंग १५

मातेंनभजतीपापीजेकुमती ॥ पुढेंमूर्खोत्पत्तीझालीज्यांची ॥ १ ॥
अधमतेप्राणीभ्रष्टकुव्यसनी ॥ बुद्धिजेमायेनेंहिरितली ॥ २ ॥
पावलेवैभवादैत्याच्याकुभावा ॥ कुहरांतदीवामालवला ॥ ३ ॥
तुकाह्मणेसंगीयमाचानिःसंगी ॥ राहातीकुसंगीकल्पवरी ॥ ४ ॥

श्लोक १६

चतुर्विधाभजंतेमांजनाःसुकृतिनोर्जुन ॥
आर्त्तोजिज्ञासुरर्थार्थीज्ञानीचभरतर्षभ ॥

समश्लोकी १६

भजतीसुकृतीमातें अर्जुनातेचतुर्विध ॥
आरोग्यकामजिज्ञासु अर्थार्थीआणिआत्मवित् ॥

आर्या १६

भजतीभावेंमातें नरकौंतेयाचतुर्विधप्रकृती ॥
अर्थार्थीजिज्ञासू आर्त्तज्ञानीअसेमहासुकृती ॥

दोहरा १६

पुण्यवंतजेचारबिध मोहीभजतचितचेन ॥
ग्यानीरोगीकरमजीत जग्यासीसुखेन ॥

ओवी १६

लोकचतुर्विधभजतीमज ॥ जेनरआहेतिसुकृतांचेंबीज ॥
तत्त्वइच्छितीसहज ॥ दुःखीअर्थकामीजिज्ञासुज्ञानी ॥

अभंग १६

भजतीपुण्याचेनयेथेंफुकाचे ॥ आमुच्याद्वाराचेअधीकारी ॥ १ ॥
चतुर्विधजाणाऐकावेंअर्जुना ॥ ठेवीगोष्टीमनापैलतटीं ॥ २ ॥
आरोग्यकामासदुसराजिज्ञास ॥ अर्थार्थीपरीसआत्मवीद ॥ ३ ॥

ज्ञानीयतियुक्तसांगेलअच्युत ॥ तुकाह्मणेअंतनाहींसुखा ॥ ४ ॥

श्लोक १७

तेषांज्ञानीनित्ययुक्तएकभक्तिर्विशिष्यते ॥
प्रियोहिज्ञानिनोऽत्यर्थमहंसचममप्रियः ॥

समश्लोकी १७

ज्ञानीत्यांतसदायुक्त एकत्वींभक्तिथोरतो॥
त्यासमीप्रियर्कास्वात्मा तोहीआत्मामजप्रिय ॥

आर्या १७

त्यांतविशिष्टज्ञानी करितोजोएकभक्तिमुक्त्यर्थ ॥
तोज्ञानीहीप्रियमज त्याप्रियमीनित्ययुक्तइत्यर्थ ॥

दोहरा १७

ग्यानीजोभगतीकरे सोसबतेंअधिकाय ॥
ग्यानीमोकोंभजतहों ग्यानिमोहिसुहाय ॥

ओवी १७

त्यामध्येंनित्ययुक्तह्मणोनी ॥ ममतश्रेष्ठज्ञानी ॥
ज्ञानियासिआवडेह्मणोनी ॥ ज्ञानीतोमजप्रिय ॥

अभंग १७

युक्तज्ञानीदिसेज्यांतभक्तिवसे ॥ एकत्वीविलसेभक्तिज्याची ॥१॥
तोथोरअर्जुनाआवडतोमना ॥ त्याप्रियभावनाआत्माजैसा ॥ २॥
तोहीआत्मामजप्रियहेंचिनिज ॥ बोलेयदुराजतुकाह्मणे ॥ ३ ॥

श्लोक १८

उदाराःसर्वएवैतेज्ञानीत्वात्मैवमेमतम् ॥
आस्थितःसहियुक्तात्मामामेवानुत्तमांगतिम् ॥

समश्लोकी १८

तेहीथोरपरिज्ञानी मीमदात्माचिमानितों ॥
मातेंस्वसद्गतीतेंचि भजतोयुक्तचित्तजो ॥

आर्या १८

सर्वहिउदारपार्था ज्ञानीआत्माचिमाझियेमतिला ॥
मान्यअसेयुक्तात्मा पावेआश्रितमलाचसद्गतिला ॥

दोहरा १८

मेरेमतयहसबबढे ग्यानीमोकोंजान ॥
उत्तमगतीजुपायतिन फलनलेतनहिमान ॥

ओवी १८

सर्वहेउदारअसती ॥ त्यामाजीज्ञानीतेमाझाआत्माहोती ॥
ह्मणूनिआश्रयेंअसती ॥ माझियातेसुखें ॥

अभंग १८

तोहीथोरपरीज्ञानीयाशरीरीं ॥ मीचवस्तीधारीमानीताती ॥ १ ॥
मातेंसर्वस्वानेंज्याचेनीभजने ॥ सद्गतीतेमनेंवरीयेली ॥ २ ॥
भजेयुक्तचित्तेंप्राचीनसंचिते ॥ योजीवंचीनातेकायामसी ॥ ३ ॥
अनुरागयेणेंघेतुबळढुणे ॥ सार्थककरणेंमानीतुका ॥ ४ ॥

श्लोक १९

बहूनांजन्मनामंतेज्ञानवान्मांप्रपद्यते ॥
वासुदेवःसर्वमितिसमहात्मासुदुर्लभः ॥

समश्लोकी १९

बहूजन्माचियाअंतीं ज्ञानीमातेंभजेअसा ॥
कींवासुदेवहेंसर्व तोथोरअतिदुर्लभ ॥

आर्या १९

बहुजन्मांचेअंतीं पावेतोज्ञानवंतभवशमना ॥
जगवासुदेवरूपीं पावेतोदुर्लभप्रशस्तमना ॥

दोहरा १९

बहुतजनमकोंलहे ग्यानवंतरेमीत ॥
वासुदेवसबमेंलखे सोदुर्लभहैनीत

ओवी १९

बहुतजन्मकष्टोनी ॥ ज्ञानपावेकृपेकरूनी ॥
वासुदेवसर्वजाणोनी ॥ तोमजऐसादुर्लभ ॥

अभंग १९

बहुतजन्मांचियेअंतींऐसीसोय ॥ लाभेनिधीहोयपायाळाच्या॥१॥
ज्ञानीमातेंभजेऐसाचीजाणीजे ॥ तोयज्ञेंचिवरसेकणगर्भी ॥ २ ॥
किंवावासुदेवदिसेभाससर्व ॥ जेवींविस्तरेपर्वविधिमुखें ॥ ३ ॥
तोथोरदुर्लभनअतीसुलभ ॥ तुकयाअंगींकोंभउमटला ॥ ४ ॥

श्लोक २०

कामैस्तैस्तैर्हृतज्ञानाःप्रपद्यंतेऽन्यदेवताः ॥
तंतंनियममास्थायप्रकृत्यानियताःस्वया ॥

समश्लोकी २०

ज्याज्याकामींज्ञाननेलें त्यात्याकामींसुरांतरां ॥
त्यात्यानेमेंचिभजती वश्यस्वप्रकृतीसजे ॥

आर्या २०

त्यात्याकामेंहरिलें ज्ञानम्हणुनिअन्यदेवतायजिती ॥
त्यात्यानियमाधरुनी प्रकृतिस्ववशहोउनीनत्यात्यजिती ॥

दोहरा २०

ग्याननहितिनकेहिये सेवतऔरआनदेव ॥
आपनेकामसुभावसें बंधोजुवाहिभेव ॥

ओवी २०

अभिलाषेंज्ञानगेलें अन्यदेवताभजोंलागले ॥
स्वप्रकृतीवशझाले ॥ त्यात्यानेमेंकरूनियां ॥

अभंग २०

ज्याज्याकामींज्ञाननेलेसुरसाधन ॥ अंतराआयनध्यावेंतेंहें ॥ १ ॥
त्यासमीप्रियकींआत्माचनित्यकीं॥ तोहीस्वात्माबाकीकायउरे॥२॥
मजप्रियप्रियनव्हेचअप्रिय ॥ तुकातोसुप्रियकीतीवाणूं ॥ ३ ॥

श्लोक २१

योयोयांयांतनुंभक्तःश्रद्धयाऽर्चितुमिच्छति॥
तस्यतस्याचलांश्रद्धांतामेवविदधाम्यहम्॥

समश्लोकी २१

जोजोजीजीतनूभक्त श्रद्धेनेंह्मणतोभजों ॥
त्यात्यासअचळश्रद्धा त्यात्यारूपींचदेतसें ॥

आर्या २१

जोजोज्याज्यादेवा इच्छीपूजावयासिभक्तीनें ॥
तेथेंत्यालादेतों अचळश्रद्धेसकपटयुक्तीनें ॥

दोहरा २१

श्रद्धाजीतजेपूजतही ज्यादेवहिचितचाय ॥
ताकोंताहिमाहिहों श्रद्धादेवतबढाय ॥

ओवी २१

जेज्यादेवातेंभजती ॥ श्रद्धेनेंसिद्धीइच्छिती ॥

तयांचीमनकामनातृप्ती ॥ त्यादेवतेनेंमीकरी ॥

अभंग २१

जोजोजीजीभक्तीतनूपुरातनू ॥ श्रद्धेसनातनूह्मणेभजों ॥ १ ॥
त्यात्यासअचळाश्रद्धेचाजिव्हाळा॥ देतोंकुंतीबाळात्यात्यारूपें॥२॥
आमुचीआगत्ययतुलीसांप्रत ॥ तैसेंत्यासर्वत्रमाझ्याठायीं ॥ ३ ॥
मातेच्याउदरींवसवीकुमार ॥ प्रीतभारेथारतुकापदीं ॥ ४ ॥

श्लोक २२

सतयाश्रद्धयायुक्तस्तस्याराधनमीहते ॥
लभतेचततःकामान्मयैवविहितान्हितान् ॥

समश्लोकी २२

त्याश्रद्धेनेंत्यांसपूजी त्यांतजोअन्यसेवक ॥
त्यांपासूनिहिजेपावे कामतेम्याचनिर्मिले ॥

आर्या २२

त्याश्रद्धेचकरुनितो त्याइतरांदेवतांसचिभजोन ॥
म्यांचदिलेंफळघेत्या देवापासोनियाहिसमजोन ॥

दोहरा २२

जोवाहिश्रद्धासहित पूजतवाहिदेव ॥
दितजुहोहीकामनावहे जानतनहिभेव ॥

ओवी २२

श्रद्धेंकरूनिअन्यदेवतीं ॥ त्यांचीअराधनाकरिती ॥
जेइष्टकामपावती ॥ तयांअचळश्रद्धामीचअसे ॥

अभंग २२

त्याश्रद्धेनेंत्यांसपूजीसावकाश ॥ त्यांतजोअन्याससेवाधारी ॥ १ ॥
त्यांपासूनिपावेकामसद्भावें ॥ कामातेंस्वभावेंमीचनिर्मी ॥ २ ॥

सारांशजेव्हांसारोनीप्रवृत्ती ॥ देतुआत्मप्रीतीकृपाळूमी ॥ ३ ॥
तुकाह्मणेदेवनभभक्तभाव ॥ वायूचाप्रभावकवळीत ॥ ४ ॥

श्लोक २३

अंतवत्तुफलंतेषांतद्भवत्यल्पमेधसाम् ॥
देवान्देवयजोयांतिमद्भक्तायांतिमामपि ॥

समश्लोकी २३

अंतवंतफळेंत्यांची अल्पबुद्धीसहोतिजी ॥
मेल्यातेपावतीत्यांतें मद्भक्तहिमजप्रति ॥

आर्या २३

परित्याअल्पमतींचें पार्थाफळनाशवंततूंसमज ॥
देवार्चकदेवातें पावतिमद्भक्तपावतातिमज ॥

दोहरा २३

फलथोडोपावतजुहै बिनाग्यानहैमूढ ॥
देवभगतिदेवतलहै मेरोमोकोंगूढ ॥

ओवी २३

हीनबुद्धिमागती ॥ तेनाशवंतफळपावती ॥
जयाचेंभजनतयातेचिगती ॥ मजभजतीतेपावतीमज ॥

अभंग २३

अल्पबुद्धीज्यालाफळेंप्राप्तत्याला ॥ होतींसकळांलाअंतवंत ॥ १ ॥
मेलेतेतयांसपावतीबहुवस ॥ मद्भक्तांनिवासमाझ्याठायीं ॥ २ ॥
ह्मणुनीयांज्ञानीअसेजोसाधनी ॥ तेणेंमीनिदानींनयेसांडूं ॥ ३ ॥
आपुलेंमाहात्म्यवर्णीजलदश्याम ॥ तुकाह्मणेप्रेमअसोयेथें ॥ ४ ॥

श्लोक २४

अव्यक्तंव्यक्तिमापन्नंमन्यंतेमामबुद्धयः ॥

परंभावमजानंतोममाव्ययमनुत्तमम्॥

समश्लोकी २४

व्यक्तिमीमानितोंऐसें अव्यक्तामूढमानिती ॥
नेणतांपरवस्तूतें जेअत्युत्तमअव्यय ॥

आर्या २४

अव्यक्तामजआतां व्यक्तिसऐसेंचिमानुनीममती ॥
उत्तममाझाअव्यय नेणुनियांपरमभावतेकुमती ॥

दोहरा २४

ज्याकीथोरीबुद्धिहै जानतप्रगटनमोय ॥
अबिनासीउत्तमजुहों सबतेंन्यारोजोय ॥

ओवी २४

मातेंकोणीनेणती ॥ अव्यक्तव्यक्तिआलेंह्मणती ॥
माझाउत्कृष्टभावनेणती ॥ मूढपणें ॥

अभंग २४

पार्थाबाअपुलेंवर्णीतोंनवलें ॥ भक्तेंवश्यकेलेंभुलवणी ॥ १ ॥
व्यक्तमीमानीतोंऐसेंचकल्पीतों ॥ अव्यक्तासहोतोशब्दकैसा ॥ २ ॥
अज्ञानपणानेंविसरतीमनें ॥ मूढयाभावनेंयेतीकेवीं ॥ ३ ॥
प्रत्यक्षाप्रमाणलावीतीदूषण ॥ अव्यक्तनिर्गुणगूढकल्पी ॥ ४ ॥
नेणतांहेपरवस्तुअगोचर ॥ अव्ययप्रकारअत्युत्तम ॥ ५ ॥
तुकाह्मणेदयाहरिचीअसलीया ॥ तरीचप्रत्ययागोष्टियेती ॥ ६ ॥

श्लोक २५

नाहंप्रकाशःसर्वस्ययोगमायासमावृतः॥
मूढोऽयंनाभिजानातिलोकोमामजमव्ययम्॥

समश्लोकी २५

झांकलोंयोगमायेनें सर्वांप्रकटमीनसें ॥
मातेंनेणेमूढलोक जोअनादिअनंतमी ॥

आर्या २५

मीनदिसेंसर्वांला मायेनेंआसतोंसदागूढ ॥
मजअव्ययामलाते ह्मणवुनिपार्थानजाणतीमूढ ॥

दोहरा २५

ढक्योजुमायाजालही काहुकोंनप्रकास ॥
मूरखमोहिनजानिहै अजरअमरसुखबास ॥

ओवी २५

मीसर्वांसप्रगटनाही ॥ योगमायेनेंवेष्टिलेंपाही ॥
अजअव्ययअसोनही ॥ मूढनेणती ॥

अभंग २५

झांकलोंमीअसेकोणासीनदिसे ॥ योगमायाभासेमजवरी ॥ १ ॥
सर्वांसीप्रगटनदिसेंमीअचाट ॥ मूढफळकटकायजाणे ॥ २ ॥
जोकांमीअनादीअनंतपरवादी ॥ मौनजेथेंवेदांघेतलेंसे ॥ ३ ॥
अगाधमीचहीकांहींजेंस्वल्पही ॥ तुकागर्जेग्वाहीमृत्युलोकीं ॥ ४ ॥

श्लोक २६

वेदाहंसमतीतानिवर्त्तमानानिचार्जुन ॥
भविष्याणिचभूतानिमांतुवेदनकश्चन ॥

समश्लोकी २६

जीगेलीत्यांसमीजाणें होतीत्यांसहिअर्जुना ॥
भूतेंहोणारहीजाणें मातेंकोणीचनेणती ॥

आर्या २६

भूतेंआणिभविष्यें जाणेंमीवर्त्तमानहीभूतें ॥
परित्यांमाजीकोणी जाणेमातेंकदापिनविभूतें ॥

दोहरा २६

तेबितेजानतनहि बरतमानहैमीत ॥
होनहारसबकोंलखें मोंहिलखेनहिजंत ॥

ओवी २६

पूर्वीजींझालींभूतें ॥ आतांवर्तमानजींवर्ततें ॥
भविष्यहीमजकळतें ॥ मलाकोणीनोळखेकीं ॥

अभंग २६

जींगेलीतयांसजाणेमीवीरेशा ॥ होतीत्यांचीदशापाहाताहे ॥ १ ॥
भूतेंभविष्यानेंहोणारजेंपुढें ॥ आहेमजकडेजाणीवतें ॥ २ ॥
मातेंगाकोणीचनेणतीपांडवा ॥ ऐशानवलावाकितीसांगूं ॥ ३ ॥
तुकाह्मणेआत्माजाणजैसादेह ॥ देहाससंदेहआत्मरूपी ॥ ४ ॥

श्लोक २७

इच्छाद्वेषसमुत्थेनद्वंद्वमोहेनभारत ॥
सर्वभूतानिसंमोहंसर्गेयांतिपरंतप ॥

समश्लोकी २७

प्रियेच्छाअप्रियद्वेषें द्वंद्वमोहेंकरूनियां ॥
सर्वभूतेंसृष्टिकाळीं मोहपूर्वीलपावती ॥

आर्या २७

इच्छाद्वेषभवाच्या होनियांद्वंद्वमोहजाळातें ॥
सर्वहिभूतेंपार्था पावविमोहासस्रष्टिकाळातें ॥

दोहरा २७

रागद्वेखअग्यानतें सबेजुमोहितहोय ॥
मानलेतहैआपकों हमहैसुखनउदोय ॥

ओवी २७

इच्छाद्वेषापासून ॥ द्वंद्वमोहउपजलातेथून ॥
तेभूतसृष्टीचेआदिजाण ॥ मोहातेंपावतीअर्जुना ॥

अभंग २७

प्रियइच्छातैसाअप्रियांतद्वेष ॥ होतसेउत्कर्षत्रिभुवनीं ॥ १ ॥
द्वंद्वमोहयासीअसेमूळबीज ॥ जाणसीसहजबोलोंआह्मी ॥ २ ॥
सर्वभूतेंसृष्टिकाळींमोहालागी ॥ पावतीप्रसंगीअनुभवें ॥ ३ ॥
पूर्वीलमोहदोरावोवीजीवमणी ॥ तुकाह्मणेखाणीदुःखाचीजे ॥ ४ ॥

श्लोक २८

येषांत्वंतगतंपापंजनानांपुण्यकर्मणाम् ॥
तेद्वंद्वमोहनिर्मुक्ताभजंतेमांदृढव्रताः ॥

समश्लोकी २८

ज्यांच्याअंतरिचींगेलीं पापपुण्येंक्रियाबळें ॥
मातेंभजतितेद्वंद्व मोहत्यागेंदृढव्रत ॥

आर्या २८

ज्यांचेंपापनिमालें लोकींजेफारपुण्यवंतजन ॥
तेद्वंद्वमोहविरहित करितीमाझेंदृढव्रतीभजन ॥

दोहरा २८

पुण्यकरेजेजगतमें दुरीक्रियेनिजपाप ॥
सोऊछूटतमोहतें मोकोंपावतआप ॥

ओवी २८

ज्यांचेंपापगेलें ॥ तेद्वंद्वमोहनिर्मुक्तझाले ॥
माझेभजनींनिघाले ॥ दृढबुद्धीकरुनियां ॥

अभंग २८

क्रियाचोखज्यांची तिचीयाबळानें ॥
कांपृथ्वीजळानें नीचपाहावी ॥ १ ॥
ज्यांच्याअंतरीची गेलींपुण्यपापें ॥
अंगींमारेसर्पे चंदनाच्या ॥ २ ॥
मातेंजोभजेल सुटेलनिश्चयें ॥
त्यासीनाहींभयदोघांचेंया ॥ ३ ॥
दृढव्रततेची घेणारमोक्षासी ॥
तुकाह्मणेऐसी गोष्टीझाली ॥ ४ ॥

श्लोक २९

जरामरणमोक्षायमामाश्रित्ययतंतिये ॥
तेब्रह्मतद्विदुःकृत्स्नमध्यात्मंकर्मचाखिलम् ॥

समश्लोकी २९

नाशावयाजरामृत्यु यत्नज्यांचेमदाश्रयें ॥
तेब्रह्मजाणतीकीतें सर्वअध्यात्मकर्महि ॥

आर्या २९

वारायाजन्मजरा योगीकरितीप्रयत्नजेसकळ ॥
माझाआश्रयकरुनी अध्यात्मब्रह्मकर्मत्यासकळ ॥

दोहरा २९

जरामरणकेहानिकों जेकोउकरतउपाय ॥
जानततेअध्यातम ब्रह्मकरमकेभाय ॥

ओवी २९

जरामरणनाशार्थी ॥ आश्रयेंममयत्नकरिती ॥
तेब्रह्मजाणती ॥ कर्मअध्यात्मअवघें ॥

अभंग २९

नासावयाजन्ममरणाचेंमूळ ॥ जेकांयत्नशीळमदाश्रय ॥ १ ॥
तेब्रह्मजाणतीकाशास्त्रवजरी ॥ अध्यात्मिकसारीकर्ममार्गु ॥ २ ॥
तेचिगातरलेतारीतीआणीका ॥ मार्गहाआसकाविस्तारूनी ॥ ३ ॥
तुकाह्मणेआतांशेवटीलश्लोक ॥ तोजगन्नायकबोलेकैसा ॥ ४ ॥

श्लोक ३०

साधिभूताधिदैवंमांसाधियज्ञंचयेविदुः॥
प्रयाणकालेऽपिचमांतेविदुर्युक्तचेतसः॥

समश्लोकी ३०

अधिभूताअधीयज्ञा सहजोअधिदैवमी ॥
त्यामातेंजाणतीप्राण प्रयाणींतेचिजाणती ॥

आर्या ३०

मीसाधिदैवपार्था साधिमखहिसाधिभूतमीचअसें॥
जाणतिमजजेअंतीं जाणतिमजनित्ययुक्तेतेचिअसें ॥

दोहरा ३०

अधिदैवतअधिभूतसों मोकोंजानतमीत ॥
मरनसमेभूलतनहि जोगीमोकोंचीत ॥

ओवी ३०

अधिभूतअधिदैवतमाझेंठायीं ॥ जाणतीयज्ञवेत्तेयज्ञासही ॥
मरणकाळींमजजाणितलेंपाहीं ॥ तेयोगयुक्तझाले ॥

अभंग ३०

अधिभूताअधियज्ञासिरेपार्था ॥ सहितवीरनाथाअधिदेव ॥ १ ॥
मीचहोयऐसाभरवसामानुनी ॥ भजतीअनुदिनींप्राणीजेकां ॥ २।
प्रयाणींहीतेचीजाणतीपांडवा ॥ तुकाह्मणेजीवाकेलेंमुक्त ॥ ३ ॥

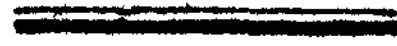
इतिश्रीमद्भगवद्गीतायांयोगशास्त्रेश्रीकृष्णार्जुनसंवादेज्ञानविज्ञानयोगोनामसप्तमोऽध्यायः ॥ ७॥

वामन

इतिटीकासमश्लोकी अध्यायासप्तमावरी ॥
श्रीपार्थसारथीकर्त्ता जोवामनमनोरथीं ॥ ६ ॥

अभंग

ऐसेहेप्रसंगसंपलेपैंसात ॥ गीतादेवीभक्तवरदानी ॥ १ ॥
श्रवणेंपठणेंकरीकार्यसिद्धी ॥ मायिकउपाधीवारुनीयां ॥ २ ॥
तुकाविनवणीकरीसाधुजना ॥ श्रवणींभावनाशुद्धधरा ॥ ३ ॥
इतिगीतार्थबोधिन्यांश्रीमद्भगवद्गीताटीकायांसप्तमोऽध्यायः ॥ ७॥

अष्टमाध्यायप्रारंभः

वामन.

सप्तमाध्यायपर्यंत तत्त्वमार्गजगद्गुरू ॥ बोलिलाअर्जुनालातें झालें सर्वपरोक्षवत् ॥ १ ॥ पुसावेंअर्जुनेंतत्त्व करावीकरुणामग ॥ या भावेंसप्तमाध्यायीं सप्तधाज्ञेयबोलिला ॥ २ ॥ कींब्रह्मअध्यात्म कर्म अधिभूतादिमीतयां ॥ मातेंजाणतिपुण्यात्मे भजतीमजला चितें ॥ ३ ॥ तद्विद्धिप्रणिपातेन इत्यादिश्लोकदोनहे ॥ अध्यायांत चतुर्थींत बोलिलायाचिआशयें ॥ ४ ॥ कींजाइसंतांशरण तेज्ञान उपदेशिती ॥ भावकींयेशरणतूं मगसांगेनतत्त्वमी ॥ ५ ॥ परंतुकर्म संन्यासें कर्मयोगेंकरूनियां ॥ श्रेयहासंशयमधें आइआलाधनंज या ॥ ६ ॥ पंचमाध्यायआरंभीं केलाप्रश्नह्मणूनियां ॥ संन्यासक र्मयोगाचें कृष्णेंतत्त्वनिरूपिलें ॥ ७ ॥ प्रसंगेंआरुरुक्षाला कर्मका रणबोलतां ॥ आरूढकैसाहेशंका हरायायोगबोलिला ॥ ८ ॥ स माधिनिर्गुणाकार षष्ठाध्यायांतबोलिला ॥ विश्वात्मयोगहीतेथें फळरूपेंचिवर्णिला ॥ ९ ॥ तोविस्तारेंसप्तमांत विभूतिसहबोलि ला ॥ वासुदेवःसर्वमिति प्रसंगेंभक्तवर्णिला ॥ १० ॥ उत्तमश्लोक मुखिचें हेंश्लोकामृतसेवितां ॥ तत्त्वप्रश्नकरावाहें नस्मरेपांडुनंद ना ॥ ११ ॥ कृपाजरीउपजली तरीआपणहूनिजों ॥ नयेशरणजो संतीं तत्त्वसांगोंनयेतया ॥ १२ ॥ ह्मणोनिपूर्वाध्यायांतीं ब्रह्मकर्मा दिसप्तधा ॥ ज्ञेयबोलोनिसंक्षेपें प्रश्नाचेंबीजपेरिलें ॥ १३ ॥ कींब्रह्म जाणतीतेचि तेंसर्वब्रह्मजाणती ॥ भावकींवेगळेंआधीं जाणतांसर्वब्र ह्मतें ॥ १४ ॥ अक्षरंब्रह्मपरमं ऐसेंउत्तरहीपुढें ॥ होणारकींजेंपरम शुद्धतेंब्रह्मअक्षर ॥ १५ ॥ भावकींक्षरहीब्रह्म बोलिजेअधिभूतजें ॥

अधिभूतंक्षरोभाव ह्मणवूनिवदेलजें ॥ १६ ॥ जेंअक्षरक्षरहितें जें
सोनेंतेंचिभूषण ॥ जेंकांकेवळतेंसोनें ह्मणावेंतेंचिभूषण ॥ १७ ॥
नविकारसुवर्णाला नअलंकारवेगळा ॥ निर्विकारक्षरत्वींही नअ
न्यक्षरभागही ॥ १८ ॥ गूढार्थहानकळतां करावाप्रश्नअर्जुनें ॥ क
रावामगतत्त्वाचा उपदेशअनुग्रह ॥ १९ ॥ याभावेंसप्रधाज्ञेय बो
लोनीराहिलाउगा ॥ प्रश्नबीजांतहीतत्त्व गूढभावेंनिरूपिलें ॥ २०॥
त्यामधेंब्रह्मजेंसर्व जाणावेंकायकायतें ॥ तरीब्रह्मचिअध्यात्म ह्म
णिजेतेंचिआपण ॥ २१ ॥ आपुलाभावअध्यात्म त्याचेंउत्तरही
असें ॥ भावकीहास्वयेंब्रह्म जोजाणोंइच्छितोतया ॥ २२ ॥ कर्म
कीक्षरभागाची उत्पत्तिकरिसृष्टितें ॥ भूतांचाआणिखीनाना भा
वांचाजेथउद्भव ॥ २३ ॥ नभोंवतांभोंवतांहे मेदिनीसृष्टिच्याभ्रमें॥
ब्रह्मक्रियारूपदिसे अविद्यादृष्टिच्याभ्रमें ॥ २४ ॥ एवंकर्मब्रह्मआ
णि अधिभूतादिजेंत्रय ॥ तेंहिब्रह्मचिजाणावें तिन्हीएकांतएकजे॥
॥ २५ ॥ आकाशींकुंभसजळ आकाशउदकींघटीं ॥ प्रतिबिंबेन
भजळीं तिन्हीएकांतएकजें ॥ २६ ॥ ईश्वरामाजिहेदेह देहींव्या
पकईश्वर ॥ जीवतत्प्रतिबिंबांश तिन्हीएकांतएकहें ॥ २७ ॥ त्याम
धेंअधिदैवाख्य जीवात्माप्रतिबिंबतो ॥ उपाधिवांचुनीआणि बिंबा
वांचूनिजोनसे ॥ २८ ॥ प्रतिबिंबदिसेव्योम जेंकांडळमळीजळीं ॥
बिंबाकाशाघटापाण्या वांचूनीतेंअसेचिना॥२९॥साधिभूताधिदैवं
मांसाधियज्ञंचयेविदुः ॥ ह्मणोनिदेहींसहित अधिदैवनिरूपिला ॥
॥ ३० ॥ यालागींदेहक्षरजो ह्मणावाअधिभूततो ॥ तयासहितजा
णावा जीवात्माअधिदैवतो ॥ ३१ ॥ अधियज्ञासहितकीं निजबिं
बात्मयासह ॥ जाणावाफळभोक्ताहा तोयज्ञादिफळप्रद ॥ ३२ ॥
प्रश्नोत्तरहिऐसेंचि होणारअधिभूतजो ॥ क्षरतोआणिपुरुष अधि
दैवह्मणोनियां ॥ ३३ ॥ अधियज्ञहियादेहीं मीचयाउत्तरींहरी ॥

बोलेलयाचिअर्थातें पहावेंसज्जनींबरें ॥ ३४ ॥ गूढार्थहानकळतां करीलप्रश्नअर्जुन ॥ तेथूनियांसमश्लोकी संगतिश्लोकहेपृथक् ॥ ॥ ३५ ॥

श्लोक १

अर्जुनउवाच

किंतद्ब्रह्मकिमध्यात्मंकिंकर्मपुरुषोत्तम ॥
अधिभूतंचकिंप्रोक्तमधिदैवंकिमुच्यते ॥

समश्लोकी १

कायतेंब्रह्मअध्यात्म कर्महीपुरुषोत्तमा ॥
अधिभूतकसेंकैसें अधिदैवहिबोलिजे ॥

आर्या १

पुरुषोत्तमाकवणतें अध्यात्मब्रह्मआणितेंकर्म ॥
अधिदैवहिअधिभूतहि वदत्याचेंतेंअसेलबावर्म ॥

दोहरा १

अध्यातमकेब्रह्मकों करमकाहजगदीश ॥
अधिदैवतअधिभूतकों तुमजानतबिरचीस ॥

ओवी १

पार्थह्मणेपुरुषोत्तमा ॥ कैसानिवाडाकर्मब्रह्मा ॥
अधिभूतअधिदैवतआह्मा ॥ निवडूनीसांगिजे ॥

अभंग १

पूर्वप्रसंगांतपरमहंसयोग ॥ निवेदीश्रीरंगआत्मलाभें ॥ १ ॥
परीप्रसंगांतींऐकिलेंपार्थिवें ॥ अध्यात्मबरवेंअधीभूत ॥ २ ॥
गूढनसमजेयास्तवआशंका ॥ घेऊनीआशंकाघेतूंझाडा ॥ ३ ॥

तेसप्तप्रश्नएकामागेंएक ॥ ऐकासकळीकभावीकहो ॥ ४ ॥
ऐकामहाराजराजमुगुटांत ॥ जोडोनीयांहातविनवीतों ॥ ५ ॥
देवरायाकायब्रह्मतेंसांगावें ॥ तैसेंचबोलावेंअध्यात्मही ॥ ६ ॥
पुरुषोत्तमाकर्मकशासलक्षणावें ॥ अधिभूतबरवेंतैसेंसांग ॥ ७ ॥
अधिदैवतत्यासंस्कारुनीबोले ॥ वर्मनकळलेंबोलेतुका ॥ ८ ॥

श्लोक २

अधियज्ञःकथंकोऽत्रदेहेऽस्मिन्मधुसूदन ॥
प्रयाणकालेचकथंज्ञेयोऽसिनियतात्मभिः ॥

समश्लोकी २

अधियज्ञकसाकोण यादेहींमधुसूदना ॥
जाणावासिकसाप्राण प्रयाणींसुज्ञजेतिहीं ॥

आर्या २

कोणकसायादेहीं अधियज्ञमनंतदेंहिबाणावे ॥
कैसेंप्रयाणसमयीं गृहीतचित्तींतुलाहिजाणावें ॥

दोहरा २

अधिजग्यहिकासोंकहत कैसेंतुमकोंजान ॥
कैसेंतुमकोंजानियें प्राणकरतजबगौन ॥

ओवी २

अधियज्ञकसाकोण ॥ देहांतबोलखावाकवण ॥
अंतकाळींतूंमधुसूदन ॥ यतचित्तींकेवींजाणिजे ॥

अभंग २

अधियज्ञकैसा कोणतालक्षणावा ॥
देहींयाजाणावा कैसाआत्मी ॥ १ ॥
जाणावासिकैसा प्राणाच्यामयाणीं ॥

प्रत्यक्षकांहाणी हस्तींलाभे ॥ २ ॥
मुमुक्षजेतयांनीं विचारपंथानें ॥
यावेंमधुसूदनें बोलावेंहे ॥ ३ ॥
तुकाह्मणेप्रश्न सातअर्जुनाचे ॥
हंससत्याब्धीचे हेलावेहे ॥ ४ ॥

श्लोक ३

श्रीभगवानुवाच

अक्षरंब्रह्मपरमंस्वभावोऽध्यात्ममुच्यते॥
भूतभावोद्भवकरोविसर्गःकर्मसंज्ञितः॥

समश्लोकी ३

अक्षरब्रह्मजेंशुद्ध अध्यात्मस्वात्मभावजो ॥
भूतभौतिकउत्पत्ति करिजेसृष्टिकर्मतें ॥

आर्या ३

अक्षरपरमब्रह्म स्वभावअध्यात्मवदतिमुनिवर्ग ॥
पंचमहाभूतांचा विकारतेंजाणकर्मतनुसर्ग ॥

दोहरा ३

अच्छरकोंब्रह्महिकहत अध्यातमजुसुभाय ॥
जोउपजावतजगतकों सोईकरमसुदाय ॥

ओवी ३

अक्षरतेंचिब्रह्म ॥ सद्भावतोचिअध्यात्म ॥
भूतभावांचेंविसर्गकर्म ॥ तेंकर्मजाणिजे ॥

अभंग ३

हांसोनीबोलीला कर्त्ताजोजगाचा ॥
आमुच्यालाभाचा संशयोहा ॥ १ ॥

शुद्धब्रह्मजेतें ह्मणावेंअक्षर ॥
अध्यात्मप्रकार भावेंबोलें ॥ २ ॥
भूतभौतिकांची जेकांहींउत्पत्ती ॥
सृष्टीकरीजेतें कर्मजेंकां ॥ ३ ॥
तुकाह्मणेश्रोतीं व्हावेंसावधान ॥
करावेंचिंतन भगवंताचें ॥ ४ ॥

श्लोक ४

अधिभूतंक्षरोभावःपुरुषश्चाधिदैवतम् ॥
अधियज्ञोऽहमेवात्रदेहेदेहभृतांवर ॥

समश्लोकी ४

अधिभूतक्षरतनू जीवात्माअधिदैवत ॥
बिंबत्याप्रतिबिंबाचा देहींचअधियज्ञमी ॥

आर्या ४

अधिभूतक्षरतनुहे अक्षरअधिदैवहोयअधिकारी ॥
अधियज्ञमीचदेहीं जीवांचापाळणारउपकारी ॥

दोहरा ४

देहजूयहअधिभूतहै अधिदैवतहैजीव ॥
सबदेहनकेदेहमों होंअधिजग्यसुपीव ॥

ओवी ४

अक्षरतेंअधिभूत ॥ जीवात्माअधिदैवत ॥
आदिअनंतसर्वांत ॥ अधियज्ञदेहींमी ॥

अभंग ४

अधिभूताक्षरतनूहाविकार ॥ जीवात्माप्रखरअधिदैव ॥ १ ॥
बिंबत्याचप्रभेप्रतिबिंबन्यायें ॥ अधियज्ञहोयेयाचदेहीं ॥ २ ॥

तुकाह्मणेआतांसांगेलअंतर ॥ नधरूनीदूरसज्जनासी ॥ ३ ॥

श्लोक ५

अंतकालेचमामेवस्मरन्मुक्त्वाकलेवरम् ॥
यःप्रयातिसमद्भावंयातिनास्त्यत्रसंशयः ॥

समश्लोकी ५

मातेंचिअंतकाळींही स्मरतांदेहसोडुनी ॥
जोजायतोमत्स्वरूपा पावेयेथेंनसंशय ॥

आर्या ५

जोमनुजअंतकाळीं स्मरोनिमातेंत्यजीकलेवरतो ॥
येथेंसंशयनाहीं माझ्याभावासितोबळेंवरतो ॥

दोहरा ५

अंतसमेदेहतजत मोसुमरनजोहोय ॥
सोतबहिमोकोंमिले ताहांनसंशयकोय ॥

ओवी ५

अंतकाळींमजस्मरोनी ॥ जोजायकलेवरटाकोनी ॥
तोपावेमजलागूनी ॥ येथेंनाहींसंशय ॥

अभंग ५

मातेंचप्रयाणींजीवींधरूनियां ॥ देहसोडिलीयानामस्मरणें ॥ १ ॥
जायप्राणनयामद्रूपावांचूनी ॥ विश्रांतीनयनींआढळेना ॥ २ ॥
संशयकायसाकांकणाआरसा ॥ पाहाणेंधारसालागलीया ॥ ३ ॥
तुकाह्मणेनामेंझालागजमुक्त ॥ प्राणीतेअशक्तउद्धरेची ॥ ४ ॥

श्लोक ६

यंयंवाऽपिस्मरन्भावंत्यजत्यंतेकलेवरम् ॥

तंतमेवैतिकौंतेयसदातद्भावभावितः॥

समश्लोकी ६

जेंजेंआणिकहीरूप स्मरतदिहजोत्यजी॥
तेंतेंचिपावेस्मरणें रंगलाज्यांचियांसदा॥

आर्या ६

लावीकलेवरातें ज्याज्याभावासिपांडवास्मरुनी॥
त्यात्याभावापावे चित्तींतिभावनासदाधरुनी॥

दोहरा ६

प्राणीजबदेहतजे सुमरेकाजअनान॥
यामेंसंशयनाहीं नपावेसोयीआन॥

ओवी ६

ज्याज्याभावेंस्मरतां॥ होयदेहत्यजिता॥
त्यातेंपावेकुंतीसुता॥ सदातद्भावलणोनियां॥

अभंग ६

जेंजेंआणीकहीध्यान॥ अंतींहृदयींधरून॥ १॥
देहत्यागिलाजयानें॥ जायपाहेतोतींस्थानें॥ २॥
एकरंगलेंअंतर॥ आत्मातेथेंधरीथार॥ ३॥
तुकाह्मणेयेहपरी॥ वासनेच्याकरींदोरी॥ ४॥

श्लोक ७

तस्मात्सर्वेषुकालेषुमामनुस्मरयुद्ध्यच॥
मय्यर्पितमनोबुद्धिर्मामेवैष्यस्यसंशयं॥

समश्लोकी ७

तस्मात्तूंसर्वदामातें स्मरहेंयुद्धहीकरी॥

समर्पितांबुद्धिमन मजमातेंचिपावसी ॥

आर्या ७

यास्तवसर्वांकाळीं स्मरमजपरितूंकरीअर्थीयुद्ध ॥
पावसिनिश्चितमातें मजलामनबुद्धिअर्पुनीशुद्ध ॥

दोहरा ७

मेरोसुमरननितकरे जुद्धकरेकिनमीत ॥
अरपेमोमेंबुद्धिमन होआऊतबचीत ॥

ओवी ७

यास्तवमजसर्वांकाळींउच्चारी ॥ मजस्मरोनियांयुद्धकरी ॥
माझेठायींमनबुद्धिदृढधरी ॥ तेणेंमजपावसीनिश्चित ॥

अभंग ७

तस्माततूंसर्वदापार्था ॥ मातेंस्मरभावपंथा ॥ १ ॥
युद्धनिःशंककरावें ॥ मजहृदयींसांठवावें ॥ २ ॥
बुद्धिआल्याआमुचेठायीं ॥ मुक्तहोसीसंशयकायी ॥ ३ ॥
निश्चयेंपावसीमातें ॥ तुकाशरणअनन्यातें ॥ ४ ॥

श्लोक ८

अभ्यासयोगयुक्तेनचेतसानान्यगामिना॥
परमंपुरुषंदिव्यंयातिपार्थानुचिंतयन्॥

समश्लोकी ८

अभ्यासयोगेंअन्यत्र जायनाऐसियामनें ॥
दिव्यचिन्मात्रपुरुषा पावेसततचिंतिता ॥

आर्या ८

अभ्यासयोगनिरतें अनन्यचित्तेंसदैवचिंतून ॥

दिव्यपरमपुरुषास्यां पावेविषयींकदानगुंतोन ॥

दोहरा ८

जोगऔरअभ्यासमें जाकोथिरचितहोय ॥
मोचितारारखेसदा पुरुखपावेसोय ॥

ओवी ८

अभ्यासयोगेंकरून ॥ चित्तअन्यत्रनकरीगमन ॥
स्थिरचित्तझालियाजाण ॥ पार्थातेपरमपुरुषातेंपावती ॥

अभंग ८

अगाअभ्यासाचायोग ॥ दृढआसलीयाचांग ॥ १ ॥
मगअन्यत्रमार्गात ॥ पार्थानजातीमहंत ॥ २ ॥
मनेंऐसियाकसवटी ॥ दिव्यपुरुषीघालीमिठी ॥ ३ ॥
पावेसततचिन्मात्र ॥ तुकाएकचिंतनमात्र ॥ ४ ॥

श्लोक ९

कविंपुराणमनुशासितारमणोरणीयांसमनुस्मरेद्यः ॥
सर्वस्यधातारमचिंत्यरूपमादित्यवर्णंतमसःपरस्तात् ॥

समश्लोकी ९

पुराणसर्वज्ञफळप्रदाला स्मरेलजोसूक्ष्मअतींद्रियाला ॥
अतर्क्यरूपींधरिविश्वजाळा सूर्यप्रकाशूनितमींनिराळा ॥

आर्या ९

तमसःपरिरचितेजा अचिंत्यधाताकविअणुहोनिअणू ॥
शास्तापुराणमीमज चिंतुनिदेजोमनाडुजेंनअणू ॥

दोहरा ९

सबकरतासुच्छमअति कविसुपुरातनजान ॥

रविसमानसबतें परेसुमरनताकोंमान ॥

ओवी ९

कविआणिपुराण ॥ लोकशिक्षाकरीजाण ॥
सर्वउत्पत्तिकारण ॥ सूक्ष्माहूनिशूक्ष्म ॥

अभंग ९

अरेपुराणसर्वज्ञ ॥ प्रदायकफलाभिज्ञ ॥ १ ॥
स्मरेलजोसूक्ष्मदीपा ॥ अतींद्रियआत्मरूपा ॥ २ ॥
अतर्क्यत्वगुणेंरूपीं ॥ धरीविश्वझालालोपी ॥ ३ ॥
भानुप्रकाशुनीतमीं ॥ तुकाअव्यक्तचिव्योमीं ॥ ४ ॥

श्लोक १०

प्रयाणकालेमनसाचलेनभक्त्यायुक्तोयोगबलेनचैव॥
भ्रुवोर्मध्येप्राणमावेश्यसम्यक्सतंपरंपुरुषमुपैतिदिव्यं॥

समश्लोकी १०

प्राणप्रयाणींमनआवरूनी मद्भक्तिनेंयोगबळेंकरूनी ॥
प्राणेंनिजभ्रूयुगचक्रभेदी पावेस्वदिव्यापुरुषाअनादी ॥

आर्या १०

दिव्यपरमपुरुषाला अचळमनेंयोगभक्तिसाधूनी ॥
पावेप्रयाणकाळीं भ्रूमध्येंप्राणतोचिरोधूनी ॥

दोहरा १०

मरनसमेमनथिरकरे भगतिजोगबलपाय ॥
भ्रुकुटीमध्यप्राणहीधरे परमपुरुखमेंजाय ॥

ओवी १०

ऐसाजोअंतकाळीं ॥ मनचंचळकरीतेवेळीं ॥

भक्तियोगेंतोबळी ॥ प्राणेंभुकुटीभेदीपरमपुरुषातेंपावे ॥

अभंग १०

प्राणप्रयाणींयामना ॥ आवरोनिरेअर्जुना ॥ १ ॥
मद्भक्तिच्यायोगबळें ॥ करुनीप्राणेंएकमेळें ॥ २ ॥
निजभ्रुवचक्रयुग ॥ भेदीपावेज्योतिर्लिंग ॥ ३ ॥
दिव्यपुरुषाअनादी ॥ तुकासमर्पिलापदी ॥ ४ ॥

श्लोक ११

यदक्षरंवेदविदोवदंतिविशंतियद्यतयोवीतरागाः ॥
यदिच्छंतोब्रह्मचर्यंचरंतितत्तेपदंसंग्रहेणप्रवक्ष्ये ॥

समश्लोकी ११

जेबोलतीअक्षरवेदसंत यतीविरागीनिघतीजयांत ॥
इच्छूनिजेकांगुरुभक्तहोती तत्प्राप्तिसांगेननिरोधरीती ॥

आर्या ११

जेब्रह्मचर्यलभ्यहि जेथेंयतिरिघतिरागनिस्तारें ॥
अक्षरवेदज्ञह्मणति तेंपदतुजसांगतोंसविस्तारें ॥

दोहरा ११

अच्छरजासोंकहतहै वीतरागतहोजात ॥
ब्रह्मचर्यकोंजोकरे तापदकीयोहात ॥

ओवी ११

ज्यासअविनाशपदज्ञानबोलती ॥ जेंइच्छूनिब्रह्मचर्यआचरती ॥
तयातेंसंन्यासीविरक्तहोवोनिपावती ॥ तेंसंक्षेपेंसांगेनमी ॥

अभंग ११

जेंकांअक्षरबोलती ॥ वेदसंतजयाप्रती ॥ १ ॥
यतीवीतरागीज्यांत ॥ निघतीधरूनीगुरुहात ॥ २ ॥

अहोइच्छूनीयांजगीं ॥ त्यागेंलागेलयामार्गी ॥ ३ ॥
त्याचीप्राप्तीसांगोंतुज ॥ तुकयानिरोधावेंबीज ॥ ४ ॥

श्लोक १२

सर्वद्वाराणिसंयम्यमनोहृदिनिरुध्यच ॥
मूर्ध्याधायात्मनःप्राणमास्थितोयोगधारणाम् ॥

समश्लोकी १२

कोंडूनिसकळद्वारें हृदयींमनकोंडुनी ॥
धरूनिमस्तकींप्राण अनुष्ठीयोगधारणा ॥

आर्या १२

रोधुनिसर्वद्वारें हृदयामाजीमनासहीदमुनी ॥
ब्रह्मांडींप्राणअणुनि अधिष्ठुनीयोगधारणेसमुनी ॥

दोहरा १२

सबद्वारनकोंवसकरे मनरोंकेहियमाय ॥
प्राणहिराखेसीसमें ॥ रहेधारणागाय ॥

ओवी १२

सर्वद्वारेंरोधूनी ॥ मनहृदयींठेऊनी ॥
प्राणमस्तकासिनेऊनी ॥ अनुष्ठितीयोगीयोग ॥

अभंग १२

कोंडोनियांनवद्वारें ॥ नेमीजाणेप्रत्याहारें ॥ १ ॥
मनहृदयींकोंडोनी ॥ प्राणमस्तकींधरुनी ॥ २ ॥
योगधारणाअनुष्ठी ॥ तुकानोहेकांहींकष्टी ॥ ३ ॥

श्लोक १३

ओमित्येकाक्षरंब्रह्मव्याहरन्मामनुस्मरन् ॥

यःप्रयातित्यजन्देहंसयातिपरमांगतिम्॥

समश्लोकी १३

ॐहेंएकाक्षरब्रह्म जपेमातेंस्मरेअसा ॥
अर्चिरादिपथेंजाय ब्रह्म्यासहतयागती ॥

आर्या १३

जोप्रणवासहिजपतो मातेंतैसाचनित्यजोस्मरतो ॥
मगअर्चिरादिमार्गें जाउनिसहब्रह्मयागतीलभतो ॥

दोहरा १३

प्रणवअच्छरकोंजपकरे सुमरेमोकोंनीत ॥
यहविधिजोदेहतजे लहेपरमगतिमीत ॥

ओवी १३

ॐमितिब्रह्मउच्चारितां ॥ माझेंस्मरणकरितां ॥
जोहोयदेहत्यजितां ॥ तोपावेपरमगतीस ॥

अभंग १३

हेंएकाक्षरब्रह्म ॥ वेदशास्त्रांतउत्तम ॥ १ ॥
असाजपेमातेंस्मरे ॥ कायावाचाश्रद्धाद्वारें ॥ २ ॥
जायअर्चिरादिमार्गी ॥ एकटदुजानसंसर्गी ॥ ३॥
तयाब्रह्मयासहगती ॥ तुकाह्मणेमुक्तहोती ॥ ४ ॥

श्लोक १४

अनन्यचेताःसततंयोमांस्मरतिनित्यशः॥
तस्याहंसुलभःपार्थनित्ययुक्तस्ययोगिनः॥

समश्लोकी १४

नव्हेइतरमीऐशा चित्तेंमातेंस्मरेसदा ॥

पार्थासुलभमीत्याला योगींजोनित्ययोजिला ॥

आर्या १४

मीअन्यनव्हेऐशा चित्तेंजोस्मरतसेसदामातें ॥
पार्थासुलभमित्याला योगींजोनित्ययोजिलात्यातें ॥

दोहरा २४

थिरचित्तमोकोंजपे सदानिरंतरहोय ॥
ताजोगिकोंसुलभहों औरलहेनहिकोय ॥

ओवी १४

चित्तठेविजेमाझेठायीं ॥ जेमजध्यातीनित्यपाही ॥
तयांमीसुलभहोई ॥ योगयुक्तह्मणूनिपार्था ॥

अभंग १४

नव्हेइतरासारिखा ॥ ऐसाजाणुनीयासखा ॥ १ ॥
चित्तींचींतीसदास्मरे ॥ वत्सधेनूसीहुंबरे ॥ २ ॥
पार्थासुलभमीत्याला ॥ रक्षीअंतरबाह्याला ॥ ३ ॥
नित्ययोजिलायोगींजो तुकाह्मणेत्यासीभजों ॥ ४ ॥

श्लोक १५

मामुपेत्यपुनर्जन्मदुःखालयमशाश्वतम्॥
नाप्नुवंतिमहात्मनःसंसिद्धिंपरमांगताः॥

समश्लोकी १५

मातेंपावोनियांजन्म दुःखाचेंघरनश्वर ॥
नपावतीपुन्हासंत थोरजेगतिपावले ॥

आर्या १५

मातेंपावुनिपुनरपि नश्वरजेंजन्मदुःखबीजकर्षी ॥
पावतितेनमहात्मे गेलेजेपरमसिद्धिलागिऋषी ॥

दोहरा १५

महापुरुखसिद्धिलहे मोमेंहोतजुलीन ॥
दुखकोंघरयहजनमहै तामेंहोतनदीन ॥

ओवी १५

योगयुक्तजेपावलेमज ॥ तयांसिपुनर्जन्मनाहींसहज॥
ऐसेंहेंआहेचोज ॥ थोरगतीपावल्याचें ॥

अभंग १५

मजपावोनीयांजन्मा ॥ नफिरेचज्याचाप्रेमा ॥ १ ॥
घरदुःखाचेंनश्वर ॥ देहअपवित्रचीथोर ॥ २ ॥
नपावतीपुन्हासंत ॥ पाहायाचोरांचासंघात ॥ ३ ॥
थोरपावलेजेगती ॥ तुकावर्णीपुढतपुढती ॥ ४ ॥

श्लोक १६

आब्रह्मभुवनाल्लोकाःपुनरावर्त्तिनोऽर्जुन॥
मामुपेत्यतुकौंतेयपुनर्जन्मनविद्यते॥

समश्लोकी १६

अर्जुनापुनरावृत्ति ब्रह्मलोकादिकींहुनी ॥
मातेंपावोनितोकोणी पुन्हाजन्मानयेकधीं ॥

आर्या १६

ब्रह्मभुवनपर्यंत प्रकटसकळहोकरीपुनावर्ती ॥
मातेंपावुनिकोणी नपडेतोमृत्युदुस्तरावर्त्ती ॥

दोहरा १६

ब्रह्मलोकजोलोकहै तिनमेंफिरतजुकोय ॥
अर्जुनमोकोंपाइकें जनमलहेनहिकोय ॥

ओवी १६

जेब्रह्मलोकादिकरून ॥ तयांअसेमागुतीपतन ॥
मजपावल्याअर्जुनाजाण ॥ जन्मानयेमागुता ॥

अभंग १६

अरेअर्जुनापुनरा ॥ वृत्तीनेमचराचरा ॥ १ ॥
विधिलोकादीकीहूनी ॥ उसळतीयेणीजाणी ॥ २ ॥
परीमातेंपावलीया ॥ कोणफिरेलकौंतेया ॥ ३ ॥
पुन्हाजन्मानयेतुका ॥ कधीपाहावयालोका ॥ ४ ॥

श्लोक १७

सहस्रयुगपर्यंतमहर्यद्ब्रह्मणोविदुः ॥
रात्रियुगसहस्रांतांतेऽहोरात्रविदोजनाः ॥

समश्लोकी १७

युगेंसहस्रदिवस ब्रह्याचीरात्रिहीतसी ॥
जाणतीतेथजेगेले क्रममुक्त्यर्थराहिले ॥

आर्या १७

सहस्रयुगपर्यंत ब्रह्याचादिवसबोलतीत्याला ॥
तोयुगसहस्ररात्री विदितअहोरात्रकाळवेत्याला ॥

दोहरा १७

सहस्रयुगकेअंतलों ब्रह्मकोंदिनजान ॥
रात्रिउतिनहोलहे ग्यानीकरतबखान ॥

ओवी १७

सहस्रयुगपर्यंत ॥ ब्रह्याचादिवसहोत ॥
तैसाचरात्रीचासंकेत ॥ हीअहोरात्रिज्ञानीजाणती ॥

अभंग १७

युगेंहजारएकेंदिवसें ॥ ह्मणतीयेतसेसहजे ॥ १ ॥
रात्रींतैसीचविधीची ॥ जेसृष्टिचीबुडवण ॥ २ ॥
गेलेजाणतीतेथेंजे ॥ सुखभोजेंभोगाया ॥ ३ ॥
क्रममुक्त्यर्थराहिले ॥ तुकीनआलेतुकयाच्या ॥ ४ ॥

श्लोक १८

अव्यक्ताद्व्यक्तयःसर्वाःप्रभवंत्यहरागमे ॥
रात्र्यागमेप्रलीयंतेतत्रैवाव्यक्तसंज्ञके ॥

समश्लोकी १८

प्रकृतीपासुनीव्यक्ती होतीब्रह्मदिनागमीं ॥
लीनाप्रकृतितत्त्वींत्या होतीआरंभतांनिशा ॥

आर्या १८

होतीदिवसारंभीं अव्यक्तांतूनिसर्वहीव्यक्ती ॥
रात्रीच्याआरंभीं त्याहोतीलीनत्याचिअव्यक्तीं ॥

दोहरा १८

ब्रह्माकोदिनहोतही प्रगटेयहसङ्सार ॥
निसिकेआयेजातहै मायामेंतावार ॥

ओवी १८

अव्यक्तजेअसती ॥ तेब्रह्मदिवसाव्यक्तहोती ॥
रात्रिझालियाप्रळयपावती ॥ अव्यक्ताचेठायीं ॥

अभंग १८

व्यक्तिप्रकृतिपासुनी ॥ तूंसज्ञानीजाणसी ॥ १ ॥
विधिदिनागमींहोती ॥ आपुल्याचित्तींवोळखे ॥ २ ॥

यातत्त्वींप्रकृतीलीना ॥ कांहींवासनानठेवी ॥ ३ ॥
निशाआरंभितांहोती ॥ तुकाप्रकृतिनिवेदी ॥ ४ ॥

श्लोक १९

भूतग्रामःसएवायंभूत्वाभूत्वाप्रलीयते ॥
राघ्यागमेऽवशःपार्थप्रभवत्यहरागमे ॥

समश्लोकी १९

तोचिहाग्रामभूतांचा होतोहोऊनिनासतो ॥
रात्रींअवशहालीन दिनारंभींचहोतसे ॥

आर्या १९

भूतांचासंघहिहा होउनिहोऊनिहीसदाहोतो ॥
रात्रींतलीनहोतो दिवसांउत्पन्नपरवशेंहोतो ॥

दोहरा १९

बारबारउपजतसबे जीवनसतरेमीत ॥
ब्रह्माकेदिनतेनसत बहेजातहैनीत ॥

ओवी १९

हीपंचभूतांचीसृष्टी ॥ उपजेजायपुढतपुढती ॥
नाशपावेब्रह्मदिनांतीं ॥ पुन्हादिवसींउत्पत्तिहोयअर्जुना ॥

अभंग १९

तोचिहाग्रामभूतां ॥ ब्रह्मसत्ताझालाजो ॥ १ ॥
होतोहोउनीनासतो ॥ मीपाहातोंनित्यानी ॥ २ ॥
लीनअवशहारात्रीं ॥ तृणपत्रींबीजेसीं ॥ ३ ॥
पुन्हादिनारंभींहोतो ॥ व्यापारतोह्मणेतुका ॥ ४ ॥

श्लोक २०

परस्तस्मात्तुभावोऽन्योव्यक्तोऽव्यक्तात्सनातनः ॥

य:ससर्वेषुभूतेषुनश्यत्सुनविनश्यति॥

समश्लोकी २०

सत्तानिराकारतया भूतांप्रकृतिहीहुनी ॥
निराळीसर्वभूतींजे ननाशेविश्वनासतां ॥

आर्या २०

अव्यक्तव्यक्ताहुनि भावअसेपरसनातनदुजातो ॥
भूतांच्यानाशींही नकधींहीपांडवाळयाजातो ॥

दोहरा २०

ब्रह्मजुमायातेंपरे बिद्रिनगह्योजाय ॥
सबजीवनकेनसतही सोकबहूंनजाय ॥

ओवी २०

मायेपासूनिईश्वर ॥ अव्यक्तव्यक्तनित्यस्थिर ॥
सर्वभूतांतनिरंतर ॥ तोननाशेजगनासतां ॥

अभंग २०

सत्तानिराकारतया ॥ विकारतयानसेजी ॥ १ ॥
भूतांप्रकृतीहुनी ॥ सृष्टिभुवर्नीनादिसे ॥ २ ॥
निराळीजेसर्वांभूतीं ॥ आहेवस्तीआगम ॥ ३ ॥
विश्वनासतांननासे ॥ तुकावसेअव्यक्तीं ॥ ४॥

श्लोक २१

अव्यक्तोऽक्षरइत्युक्तस्तमाहु:परमांगतिम्॥
यंप्राप्यननिवर्त्ततेतद्धामपरमंमम॥

समश्लोकी २१

जोअक्षरनिराकार तोश्रेष्ठगतिबोलिजे ॥

नयेतिजेथजेगेले माझेंपरमधामतें ॥

आर्या २१

अव्यक्तअक्षरह्मिजो परमागतिह्मणतित्यासिअनघारे ॥
तेंमाझेंधामपरम ज्यातेंपावुनिनयेतिमाघारे ॥

दोहरा २१

सोईअच्छरपरमगत ताह्निनदेखेकोय ॥
फिरेनताकोंपाइकें परमधाममेंजोय ॥

ओंवी २१

अव्यक्तअक्षरऐसेंबोलती ॥ तीचमाझीपरमगती ॥
तेथेंपावलियापुढती ॥ तयांजन्मनाहीं ॥

अभंग २१

निराकारजेंअक्षर ॥ नसेक्षरप्रळयांत ॥ १ ॥
बोलिलीतीश्रेष्ठगती ॥ पुनावृत्तीपरिच्छिन्न ॥ २ ॥
नयेतितेथेंजेगेले ॥ साधनगेलेसाधुनी ॥ ३ ॥
माझेंधामतेंचीतुका ॥ पाडीचीराचौन्यायशीं ॥ ४ ॥

श्लोक २२

पुरुषःसपरःपार्थभक्त्यालभ्यस्त्वनन्यया ॥
यस्यांतस्थानिभूतानियेनसर्वमिदंततम् ॥

समश्लोकी २२

तोतोंअद्वैतभक्तीनें पार्थापुरुषपाविजे ॥
ज्याच्यास्वरूपींहींभूतें ज्याणेंहेंव्यापिलेंजग ॥

आर्या २२

तोपरमपुरुषसखया सुलभअसेजोअनन्यभक्तीनें ॥
भूतेंज्यांतजयानें हेंसर्वव्याप्तजाणयुक्तीनें ॥

दोहरा २२

भगतीकरेतेपाइये परमपुरुखसोंजान ॥
ज्यामेंसगरेजीवहै जगबिस्तान्योआन ॥

ओवी २२

तोपरमपुरुषजाणगापार्था ॥ तयाभक्तिपाविजेतत्त्वतां ॥
भूतींप्रपंचनिरुता ॥ ज्याणेंजगव्यापिलें ॥

अभंग २२

तोतोअद्वैतभक्तीनें ॥ कींप्रीतीनेंह्रदयींच्या ॥ १ ॥
पार्थापाविजेपुरुषें ॥ छंदोत्कर्षेविवेकें ॥ २ ॥
हींभूतेंजयास्वरूपीं ॥ लीनव्यापीलहरी ॥ ३ ॥
ज्याणेंव्यापिलेंहेंजग ॥ निरुद्वेगआसुनी ॥ ४ ॥
तुकाह्मणेमाहात्म्यअंतीं ॥ रमापतीबोलतो ॥ ५ ॥

श्लोक २३

यत्रकालेत्वनावृत्तिमावृत्तिंचैवयोगिनः॥
प्रयातायांतितंकालंवक्ष्यामिभरतर्षभ॥

समश्लोकी २३

ज्याकाळींनपुन्हाजन्म योगियांजन्महीजयीं ॥
तेंसांगतोंदेवताही मार्गींभेटतिज्याक्रमें ॥

आर्या २३

पडतांतनुज्याकाळीं जेपुनरावृत्तिअपुनरावृत्ती ॥
पावतियोगीकथितों त्याकाळाऐकदेमनोवृत्ती ॥

दोहरा २३

फिरआवतजोकालमें नहिआवतज्यांकाळ ॥

अर्जुनतोसोंकहतहों सुनअनीशीखरसाळ ॥

ओवी २३

ज्याकाळींयोगीमरणपावोनिजन्मानयेती ॥
आणिमरणझालियापुनरावृत्तीहोती ॥
तेंसकळअर्जुनातुजप्रती ॥ सांगेनमी ॥

अभंग २३

ज्याकाळींनपुन्हाजन्म ॥ ऐसेंवर्मएकआहे ॥ १ ॥
योगीहोतांहीजन्मतो ॥ तोसांगतोंअवधारी ॥ २ ॥
देवताहीसांगूंक्रमें ॥ नेणोप्रेमेंवंचुगा ॥ ३ ॥
मार्गीभेटतीभावेंची ॥ ऐकेतेंचिह्मणेतुका ॥ ४ ॥

श्लोक २४

अग्निर्ज्योतिरहःशुक्लःषण्मासाउत्तरायणम् ॥
तत्रप्रयातागच्छंतिब्रह्मब्रह्मविदोजनाः ॥

समश्लोकी २४

अग्निहीज्योतिहिदिन पक्षहीशुक्लमाससा ॥
उत्तरायणहामार्ग वेदज्ञाब्रह्मलोकिचा ॥

आर्या २४

षण्मासउत्तरायण अग्नीदिनज्योतिशुक्लपक्षअसे ॥
तेथेंप्रयाणकर्त्ते ब्रह्मब्रह्मज्ञपावतातिअसे ॥

दोहरा २४

अगिनजोतिअहशुक्ल षटउत्तरायणकोमास ॥
जातजुग्यानीयासमें लहतब्रह्मकोबास ॥

ओवी २४

दिवसआणिशुक्लपक्षदैवतअग्नी ॥ षण्मासउत्तरायणजाणोनी ॥

तेथेंजातीदेहत्यजुनी ॥ तेऐक्यहोतीब्रह्मींजाण ॥

अभंग २४

पावकज्योतह्रदयांत ॥ हेजागृतअसावी ॥ १ ॥
दिनपक्षशुक्लमास ॥षट्पूर्णासजेयेती ॥ २ ॥
उत्तरायणहामार्ग ॥ पार्यास्वर्गजात्यासी ॥ ३ ॥
तुकाह्मणेवेदवेत्ते ॥ विधिलोकातेंपावती ॥ ४ ॥

श्लोक २५

धूमोरात्रिस्तथाकृष्णःषण्मासादक्षिणायनम् ॥
तत्रचांद्रमसंज्योतिर्योगीप्राप्यनिवर्त्तते ॥

समश्लोकी २५

धूमरात्रिकृष्णपक्ष माससादक्षिणायन ॥
चंद्रामृतअशामार्गें योगीपावोनिजन्मतो ॥

आर्या २५

षण्मासदक्षिणायन धूमनिशाकृष्णपक्षसंयोगीं ॥
तेथेंचिफिरेकर्मठ चांद्रमसज्योतिपावुनीयोगी ॥

दोहरा २५

धूमनिसादच्छनअयन कृष्णपच्छजोहोय ॥
ससिमंडलजोगीलहे फिरतआवतसोय ॥

ओवी २५

कृष्णपक्षरात्रीधूम्रजाण ॥ दैवतएकदक्षिणायन ॥
योगीजेत्यजितीप्राण ॥त्यांपुनरावृत्तिहोय ॥

अभंग २५

धूमोरातिकृष्णपक्ष ॥ माससाक्षतेवींच ॥ १ ॥
दक्षिणायनचंद्रामृत ॥ झाल्याप्राप्तयद्यपी ॥ २ ॥

योगीपूर्णतरीफीरे ॥ हेंकांवीरेंचुकेना ॥ ३ ॥
तुकाह्मणेप्रसिद्धहें ॥ मार्गद्वयनिर्मिलें ॥ ४ ॥

श्लोक २६

शुक्लकृष्णेगतीह्येतेजगतःशाश्वतेमते॥
एकयायात्यनावृत्तिमन्ययावर्त्ततेपुनः॥

समश्लोकी २६

शुक्लकृष्णगतीऐशा विश्वाच्याशाश्वताबऱ्या ॥
पहिलीनेंनयेजन्मा दुसरीनेंफिरेपुन्हा ॥

आर्या २६

ज्याशुक्लकृष्णगतित्या विश्वाच्यामान्यजाणशाश्वतरे॥
एकीनेंजन्माये दुसरीनेंमुक्तहोउनीचतरे ॥

दोहरा २६

शुक्लकृष्णयहगति कहितेसङ्सारहोत ॥
फिरआवतहैएकगती एकलहतजुमुक्त ॥

ओवी २६

शुक्लकृष्णयादोनीगती ॥ ज्ञानअज्ञानयांसिह्मणती ॥
एकगतीपासुनिहोयमुक्ती ॥ एकेकरूनजन्मधरी ॥

अभंग २६

शुक्लकृष्णगतीऐश्या ॥ दोनीसांगितल्याजैश्या ॥
इतरनव्हतिगातेशा ॥ पैंबोलायाआधारु ॥ १ ॥
जेणेंपंथहापाहाणें ॥ तरोनभरोसेघेणे ॥
वोळखर्तापैंशाहाणे ॥ बऱ्याशाश्वतपार्थिवा ॥ २ ॥
अर्चिलापहिलापंथ ॥ तोतरीनव्हेगाअनाथ ॥
कीर्तीठेवुनीसनाथ ॥ पणेंसाधुपैंगेले ॥ ३ ॥

तेनयेतिघेऊंजन्म ॥ दुसरीचेंखोटेंकर्म ॥
तुकाह्मणेखरेंकाम ॥ तरीघ्यावेंपदरांत ॥ ४ ॥

श्लोक २७

नैतेसृतीपार्थजानन्योगीमुह्यतिकश्चन॥
तस्मात्सर्वेषुकालेषुयोगयुक्तोभवार्जुन॥

समश्लोकी २७

जाणोनिमार्गहेदोनी आत्मयोगीनमोहती ॥
अर्जुनाहोयतूंतस्मात् योगयुक्तचिसर्वदा ॥

आर्या २७

यादोहींमार्गातें जाणुनियोगीनवश्यमोहास ॥
यास्तवसर्वाकाळीं करितूंयोगासकामदेहास ॥

दोहरा २७

जोजानेदोउगतिन जोगहिमोहनहोय ॥
जोगीहेअर्जुनतडुं सबकालकोजोय ॥

ओवी २७

दोन्हींआहेतिसृती ॥ यांसयोगीजाणती ॥
तेमोहातेंनपावती ॥ यास्तवयोगयुक्तहोयअर्जुना ॥

अभंग २७

जाणोनिमाझ्यामतें ॥ मार्गदोनीहेआइते ॥
वोळखीजेबुद्धिवंतें ॥ गतींकिंवाअवगती ॥ १ ॥
परीहेअज्ञानाप्रसंग ॥ आत्मयोगींतोनिःसंग ॥
त्यासीनपडेव्यासंग ॥ ऊर्ध्वअधर्मीज्ञात्याला ॥ २ ॥
ययालागींबहुतांपरी ॥ आह्मीशिक्षिलेंउत्तरीं ॥
अर्जुनातस्माततरी ॥ क्षणअंतरींधरुनी ॥ ३ ॥

योगयुक्तिनेंसाधीरे ॥ मगजननव्यार्थीरे ॥
तुजसखयानबाधीरे ॥ तुकाधदलानिश्चयें ॥ ४ ॥

श्लोक २८

वेदेषुयज्ञेषुतपःसुचैवदानेषुयत्पुण्यफलंप्रदिष्टम् ॥
अत्येतितत्सर्वमिदंविदित्वायोगीपरंस्थानमुपैतिचाद्यं ॥

समश्लोकी २८

वेदीमधेंयज्ञतपामधेंही दानांतहीजेंफळपुण्यकांहीं ॥
अतिक्रमीजाणुनिसर्वमातें योगीचढेआद्यपरंपरातें ॥

आर्या २८

तपयज्ञवेददानीं जेंहेंफळपुण्यत्यासिआक्रमुनी ॥
हेंजाणुनियांपावे आद्यपरमपदसुयुक्तयोगिमुनी ॥

दोहरा २८

वेदजग्यतपदानकों फळजुकहेहैमीत ॥
जोगीताफलकोंलहे सबदिनलहेनिश्चित ॥

ओवी २८

वेदयज्ञतपदान ॥ यांचेंजेंबोलिजेपुण्य ॥
ज्याअसेशुक्लकृष्णगतीचेंज्ञान ॥ तोपुण्यवंतपरमगतीतेंपावे ॥

अभंग २८

वेदामध्येंपाहातांना ॥ तैसेंतपहीअर्जुना ॥
अथवाविधियुक्तहेंवना ॥ करितांफळजेंजोडे ॥ १ ॥
दशदानेंमहादानें ॥ भूमिकन्याशय्यादानें ॥
सद्यवारकअवदानें ॥ पुण्यजेंकांअर्पीती ॥ २ ॥
अतिक्रमीजाणुनियां ॥ सर्वमातेंआणुनियां ॥
राहेअलिप्तत्यावायां ॥ गेलाह्मणेलकोणगा ॥ ३ ॥

नाशवंतसांडीसारे ॥ योगीचढेसाक्षात्कारें ॥
तेंआद्यपरंपरे ॥ तुकामग्नज्यामाजी ॥ ४ ॥

इतिश्रीमद्भगवद्गीतायांयोगशास्त्रेश्रीकृष्णार्जुनसंवादेअक्षरब्रह्मयोगोनामअष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥

वामन

आठवादेवकीचाजो आठवाअवतारजो ॥
आठवातत्कृताध्याय आठवाहृदयींसदा ॥ १ ॥
इतिटीकासमश्लोकी अध्यायाअष्टमावरी ॥
श्रीपार्थसारथीकर्त्ता जोवामनमनोरथीं ॥ ८ ॥

अभंग

ऐसीअष्टमप्रसंगीं ॥ गतिनेमीतूंसारंगी ॥
साधकासकळेअंगीं ॥ सुखऐसेंभोगाया ॥ १ ॥
आह्मोयोगीश्रेष्ठत्यांत ॥ जोकांहरिरूपींसंतत ॥
त्याचीवर्णीयेलीख्यात ॥ याचअष्टमअध्यायीं ॥ २ ॥
पुढेंनवमऐकावा ॥ ज्यांतदेवोसांपडावा ॥
तुकाह्मणेआह्मावरवा ॥ ज्यावर्णनींआनंदु ॥
इतिगीतार्थबोधिन्यांअष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥

नवमाध्यायप्रारंभः

वामनकृत.

देणेंअसेंअनंताचें कींअनंतनमागवे ॥ पुसेलमार्गतत्त्वाचे कितीअ
र्जुनबापुडा ॥ १ ॥ आलेंकृपेचेंभरतें श्रीकृष्णकरुणालया ॥ जेंगु
ह्याहुनिहीगुह्य तेंसांगेलअतःपर ॥ २ ॥ ज्ञानाचेंफळहेंतोंकीं आत्म
यांतचराचर॥ देखेचराचरींआत्मा तेव्हांतोसिद्धबोलिजे ॥३॥पावे
जोयाअनुभवा योगभ्रष्टनहोयतो ॥ कण्वशाखायजुर्वेदीं बोलते
स्पष्टहेश्रुति ॥४॥ ॥अथश्रुतिः॥ यस्तुसर्वाणिभूतानि आत्मन्ये
वानुपश्यति ॥ आत्मानंसर्वभूतेषु नततोविजुगुप्स्यते ॥५॥ ॥टीका॥
अर्थकींसर्वभूतांतें जोआत्म्यांतचिदेखतो ॥ आत्म्यांतसर्वभूतांतें
तोनव्हेनिंद्यत्यावरी ॥ ६ ॥ अनुष्टुप्श्लोकरीतीहे दिसतेपरिहेश्रुति ॥
अर्थहीस्पष्टकींऐसा होयतेव्हांननिंद्यतो ॥ ७ ॥ योगाभ्यासींभ्रष्ट
होय तेव्हांतोंनिंद्यबोलिजे ॥ कींपदाप्रतितोथोरा वेधतांचळलाअ
हो ॥ ८ ॥ जोयाअनुभवापावे तोकधींभ्रष्टहोइना ॥ यालागींश्रु
तीबोलेकीं तोनव्हेनिंद्यत्यावरी ॥ ९ ॥ षष्ठाध्यायांतहरिही श्लो
कामाजीतिसाविया ॥ बोलिलाकींअसायोगी नेदीअंतरत्यास
मी ॥ १० ॥ ॥ श्लोक ॥ योमांपश्यतिसर्वत्र सर्वंचमयिप
श्यति ॥ तस्याहंनप्रणश्यामि सचमेनप्रणश्यति ॥ ११॥ ॥टीका॥
मातेंसर्वत्रजोपाहे पाहेसर्वमदंतरीं ॥ मीत्याचात्यासतोडीना तोमा
झासोडिनामला ॥ १२ ॥ षष्ठाध्यायश्लोकटीका समश्लोकीहि
येरितीं ॥ तस्मात्सर्वात्मकध्यानें योगभ्रष्टनव्हेकधीं ॥ १३ ॥ तद्वि
द्धिप्रणिपातेन इत्यादिश्लोकदोनिहे ॥ चतुर्थाध्यायतेथेंही बोलि
येलाजगद्गुरु ॥ १४ ॥ तद्विद्धिप्रणिपातेन याश्लोकींज्ञानयेरितीं ॥

गुरूपदेशहीघेतूं ह्मणोमिहरिबोलिला ॥ १५ ॥ यापुढेंदुसऱ्याश्लोकीं उत्तमश्लोकबोलिला ॥ कींतूंअशेषहीभूतें आपणामाजिदेखसी ॥ १६ ॥ तेधवांमजशींऐक्य कींअखंडअसेरितीं ॥ भूतेंमजमधेंतूंही ज्ञानयेरीतिदेखसी ॥ १७ ॥ तस्माद्गुरूपदेशाचें फळकींआपणामधें ॥ दिसतीसर्वहीभूतें तंतुमाजीजसापट ॥ १८ ॥ आतां गुरुत्वयेंझाला पूर्वाध्यायींजगद्गुरु ॥ ब्रह्मअध्यात्मकर्मादि ब्रह्मत्वें उपदेशिलें ॥ १९ ॥ क्षरभागींहितेठायीं ब्रह्मत्वेंउपदेशिला ॥ परंतु सातवाप्रश्न वर्णितांग्रंथवाढला ॥ २० ॥ क्षरभागकसाब्रह्म हेंकळे स्पष्टजेधवां ॥ सर्वभूतेंआत्मयांत आत्माभूतींदिसेतयीं ॥ २१ ॥ दोरामध्येंसर्पजैसा भ्रांतींतेंसंचराचर ॥ ब्रह्मदोरदिसेतेव्हां दिसेसर्प चराचर ॥ २२ ॥ तेंज्ञानसांगेलयेथें अध्यायींनवमींहरी ॥ कींसूर्यकिरणींपाणी मजमध्येंतसेंजग ॥ २३ ॥ मूढाचीउदकींदृष्टी जीवदृष्टीजडाजगीं ॥ सूर्याचीकिरणींदृष्टी देखोनिहिमृषाजळ॥२४॥ स्वस्वरूपींसदादृष्टी सगुणाचीतयांतची ॥ भासेचराचरमृषा जाणे सर्वज्ञत्यासही ॥ २५ ॥ अर्जुनाचीजीवदृष्टी विश्वसत्यदिसेतया ॥ त्यादृष्टीनेंमजमधीं सर्वभूतेंह्मणेहरी ॥ २६ ॥ मूढदृष्टीदिसेपाणी सूर्यअंगींकरूनितें ॥ ह्मणेमजमधेंपाणी आहेकींतुजदीसते ॥ २७ ॥ ह्मणेलमागुतीकृष्ण कींमीभूतांमधेंनसे ॥ मूढातेंबोलतोसूर्य कींमी पाण्यांतत्यानसे ॥ २८ ॥ आतांजसेंजीवदृष्टीं आपणांतचराचर॥ अंगींकेलेंतसेंत्यांत मीहीआहेह्मणेजरी ॥ २९ ॥ माझेदृष्टीसहेंविश्व नाहींचमजअंतरीं ॥ माझ्यायथार्थदृष्टीनें मीत्यांतह्मणतांनये॥ ॥ ३० ॥ ह्मणोनिकृष्णबोलेल कींभूतेंहीविचारितां ॥ मजमध्येंनसतिहीं मीतयांतनयास्तव ॥ ३१ ॥ करोनियांअसाबोध सांगेलतदुपासना ॥ कींहींजसींमजमधें पाहेतूंआपणांतही ॥ ३२ ॥ आतांतुझीजीवदृष्टी झालेंज्ञानजरीतुज ॥ स्वरूपींपाहतांविश्व दृष्टी

तारागणेंजसी ॥ ३३ ॥ जाईलजिकडेदृष्टी दिसतीतिकडेचितीं ॥
प्रमाणेंथोरनक्षत्रें अल्पेंदुरुनिदीसती ॥ ३४ ॥ तसेंतूंआपणाम
ध्यें ध्यातांसर्वचराचर ॥ यथास्थितसमपत्वें नदेखशिलजेधवां ॥
॥ ३५ ॥ गुह्यकहाअनुभव नव्हेह्मणुनितेधवां ॥ मानिसीह्मणिया
भावें श्लोकबोलेलहाहरी ॥ ३६ ॥ यथाकाशस्थितोनित्यं वायुः
सर्वत्रगोमहान् ॥ तथासर्वाणिभूतानी मत्स्थानीत्युपधारय ॥
॥ ३७ ॥ अर्थहाकींनभींवायु द्विधाव्यापकचंचळ ॥ येचंचळप्र
तीतीस नप्रतीतीसयेदुजा ॥ ३८ ॥ पवनींनतरीभेद नअन्यत्र
नभींहुनी ॥ ध्यानीस्मरेनस्मरेहि तरीतुजमधेंजग ॥३९॥ नाडापस
रलाथोर दिसेसर्पतदाश्रयें ॥ परीजोंदृष्टितोंसर्प पाहेब्रह्मींअसेंज
ग ॥ ४० ॥ नपावतांदृष्टिनाडा उरलासर्पतेस्थळीं ॥ नभासेआणि
कांभासे तरीनाड्यांतत्यांतची ॥ ४१ ॥ यालागींयाअनुभवा
नयेतोवायुहिनभीं ॥ तैसींमजमधेंभूतें ह्मणोनिअवधारितूं ॥ ४२॥
भूतेंमजमधेंभूतीं मीनसेमजमाजिही ॥ भूतेंनसतिऐसेंतो याअ
ध्यायींनिरूपिल ॥ ४३ ॥ हेंबोलोनियथाकाश वायुःसर्वत्रगोम
हान् ॥ हाश्लोककृष्णबोलेल कींअसीतदुपासना ॥ ४४ ॥ कोणी
पूर्वोक्तदृष्टांतीं श्लोकवाखाणितीपरी ॥ दृष्टांतींश्लोकयोजेना पा
हावेंसज्जनींबरें ॥ ४५ ॥ भूतेंमजमधेंभूतीं मीनसेमजमाजितीं ॥ न
भूतेंसाम्यहेंकैसें गगनींपवनींघडे ॥ ४६ ॥ नदृष्टांतींसर्वसाम्य एक
देशीह्मणोनियां ॥ घ्यावातथापिनघडे दृष्टांतासविरुद्धजो ॥ ४७॥
भूतेंमजमधेंभूतीं मीअसेह्मणतांजरी ॥ दृष्टांतएकदेशीही येस्थळीं
सजतोतरी ॥ ४८ ॥ आकाशींवायुपरित्या वाऱ्यांतनअसेनभ ॥
नतोवायुहिआकाशीं हेंघडेतरितेंघडे ॥ ४९ ॥ भूतांसवायुदृष्टांत
नभदृष्टांतआपणा ॥ बोलतांतरिदृष्टांत सजताएकदेशिही ॥ ५० ॥
भूतेंत्यांतनतोभूतीं तींभूतेंहीनत्यामधें ॥ ह्याअर्थीयेथदृष्टांत नसाधे

यांतएकही ॥ ५१ ॥ भूतेंमजमधेंभूतीं नसेमीयांसहीनसे ॥ नभूतें
हींमजमधें नयेदृष्टांतयेथही ॥ ५२ ॥ सिंहदृष्टांतशूरासी एकदेशी
हिसाजतो ॥ यामसिंहासहीधाके तोसिंहह्मणवेकसा ॥ ५३॥ आ
तांअर्थचिलागेना त्याहींभलतसीगती ॥ कळायामुख्यहाअर्थ सां
गतांगौणकांपरी ॥ ५४ ॥ गीताकारस्वयेंझाला टीकाकारह्मणो
नियां ॥ मुख्यार्थहेसांपडती तत्कृपाफळरूपजे ॥ ५५ ॥ स्थळस्थ
ळींआणिकही टीकाकारांतरांचिया ॥ बोलण्यांतविरुद्धार्थ येणें
रीतींचपाहतां ॥ ५६ ॥ भूतेंमजमधेंभूतीं मीनसेमजमाजितीं ॥ भूतें
हींनसतीऐसें येथेंबोलेलमाधव ॥ ५७ ॥ एथेंदृष्टांतविविध टीका
कारनिरूपिती ॥ परंतुयेक्यादृष्टांतें तिन्हीगोष्टीनसाधती ॥ ५८ ॥
भूतेंमजमधेंसर्व परीभूतांतमीनसे ॥ ज्यादृष्टांतींसाधितीहें पुढिल्या
सिविरुद्धतो ॥ ५९ ॥ कींभूतेंहींमजमधें नसतीमागुतीह्मणे ॥ पा
ण्यापासुनियांफेंस परीफेंसींनसेजळ ॥ ६० ॥ हेंसाधिलेंपरिपुढें
नसाधेबोलतीसरा ॥ नभूतेंहींमजमधें ह्मणतांफेंसहीजळीं ॥ ६१ ॥
नसेऐसेंजइघडे साधेहाअर्थतेधवां ॥ जळाबाहेरजोफेंस नसेफेंस
हित्याजळीं ॥ ६२ ॥ ऐसेंहीह्मणतांभूते मजमाजीनहेंघडे ॥ आरो
पजोअधिष्ठानीं अधिष्ठाननत्यामधें ॥६३॥ ज्याचाआरोपतेंहीत्या
अधिष्ठानामधेंनसे ॥ अधिष्ठानविवर्त्ताचा दृष्टांतावीणआणि
खी ॥ ६४ ॥ दृष्टांतघेतियेठायीं साधेनाअर्थत्यांसहा ॥ तथापिते
संतथोर मत्तहस्तीजयापथें ॥ ६५ ॥ जातीत्याचिपथेंजाती थोर
देखुनियांपथ ॥ भगवद्भावपीयूष वाळुवंटांतसांडलें ॥ ६६ ॥
हस्तीनलाधतीतेंही मजमुंगीसलाधलें ॥ नेत्रांसनदिसेतेंही उपनेत्रा
सदीसतें ॥ ६७ ॥ तथापिनेत्रावांचोनी उपनेत्रदथाचितें ॥ तैसेंज
रीसूक्ष्मदृष्टी मजहेअर्थसाधले ॥ ६८॥ तेत्यांचीचकृपाज्यांचा श्री
वत्सांकितअंकित ॥ गुंजारत्नांसमचढे तीरत्नेंजोखितांतई ॥ ६९ ॥

त्याचेंमोलनतेपावे मीहीसंतांतयेरितीं॥ आतांहेंबोलहीबोले विश्वा
ताभगवान्स्वयें ॥ ७० ॥ स्वविद्याशक्तिचीदावी अमानित्वादिल
क्षणें ॥ वस्तुतांपंथकर्त्ताजो स्वयेंअर्जुनसारथी ॥ ७१ ॥ ज्यामंदि
रींप्रगटला तेंहेंमंदिरशोधितो ॥ राजविद्याराजगुह्य आतांबोलेलए
थुनी ॥ तेथूनियांसमश्लोकी संगतिश्लोकहेपृथक् ॥ ७२ ॥

श्लोक १

श्रीभगवानुवाच

इदंतुतेगुह्यतमंप्रवक्ष्याम्यनसूयवे॥
ज्ञानंविज्ञानसहितंयज्ज्ञात्वामोक्ष्यसेऽशुभात्॥

समश्लोकी १

हेंतोंगुह्याहुनीगुह्य सांगतोंतुजसज्जना ॥
विज्ञानासहितज्ञान ज्याज्ञानेंमोक्षपावसी॥

आर्या १

विज्ञानज्ञानसहित कथितोंतुजगुह्यऐकुनीबाधा ॥
ईर्षाविरहितज्यातें जाणुनिनपवसिकदाअशुभबाधा॥

दोहरा १

अर्जुनतोसोंकहतहों एकगुप्तसबबात ॥
सोगुप्तग्यानविग्यानकों लहेगुप्तकीजात ॥

ओवी १

अर्जुनासीह्मणेकृष्ण ॥ हेंगुह्यअसेपरमपावन॥
तूंभक्तमाझाह्मणोनसांगेन ॥ ज्ञानविज्ञानसहित ॥

अभंग १

पूर्वप्रसंगीबोलिला ॥ अर्जुनासीदेवभला ॥
अक्षरेंप्रथमनिरूपिला ॥ परब्रह्मयोगजो ॥ १ ॥

आतांराजविद्याएंर्थे ॥ राजगुह्यतेणेंपंर्थे ॥
ऐकिजेलजीसमर्थें ॥ कार्यकेंसेंमाहात्म्य ॥ २ ॥
हेंतोंगुह्याहुनीगुह्य ॥ आह्मीतूंतेंसांगूंपाहे ॥
तूंसज्जनपरिसुलाहे ॥ हेतरीकोंपावंचना ॥ ३ ॥
विज्ञानेंसितुजज्ञान ॥ ययाज्ञानेंएकसाधन ॥
आहेमोक्षअनुसंधान ॥ तुकाज्यांतउद्धरे ॥ ४ ॥

श्लोक २

राजविद्याराजगुह्यंपवित्रमिदमुत्तमम् ॥
प्रत्यक्षावगमंधर्म्यंसुसुखंकर्तुमव्ययम् ॥

समश्लोकी २

विद्यागुह्यांतहेराजा धर्म्यपावनउत्तम ॥
प्रत्यक्षींयेअनुभवा नित्यजेंसुखसाध्यजें ॥

आर्या २

उत्तमसाक्षात्कारी धर्म्यहिअणिपूतराजविद्येचें ॥
जेंराजगुह्यउत्तम शक्यकरायारिपूअविद्येचें ॥

दोहरा २

उत्तमविद्याराजहै अतिपवित्रतूंजान॥
फलताकोंअतितिच्छनहै करबेकोंसिखमान ॥

ओवी २

गुह्यराजविद्याजाण ॥ उत्तमतेंपवित्रपण ॥
हेंप्रत्यक्षधर्मजाण ॥ सुखदेतसेनाशरहित ॥

अभंग २

विद्यागुह्यांतजोराजा ॥ धर्मउत्तमसहजा ॥
पावनप्रत्यक्षयासांप्रतजा ॥ नित्यसेवीश्रद्धेनें ॥ १ ॥

नव्हेशाब्दिकहेंज्ञान ॥ कांहींधरिसीअनुमान ॥
देतोंप्रत्यक्षनिवडून ॥ येइलपाहेअनुभवा ॥ २ ॥
नित्यजेंसुखसुकाळ ॥ साध्यहोतेंसर्वहिकाळ ॥
तेंचकरूंहस्तामळ ॥ तुकयालागींआवडे ॥ ३ ॥

श्लोक ३

अश्रद्दधानाःपुरुषाधर्मस्यास्यपरंतप ॥
अप्राप्यमांनिवर्तंतेमृत्युसंसारवर्त्मनि ॥

समश्लोकी ३

ज्ञानींरिघोनिहीश्रद्धा याधर्मांचीनज्यांनसं ॥
मातेंनपावतांमार्गीं निघालेजन्ममृत्युच्या ॥

आर्या ३

पुरुषश्रद्धाविरहित नभजतिजेधर्ममार्गकंसारी ॥
जोमीयामजनपउनि फिरतीतेमृत्युवर्त्मसंसारीं ॥

दोहरा ३

करवेकोयाधरमकों जाकोसरधानहि ॥
सोमोकोंपावतनहिं डोलतहैभवमहि ॥

ओवी ३

याधर्मींश्रद्धानाहीं ॥ तोमजनपवेकांहीं ॥
जन्मसंसारींवर्तेपाहीं ॥ जीवरूपें ॥

अभंग ३

होयीनमीब्रह्मज्ञानी ॥ ऐशाछंदाच्याआस्थानीं ॥
पाहतीग्रंथसंमतमुनी ॥ कैसेंअनुभवबोलिले ॥ १ ॥
मुनींबोलिलेमजसाठीं ॥ नानातर्कहृष्टवटी ॥
तेचिपाहूनिफुंदेहोटीं ॥ फरीआज्ञानेणेची ॥ २ ॥

शब्दमाझाउपेक्षिला ॥ गीताधर्मउच्छेदिला ॥
तोमजमित्रद्रोहीझाला ॥ यमपुरालामीवोपी ॥ ३ ॥
मगतेथेंलागेदंड ॥ जन्मनरकाचेउदंड ॥
जन्मलियामृत्युभंड ॥ तुकाह्मणेचुकेना ॥ ४ ॥

श्लोक ४

मयाततमिदंसर्वंजगदव्यक्तमूर्त्तिना॥
मत्स्थानिसर्वभूतानिनचाहंतेष्ववस्थितः॥

समश्लोकी ४

हाविश्वसर्पम्यांदोरें व्यापिलास्वअमूर्तिनें ॥
सर्वभूतेंमजमधें त्यासर्पींदोरमीनसे ॥

आर्या ४

अव्यक्तमूर्तिनेंम्यां व्यापियलेंनित्यजाणसर्वजगा ॥
भूतेंमाझाठायीं भूतांमाजीनतूंपहामजगा ॥

दोहरा ४

बिस्तारोसबजगतमें मोहिनदेखेकोय ॥
सबेजीवमोंमेबसे मोहिनतामेजाय ॥

ओवी ४

मीसर्वजगाचेंठायीं ॥ व्यापकसर्वभूतींपाही ॥
सर्वभूतेंमाझेठायीं ॥ मजआश्रयोनसे ॥

अभंग ४

हाचिविश्वसर्पदोरें ॥ मीयाधारणनिर्विकारें ॥
पार्थाकरावांचुनिसारे ॥ सूत्रयाचेंचाळितों ॥ १ ॥
नयनावांचुनीपाहातों ॥ कैसाभ्रांतजीवभीतो ॥
मोक्षालयसांडोनियांतो ॥वनींपळतोविषयांच्या॥ २ ॥

कोणीदडेकोणीपडे ॥ आइत्याहर्षेनाचेउडे ॥
ह्रदयावांचुनिमनवेडें ॥ माझेंहोतेंह्रांसतां ॥ ३ ॥
शेवटशब्दाचासांगतों ॥ भूतभासमजमधींतो ॥
त्यासपर्यंतमीदोरतो ॥ नसेह्राचनवलाहो ॥ ४ ॥
मिथ्यासर्पसत्यझाले ॥ रज्जुसर्पभ्रांतिमुळें ॥
सद्गुरुकृपेंनिरसलें ॥ तुकयाभ्रांतिरज्जुत्वें ॥ ५ ॥

श्लोक ५

नचमत्स्थानिभूतानिपश्यमेयोगमैश्वरम् ॥
भूतभृन्नचभूतस्थोममात्माभूतभावनः ॥

समश्लोकी ५

तींहींनमजरजूंत पाहेहेयुक्तिऐश्वरी ॥
भूतींनसोनिधरितों कींमाझीबुद्धिकल्पिती ॥

आर्या ५

मजमाजिनभूतेंही माझाऐश्वर्ययोगबापाहा ॥
भूतकरभूतभावन माझाआत्माजगींनबापाहा ॥

दोहरा ५

मोमेकोउनहिबसे नहिईश्वरतादेख ॥
उपजावतपालतजुहों नहितिनमेंअरेख ॥

ओवी ५

माझेंठायींनराहतींभूतें ॥ माझेंऐश्वर्यतेंनिरुतें ॥
भूतांतेमीधरींआरुतें ॥ भूतांविगळाअसोनी ॥

अभंग ५

तेहीसृष्टिसर्पवीरा ॥ दुर्लभत्वेंमीदूरहोरा ॥
वायुमोवीतरुवरा ॥ पृथ्वीसंगेअलिप्त ॥ १ ॥

पाहेयुक्तिकैसीमौज ॥ ऐश्वर्ययोगसांगूतुज ॥
येरवींहेंस्वस्वरूपबीज ॥ हातींयेणेंअपाम ॥ २ ॥
भूतींनसोनीअर्जुना ॥ धरितोंहेंकेंकल्पना ॥
किंवाकल्पाबुद्धिनाना ॥ माझ्राऐसीतुकाल्लणे ॥ ३॥

श्लोक ६

यथाकाशस्थितोनित्यंवायुःसर्वत्रगोमहान् ॥
तथासर्वाणिभूतानिमत्स्थानीत्युपधारय ॥

समश्लोकी ६

नभींचसर्वगवायू कळेमोठानभींचतो ॥
आत्मयांततसेंसर्व मानीतूंस्मृतअस्मृत ॥

आर्या ६

जैसासर्वगवायू गगनाधारेंअसेजगत्प्राण ॥
तैसेंमाझेंठायीं सर्वहिभूतंअसेंबरेंजाण ॥

दोहरा ६

जैसोपवनआकासमों फिरतरहेसबबार ॥
तेवमोमेंसबजीवयह फिरतजाननिरधार ॥

ओवी ६

वायूसर्वांचेठायीं ॥ अव्यक्तमूर्त्तीपाही ॥
भूतेंसर्वमाझेठायीं ॥ वायूचेपरी ॥

अभंग ६

नभींवायुहादृष्टांत ॥ देतांसत्यभामाकांत ॥
सर्वत्रचिसदोदित ॥ मित्रअथवारिपूहो ॥ १ ॥
कळेमोठानभींचतो ॥ अवकाशींबावरतो ॥
आत्मयांतत्यापरीतो ॥ तूंचसर्वमानरे ॥ २ ॥

स्मृतअस्मृतप्रमाण ॥ अवघाआत्माबुझेखूण ॥
येथेंजीजीम्हणोनिचरण ॥ वंदीपार्थम्हणेतुका ॥ ३॥

श्लोक ७

सर्वभूतानिकौंतेयप्रकृतिंयांतिमामिकाम्॥
कल्पक्षयेपुनस्तानिकल्पादौविसृज्याम्यहम्॥

समश्लोकी ७

द्रष्टारज्जूचिमीमाया माझीदृष्टीनिजेलयीं ॥
तींतलीनजगत्सर्प मींकल्पादींसजोसृजीं ॥

आर्या ७

कल्पारंभींभूतें करितोंनिर्माणमीचनिष्पापा ॥
कल्पक्षयींपुनार्ती येतींप्रकृतींतमाझियाबापा ॥

दोहरा ७

मेरीमायामेरहे प्रळोभयेसबजंत ॥
कल्पआदिशिरज्योतिने मोमेंतिनकोंतंत ॥

ओवी ७

सर्वभूतेंअर्जुना ॥ प्रकृतीतेंपावतीजाणा ॥
कल्पांतींसांठवून ॥ कल्पादींसृजीमी ॥

अभंग ७

द्रष्टारज्जूचमीमाया ॥ माझीदृष्टीनिजालया ॥
तींतलीनजगकाया ॥ सर्वमीचहेमानी ॥ १ ॥
कल्पादिसृजा ॥ जोमीप्रभूयाभूतांजा ॥
जाणेंज्ञानयोगमाझा ॥ शिवमातेंभासतो ॥ २ ॥
म्हणोनितोमायातीत ॥ स्वरूपींरतलासंतत ॥
तुकाचरणींशरणागत ॥ कृपामाझीत्यावरी ॥ ३ ॥

श्लोक ८

प्रकृतिंस्वामवष्टभ्यविसृजामिपुनःपुनः ॥
भूतग्राममिमंकृत्स्नमवशंप्रकृतेर्वशात् ॥

समश्लोकी ८

पुनःपुनाविश्वसर्प मायादृष्टिअधिष्ठुनी ॥
निर्मितोंस्वात्मदोरींकीं भूतग्रामतिलावश ॥

आर्या ८

बाकुरुकुळावतंसा आधींप्रकृतीसआपुल्यावरितों ॥
परवशभूतसमूह प्रकृतिवशेंमगपुनःपुनाकरितों ॥

दोहरा ८

आपनीमायातेंलहो सृजतुबारहिबार ॥
मायाहिकेंबसपरो रहेसदासङ्सार ॥

ओवी ८

प्रकृतीचेंबळेंकरोनी ॥ सृजीमागुतेमागुतेनी ॥
हासर्वभूतग्रामआदिकरोनी ॥ प्रकृतीचेआधीनअसती ॥

अभंग ८

पुनःपुनापार्था ॥ विश्वहेंसर्वथा ॥
मायाप्रतिपंथा ॥ अधिष्ठितूं ॥ १ ॥
तिचीदृष्टीमोहरे ॥ जीवोत्पत्तीद्वारें ॥
माझियाविष्करें ॥ रूपावरी ॥ २ ॥
निर्मितोंमीचजाण ॥ स्वात्मबुद्धिचेंकारण ॥
दोरिकींतेंस्वप्न ॥ जंबुकाचें ॥ ३ ॥
भूतग्रामतीला ॥ स्वयेंचनिर्मियेला ॥
बरवाभासला ॥ तुकयासी ॥ ४ ॥

श्लोक ९

नचमांतानिकर्माणिनिबध्नंतिधनंजय ॥
उदासीनवदासीनमसक्तंतेषुकर्मसु ॥

समश्लोकी ९

मातेंसृष्ट्यादिकर्मेंतीं नबाधतिधनंजया ॥
कींमीउदासीनजसा असेंकर्मीनलंपट ॥

आर्या ९

परितींकर्मेंमातें बांधुनिनेतीकदानबंधतमीं ॥
त्याकर्मीहीअसतों औदासिन्येंअसक्तसंततमी ॥

दोहरा ९

अर्जुनमोकोंकरमही इकबहुबाधतनाहि ॥
सदाउदासीरहतहों असक्तनाहिनामाहि ॥

ओवी ९

ह्मणोनिकर्मतयांचियां ॥ मलानबाधेधनंजया ॥
उदासहोऊनियां ॥ आसक्ततेथेंनव्हे ॥

अभंग ९

मातेंसृष्ट्यादीकेंव्यामीचीकटकें ॥ अथवालटिकेस्वमधर्म ॥ १ ॥
नबाधतीवीराधनंजयपुरा ॥ पाहेसारासारधुंडाळुनी ॥ २ ॥
कींमीउदासीनकैसातोसांगेन ॥ कर्मासीव्यापूनअंतर्बाह्य ॥ ३ ॥
परिनालंपटुपाहातांखटपटु ॥ चांगलेंचोखटुनेणेतूका ॥ ४ ॥

श्लोक १०

मयाऽध्यक्षेणप्रकृतिःसूयतेसचराचरम् ॥
हेतुनाऽनेनकौंतेयजगद्विपरिवर्त्तते ॥

समश्लोकी १०

मीद्रष्टादृष्टिनेंमाझ्या वितेमायाचराचर ॥
याहेतुनेंविश्वसर्प मजदोरींचहोतसे ॥

आर्या १०

मीअध्यक्षह्मणोनी प्रकृतीहीनिर्मितोंचराचरती ॥
याहेतूनेंविश्वें संसारामाजिनित्यसंचरती ॥

दोहरा १०

होंप्रेरतमायाजबे उपजतसबसङ्सार ॥
पारथयेहिहेततें फिरतसुबारहिबार ॥

ओवी १०

प्रकृतिमाझ्याअधिष्ठानेंकरून ॥ चराचरातेंप्रसवेजाण ॥
याकारणेंअर्जुना ॥ जगासजन्ममरणहोतसे ॥

अभंग १०

मीद्रष्टादेखणासर्वकर्मखुणा ॥ जैसाकांपाङ्णाचौदिसांचा ॥ १ ॥
दृष्टिनेंहेंमाझेंचालेसृष्टिबळें ॥ अग्निसंगेंकुटिजेलोहोजेवीं ॥ २ ॥
मायाचराचरजाणेमीअक्षर ॥ गोंडाळांतनीरवेगळेंची ॥ ३ ॥
याहेतुनेंविश्वसर्पमहागर्व ॥ होतोआविर्भावमजदोरीं ॥ ४ ॥
रवीमृगजळतेणेंतरिपुष्कळ ॥ तुकाह्मणेखेळअचाटहा ॥ ५ ॥

श्लोक ११

अवजानंतिमांमूढामानुषींतनुमाश्रितम् ॥
परंभावमजानंतोममभूतमहेश्वरम् ॥

समश्लोकी ११

तोमीमहाईशत्यातें हेमूढआवमानिती ॥
मनुष्यतनुदेखोनि मीपरंज्योतिनेणति ॥

आर्या ११

जोमीभूतमहेश्वर त्यामाझाभावपरमजोगूढ ॥
नेणुनिमनुष्यमातें मानुनिअवमानितीमहामूढ ॥

दोहरा ११

मोकोंमानसजानिके आदरकरतनकोय ॥
मूरखयहजानतनहिं यहजुईश्वरहोय ॥

ओवी ११

मजमनुष्यमूढलोकह्मणती ॥ मनुष्यांचीअज्ञानगती ॥
मीईशऐसेंनोळखती ॥ तेमूर्खजाणपैं ॥

अभंग ११

तोमहाईशजगाजगदीश ॥ परहामहेशनेणेंभावा ॥ १ ॥
तेथेंमूढमतीमातेंअवमानिती ॥ कोणाबळेंतरतीकळेनाहें ॥२॥
मानवदेहांतदेखोनीकर्मांत ॥ ह्मणतीअनंतआह्माऐसा ॥३ ॥
परंज्योतीप्रभूनेणुनीस्वयंभू ॥ नेणतांहाक्षोभूझालातुकया॥४॥

श्लोक १२

मोघाशामोघकर्माणोमोघज्ञानाविचेतसः॥
राक्षसीमासुरींचैवप्रकृतिंमोहिनींश्रिताः॥

समश्लोकी १२

वृथाआशावृथाकर्मै वृथाज्ञानेंकुबुद्धिचीं ॥
राक्षसीआसुरीमूढा प्रकृतीज्यांतदाश्रित ॥

आर्या १२

आशाकर्मज्ञानहि वृथाजयांचेंसकाममंदमती ॥
जैदैत्यराक्षसांची मोहकरीप्रकृतिहोउनीभमती ॥

दोहरा १२

उनकीआससुफळनहिं ग्यानकरमताभाय ॥
प्रकृतिआसुरीराछसी तामेबुडेजुधाय ॥

ओवी १२

यांपुरुषांचीआशानिष्फळ ॥ तैसेंचकर्मआणिज्ञानचंचळ ॥
त्यांचीगतीननिर्मळ ॥ राक्षसीआसुरीमोहिनीयोनीपावती ॥

अभंग १२

वृथाआशास्वर्गवस्तीज्यांनैसर्ग ॥ पिशाच्याकुळवर्गलभ्रांजैसा॥१॥
वृथाकर्मंतेवींमृत्युलोकींगोवी ॥ लांवमोहेवरवीकायबाळा ॥ २ ॥
ऐसेंहीजाणताधरीजोममता ॥ ज्ञानीह्मणतानाहांसूयेतें ॥ ३ ॥
राक्षसीआसुरीमूढाप्रकृतीखरी ॥ आश्रितभिकारीतुकावंची ॥ ४ ॥

श्लोक १३

महात्मानस्तुमांपार्थदैवींप्रकृतिमाश्रिताः॥
भजंत्यनन्यमनसोज्ञात्वाभूतादिमव्ययम्॥

समश्लोकी १३

महासुबुद्धितेपार्था दैवीप्रकृतिनेंमला ॥
अद्वैतेंभजतीआर्धा अंतींजाणोनिएकमी ॥

आर्या १३

एकाग्रमनमहात्मे त्यादैवीप्रकृतिचेअधिष्ठाते ॥
अव्ययमीभूतादिहि मजजाणुनिभजतिधरुनिनिष्ठाते॥

दोहरा १३

दैवप्रकृतिजोमिले कामक्रोधकोंत्याग ॥
सोजानतमोकोंसबे सदाजिन्हेअनुराग ॥

ओवी १३

महात्मबुद्धिनिगुती ॥ अर्जुनातेसदाश्रितहोती ॥
मनोभावेंतत्परअसती ॥ अंतींएकलक्षणोनियां ॥

अभंग १३

महात्मबुद्धितोपार्थामीसांगतों ॥ नावघेतांयेतोडोलूचमा ॥ १ ॥
दैवीप्रकृतीनेंआदरीमत्पूजनें ॥ जैसीपद्मवनेंमानसांत ॥ २ ॥
परीतेगाभक्तीअद्वैतींचप्रीती ॥ कींमीआदिअंतीजाणूनीयां ॥ ३ ॥
एकापासीभावदुजातेथेंवाव ॥ पतिव्रतानांवतुकाह्मणे ॥ ४ ॥

श्लोक १४

सततंकीर्त्तयंतोमांयतंतश्चदृढव्रताः ॥
नमस्यंतश्चमांभक्त्यानित्ययुक्ताउपासते ॥

समश्लोकी १४

मत्कीर्त्तनींनित्यरत प्रयत्नींजेदृढव्रत ॥
वंदितीआत्मभक्तीनें स्वरूपींनित्ययुक्तजे ॥

आर्या १४

संततकीर्त्तींमातें दृढव्रतीयत्नशीळअनुरक्त ॥
नमुनीमजभक्तीनें उपासितीनित्ययुक्तमद्भक्त ॥

दोहरा २४

कीर्त्तनमेरोजोकरे तिनमेजुव्रतराख ॥
भगतीसहितमोकोंनमत मेरोयहभाख ॥

ओवी १४

माझेंकीर्त्तनसदाकरी ॥ हेंचव्रतमनींदृढधरी ॥
आणिभक्तिउपासनाकरी ॥ मनतत्परहोवोनी ॥

अभंग १४

माझीकथावार्त्तऐकेद्रवचित्ता ॥ नित्यरतममतामाझीऐसी ॥ १ ॥
जेणेंदेवजोडेत्यायत्नींवावडे ॥ अभंगपवाडेदृढव्रत ॥ २ ॥
वंदितीभक्तीनेंनिजात्मप्रीतीनें ॥ स्वरूपरीतीनेंनित्यमुक्त ॥ ३ ॥
अगाययापरीत्याच्याद्वारींकरीं ॥ काठीधरूहारीह्मणेतुका ॥ ४ ॥

श्लोक १५

ज्ञानयज्ञेनचाप्यन्येयजंतोमामुपासते ॥
एकत्वेनपृथक्त्वेनबहुधाविश्वतोमुखम् ॥

समश्लोकी १५

इत्तिहोमेंचिऐक्येंची कींध्यातीविश्वतोमुखा ॥
पृथक्त्वेंऐक्यजिज्ञासु बहुधादेवयाजक ॥

आर्या १५

कोणीउपासितीते ज्ञानमखानेंसदामलायजुनी ॥
एकत्वेंपृथकत्वें बहुधामजविश्वतोमुखाभजुनी ॥

दोहरा १५

ज्ञानजग्यकोंउजजतहै मोकोंसेवतमीत ॥
कोउमानतएकरी कोउरहतपुर्नीत ॥

ओवी १५

कितीएकज्ञानयज्ञेंकरून ॥ माझीउपासनाकरितीजाण ॥
पृथकत्वेंएकजाणून ॥ मीअसेंविश्वतोमुखी ॥

अभंग १५

इत्तिहोमीचक्रींभावनातेएकी ॥ सतीपैंपावकींमायात्यागें ॥ १ ॥
किंवामजवाटेध्यातोतोगोमटें ॥ कर्महव्यवाटविश्वतोमुख ॥ २ ॥

एकत्वेंचऐसा विश्वरूपींपीसा ॥ एकचीजिज्ञासापरीगमे ॥ ३ ॥
बहुधाआसतीदेवायेजगतीं ॥ याजकह्मणतीतुकाराम ॥ ४ ॥

श्लोक १६

अहंक्रतुरहंयज्ञःस्वधाऽहमहमौषधम् ॥
मंत्रोऽहमहमेवाज्यमहमग्निरहंहुतम् ॥

समश्लोकी १६

विश्वतोमुखऐसाकीं क्रतुयज्ञपितृव्रतें ॥
मीचमीद्रव्यमंत्राज्य अग्निमीहुतहोममी ॥

आर्या १६

कींविश्वमुखीह्मणउनि यज्ञक्रतुअग्निहोमितीतूप ॥
मीऔषधस्वधामी पार्थामीसर्वमंत्रगुणरूप ॥

दोहरा १६

होंहीक्रतुजग्यहों सुधावोखधीजान ॥
होंपावकहोमहुं मंत्रहुंमोकोंमान ॥

ओवी १६

मीचयागआणियज्ञकरणें ॥ मीचस्वधाकारऔषधीजाण ॥
मंत्रआज्यअग्निआदिकरून ॥ हुतमीचिअसे ॥

अभंग १६

विश्वतोमुखपूर्णत्याचीहेगाखूण ॥ बुझेअंतःकरणऐसाचकीं ॥ १ ॥
मुखयज्ञपुरेपितृव्रतसारें ॥ मीचमीद्रव्यरेमंत्रआज्य ॥ २ ॥
तथेंमुख्यअग्नीतोमीऐकेकार्नी ॥ हुतहीनिदानीमीचहोम ॥ ३ ॥
तुकाह्मणेनाहींआत्म्यावीणकांहीं ॥ सांगेवर्मपाहीगुरूशिष्या ॥ ४ ॥

श्लोक १७

पिताऽहमस्यजगतोमाताधातापितामहः ॥

वेद्यंपवित्रमोंकारऋक्सामयजुरेवच ॥

समश्लोकी १७

बापमीमायमीआजा जगाचाधरणारमी ॥
यज्ञमीशुद्धओंकार ऋग्यजुर्वेदसाममी ॥

आर्या १७

विश्वाचामीधाता पितापितामहहिमीचसाकार ॥
मातावेद्यपवित्रहि ऋक्सामयजुःश्रुतीहिओंकार ॥

दोहरा १७

मातापितायाजगतकों हौंहीहोंकरतार ॥
ऋग्जजुसामपवित्रहों औरवेदओंकार ॥

ओवी १७

मीजगाचामातापिता ॥ मीपवित्रओंकारअसेंतत्वतां ॥
चहूंवेदांचावक्ता ॥ तोमीचअसें ॥

अभंग १७

बापमीमायमीजगधरणारमी ॥ ज्ञेयतेंशुद्धमीजाणीवगा ॥ १ ॥
अकारउकारतीसरामकार ॥ अर्धमात्रावरओंकारमी ॥ २ ॥
ऋग्वेदमीयजुर्वेदमहाराजु ॥ सामवेदतेजुगायनमी ॥ ३ ॥
गतीपाळकमीसाक्षीआगमनिगमीं॥तुकाह्मणेस्वामीपुढेंबोले ॥४॥

श्लोक १८

गतिर्भर्ताप्रभुःसाक्षीनिवासःशरणंसुहृत् ॥
प्रभवःप्रलयःस्थानंनिधानंबीजमव्ययम् ॥

समश्लोकी १८

गतिपाळकमीसाक्षी [illegible] ॥

मीसृष्टिस्थितिसंहार निधानमीबीजनित्यमी ॥

आर्या १८

गतिमीजगपाळकमी साक्षीआश्रयनिवासमीस्वामी ॥
उत्पत्तिस्थितिपालनमी निधानमीमित्रबीजविश्वांमी ॥

दोहरा १८

गतिनिवासभरतासरन सागछिप्रभुऔरबंध ॥
प्रलयस्थाननिधानऔर बीजप्रभावप्रबंध ॥

ओवी १८

मीगतीसाक्षीपोषक ॥ समस्तांस्थानएक ॥
अधिष्ठानरक्षक ॥ द्रव्यबीजहेंजाणणें ॥

अभंग १८

वासस्थानपार्थामीचपैंसर्वथा ॥ नव्हेचअन्यथावचनहें ॥ १ ॥
शरणागतामान्यसखामीसौजन्य ॥इच्छितीजघन्यपडेचिना ॥२॥
मीसृष्टिउत्पत्तीवाढमाझ्याहातीं॥मोडेसहजरीतींक्रोधाचीये ॥३॥
विधिमीबीजमीसततनित्यमी ॥ तुकाह्मणेस्वामीकायबोले ॥४ ॥

श्लोक १९

तपाम्यहमहंवर्षंनिगृह्णाम्युत्सृजामिच ॥
अमृतंचैवमृत्युश्चसदसच्चाहमर्जुन ॥

समश्लोकी १९

तपतोंवर्षतोंवृष्टी वोढितोंमीचसोडितों ॥
मोक्षमीमृत्युमीमीच जडचैतन्यअर्जुना ॥

आर्या १९

रविरूपेंतपतोंमी रसआकर्षोनिवृष्टिवोपितसें ॥
अमृतहिमीमृत्युहिमी धरितोंमीस्थूलसूक्ष्मरूपतसें ॥

दोहरा १९

तपतगहीछोडतहों बरखामोहीजान ॥
अमरतपतकारणकरण हांहीअर्जुनमान ॥

ओवी १९

उत्पत्तिप्रलयस्थान ॥ मीचअसेंसर्वांचेंकारण ॥
मोक्षकाळमीजाण ॥ सदसत्मीचअसें ॥

अभंग १९

तपतोंतोतापवर्षतोंतेंवृष्टी ॥ ओढितोंमीसृष्टीसोडीतोंमी ॥ १ ॥
मोक्षमीपांडवामरणमाझेंनीच ॥ जडहीगासाचमजसाठीं ॥ २ ॥
चैतन्यचंचळनिश्चळमाझेंनी ॥ अर्जुनातूंमानीगोष्टिखरी ॥ ३ ॥
तुकाह्मणेभाग्यआधिलाहापार्थ ॥ देवपूर्णअर्थसांगेजया ॥ ४ ॥

श्लोक २०

त्रैविद्यामांसोमपाःपूतपापायज्ञैरिष्ट्वास्वर्गतिंप्रार्थयंते ॥
तेपुण्यमासाद्यसुरेंद्रलोकमश्नंतिदिव्यान्दिविदेवभोगान् ॥

समश्लोकी २०

इंद्रादिरूपेंबहुधायजूनी मातेंचिहीवेदितिसोमपानी ॥
पवित्रतेंप्रार्थुनिइंद्रलोकीं निमग्नहोतीसुरभोगपंकीं ॥

आर्या २०

वैदिकसोमपअनघ स्वर्गतिइच्छितियजोनियागातें ॥
इंद्रभुवनित्यापुण्यें भोगितितेदिव्यदेवभोगातें ॥

दोहरा २०

जग्यहिकरतपापनदहत चाहतस्वर्गकोबास ॥
इंद्रलोकलहिभोगवे दिव्यभोगबिलास ॥

ओवी २०

तेझातेसोमपानकरिती ॥ स्वर्गलोकपावावयाइच्छिती ॥
तेणेंपुण्येंइंद्रलोकींपावती ॥ दिव्यदेवभोग ॥

अभंग २०

इंद्रादिकरूपेंयजूनीबहुधा ॥ केलापुण्यबांधाअक्षयत्वें ॥ १ ॥
मातेंचपैंवेदींतीहींसोमपानी ॥ मगतेनिदानींघेतीसुखा ॥ २ ॥
इंद्रासनारूढहोतीअमरदृढ ॥ घेतीसुरवाडउर्वशीचा ॥ ३ ॥
दिविचरफेरेघेतीविमानांत ॥ तुकाह्मणेभूतभविष्यकेलें ॥ ४ ॥

श्लोक २१

तेतंभुक्कास्वर्गलोकंविशालंक्षीणेपुण्येमर्त्यलोकंविशंति॥
एवंत्रयीधर्ममनुप्रपन्नागतागतंकामकामालभंते ॥

समश्लोकी २१

तेभोगुनीस्वर्गसुखासिअंतीं यामृत्युलोकापरतोनियेती ॥
प्रपन्नजेयेरितिवेदधर्मी गतागतीपावतिकामकामी ॥

आर्या २१

स्वर्गबहुदिनभोगुनि येतीपुण्यक्षयींक्षितीलाते ॥
एवंश्रुतिधर्मानें सकामपावतिगतागतफळातें ॥

दोहरा २१

फिरआवतभोलोकमें छिनपुन्यजबहोय ॥
आवागमनजूकरतहै कामवंतयहलोय ॥

ओवी २१

तेस्वर्गीवासकरिती ॥ क्षीणपुण्येंमृत्युलोकायेती ॥
माईकधर्मआचरती ॥ कामीकाम ॥

अभंग २१

ऐसेभोगभोगीजंबबरीसुकृत ॥ सरल्यापतीततोचीहोय ॥ १ ॥
हाकफोडीधर्मदूतमहागजरें ॥ तळींयालोटारेउन्मत्तासी ॥ २ ॥
पडेदंडशीरींतेव्हाअंतराळीं ॥ विमानढळमळीअधोमुख ॥ ३ ॥
तेजेंभरेनभपाहातीभूलोक ॥ ह्मणतीपुण्यश्लोकढांसळला ॥ ४ ॥
कौतुककरीतीनेणतीआपुलें ॥ पापजेंकांकेलेंछळीतसे ॥ ५ ॥
असोहेनिपुणवैदिकांचींकर्मं ॥ निरूपीतोंकर्मेंगतागती ॥ ६ ॥
पावतीसखयाऐसेकामकामी ॥ तुकाह्मणेआह्मीबरेअसों ॥ ७ ॥

श्लोक २२

अनन्याश्चिंतयंतोमांयेजनाःपर्युपासते॥
तेषांनित्याभियुक्तानांयोगक्षेमंवहाम्यहम्॥

समश्लोकी २२

अन्यटाकूनिमातेंची चिंतितीभजतीजन ॥
जेनित्ययुक्तत्यांचातो मीयोगक्षेमवाहतों

आर्या २२

चिंतुनिअनन्यमातें सेवितिजननित्ययुक्ततेजाण ॥
योगक्षेमतयांचा पार्थामीवाहतोंतुझीआण ॥

दोहरा २२

भगतीकरेजोअनन्य मोहिमेंचितराख ॥
जोगछेमतिनकेकरो निजजनकोंअभिलाख ॥

ओवी २२

अन्यआर्थीमननघालिती ॥ ममउपासनाजेकरिती ॥
त्यांचायोगक्षेमनिश्चिती ॥ करणेंमजपडे ॥

अभंग २२

अन्यत्यागेंमातेंभजेगर्भवंत ॥ व्यापारानेणतएकध्यानें ॥ १ ॥
चिंतीतीभजतीजनजेपार्थिवा ॥ अभियुक्तसेवानित्यमार्गी ॥ २ ॥
त्याचायोगक्षेमराहेआनंदांत ॥ वाहतोंमनातचिंताऐसी ॥ ३ ॥
मजचिंतानाहींआपलेतनूची ॥ काळजीभक्तांचीह्मणेतुका ॥ ४ ॥

श्लोक २३

येऽप्यन्यदेवताभक्तायजंतेश्रद्धयाऽन्विताः॥
तेऽपिमामेवकौंतेययजंत्यविधिपूर्वकम्॥

समश्लोकी २३

अन्यभक्तहिजेदेवां अन्याभजतिभक्तिनें ॥
माझीचपूजापरिते होतेअविधिपूर्वक ॥

आर्या २३

श्रद्धेनेंअन्ययजुनि करितीतेअन्यदेवताभजन ॥
तेहीमलाचभजती नेणुनियांविधिसमात्रमूर्खजन ॥

दोहरा २३

औरदेवकेभगतजे सेवतश्रद्धावंत ॥
विधिछोडेमोकोंभजत लहतनमेरोअंत ॥

ओवी २३

पूजनअन्यदेवताठायीं ॥ तेंहीमाझेंचघडेपाहीं ॥
विधिपूर्वकसोई ॥ नाहींतयांचीकीं ॥

अभंग २३

येरवीकौंतेयाअन्यत्रहीदेवा ॥ भावेंकरीसेवाकोणीप्राणी ॥ १ ॥
अन्यभक्तिभजेअन्यउपासनें ॥ येतीभरंवसेनेअमुच्याघरीं ॥ २ ॥
परंतुअविधीपूर्वकसंचय ॥ जेणेंयोगेंक्षयसर्वत्याचा ॥ ३ ॥

तैसेंनकोवीरास्पष्टमीसांगतों ॥ गुंतीनकरीतूंतुकाह्मणे ॥ ४ ॥

श्लोक २४

अहंहिसर्वयज्ञानांभोक्ताचप्रभुरेवच ॥
नतुमामभिजानंतितत्त्वेनातश्च्यवंतिते ॥

समश्लोकी २४

मीस्वामिभोक्तात्यासर्वा यज्ञांचाचपतीतरीं ॥
कीमातेंनेणतीतत्त्वें जोईशोपाधिबिंबमी ॥

आर्या २४

मीसर्वायज्ञांचा भोक्ताप्रभुमजनजाणुनीतत्त्वें ॥
ह्मणुनीयाच्यवतीते केसेभजतीलतेमलासत्वें ॥

दोहरा २४

सबजग्यनकोंभोगता औरसबनकोंईश ॥
जेममतत्त्वजानतनही डारततिनकेधीस ॥

ओवी २४

मीसर्वयज्ञांचाभोक्ता ॥ स्वामीसर्वांचाअधिष्ठानकर्त्ता ॥
तत्त्वननेणतीतत्त्वतां ॥ मजनपावतांच्यवतील ॥

अभंग २४

मीचस्वामीभोक्ताप्रभूआहूतीचा॥आणीकमंत्रांचाअसोकोणी॥१॥
अग्नीममुखेंगोकुळींगीळीला ॥ यज्ञद्रव्यत्यालाउत्पत्तीमी ॥ २ ॥
कीमातेंनेणतीपाहतीतत्त्वज्ञाडा ॥ तेथेंतोउघडाईशमीच ॥ ३ ॥
उपाधिकबीजतेंहीमीअर्जुना ॥ ठावकेंसज्जनातुकाह्मणे ॥ ४ ॥

श्लोक २५

यांतिदेवव्रतादेवान्पितॄन्यांतिपितृव्रताः ॥

भूतानियांतिभूतेज्यायांतिमद्याजिनोऽपिमाम्॥

समश्लोकी २५

देवांसदेवताभक्त पितरांसपितृव्रत ॥
भूतेंयजितितेभूतां मातेंमद्भक्तपावती ॥

आर्या २५

देवव्रतीसुरातें पितृव्रतिपावतातिपितरांतें ॥
भूतार्चकभूतांतें पावतिमद्भक्तमजनइतरातें ॥

दोहरा २५

देवभगतदेवनलहे पितृपूजेपितृधान ॥
भूतजजेभूतहिलहे मोंपूजेभगवान ॥

ओवी २५

देवपितृआराधनाकरिती ॥ भूतेंदेवतांतेंभजती ॥
ज्यांभजेत्यांलोकांजाती ॥ मजभजतीमजपावतीते ॥

अभंग २५

भजनाचींफळेंआसतीबहुत ॥ आह्मीसांगोंत्यांतमुख्यचार ॥ १ ॥
देवतोपासनीदेवांसपावतो ॥ पदवीभोगीतोऐश्वर्याची ॥ २ ॥
पितराउद्देशेंश्राद्धपक्षदर्श ॥ तेणेंघ्यावेहर्षपितृलोकीं ॥ ३ ॥
भूतांचेंयजनसाधनश्मशानीं ॥ अंतींतेचस्थानींअधिकारी ॥ ४ ॥
आतांमाझीभक्तीमातेंचपावेल ॥ आनंदेंगायीलतुकाजैसा ॥ ५ ॥

श्लोक २६

पत्रंपुष्पंफलंतोयंयोमेभक्त्याप्रयच्छति॥
तदहंभक्त्युपहृतमश्नामिप्रयतात्मनः॥

समश्लोकी २६

पत्रेंपुष्पेंफळेंपाणी जोजेंअर्पीलभक्तिनें ॥

तेंभक्षितोंजेंनिष्कामें भक्तीनेंमजअर्पिलें ॥

आर्या २६

फलफूलदलजलेंही जोमातेंकरुनिभक्तिअर्पितसे ॥
भक्तीनेंआणियलें तेंमीअन्नतचिह्मणोनिवर्पितसें ॥

दोहरा २६

पानफूलनीरकों जोआर्चैकरीप्रीत ॥
लेउदियोहोंभगतकों करेप्रेमकेमीत ॥

ओवी २६

पत्रपुष्पफलउदक ॥ जेमजदेतीभक्तिपूर्वक ॥
तेंमीअंगिकारींआईक ॥ भक्तिभावेंकरूनियां ॥

अभंग २६

संकटतेंनाहींविण्णवापूजेचें ॥ स्वल्पहतवटीचेंवर्मसांगू ॥ १ ॥
पत्रहोवृक्षाचेंतुलसीचेंबेलाचें ॥ फलहीफुकाचेंसांपडजें ॥ २ ॥
वनफळभिह्लटिचेपरीआसो ॥ चवीनगवसोजयामाजी ॥ ३ ॥
नातरींपाण्याचेंसंकटपडेना ॥ होतोंमीहीवेंनाभक्तीतापें ॥ ४ ॥
भक्षीपसरूनीमुखलाडेंकोडें ॥ निष्कामआवडेह्मणेतुका ॥ ५ ॥

श्लोक २७

यत्करोषियदश्नासियज्जुहोषिददासियत् ॥
यत्तपस्यसिकौंतेयतत्कुरुष्वमदर्पणम् ॥

समश्लोकी २७

करिसीजेंभक्षिसीजे जेंदेसीहोमिसीलजें ॥
तपहीकरिसीपार्था जेंतेंकरिमदर्पण ॥

आर्या २७

जेंकरिशीजेंखाशी जेहोमिशितपिशिआणिजेंदेशी ॥

तेंमजकरिअर्पणतूं हाम्भीश्रीकृष्णतुजचिउपदेशी ॥

दोहरा २७

जोकछुकरतखातहै जोहोमतजोदेत ॥
अर्जुनजोतूंतपकरे मोहिदेतकरिहेत ॥

ओवी २७

जेंकरणेंआणिभक्षणें ॥ जेंअग्नीसिहोमकरणें ॥
जेंतपींतपसाधणें ॥ तेंमजअर्पणकरी ॥

अभंग २७

तुंह्मणसीआह्मीभक्तिकैसीकीजे॥ श्लोकार्थसांगीजेयाचलागीं॥१॥
करिसीकर्महातेंमुखेंजेंभक्षीसी ॥ अथवादानेंदेसीयाचकांला ॥२॥
होमिसीयद्यपिराजसुहयमेधीं ॥ नेमेंतपकधींआचरसी ॥ ३ ॥
पार्थाजेंतेंकरीमदर्पणसर्व ॥ एकगेल्यागर्वतुकाह्मोतो ॥ ४ ॥

श्लोक २८

शुभाशुभफलैरेवंमोक्ष्यसेकर्मबंधनैः॥
संन्यासयोगयुक्तात्माविमुक्तोमामुपैष्यसि॥

समश्लोकी २८

फळांबऱ्यांवाइटांहीं पासुनीसुटसीअसा ॥
यासंन्यासेंयुक्तचित्त मुक्ततूंमजपावसी ॥

आर्या २८

तेणेंत्यजिसीपार्था शुभाशुभफलाख्यकर्मबंधमला ॥
संन्यासयोगयुक्तहि पावसिहोऊनिमुक्ततूंअमला ॥

दोहरा २८

भलेंबुरेंजोकरमहैं तिनतेंछूटतमीत ॥
जुगतजोगसंन्यासकरी मोमिलहोनिहचीत ॥

ओवी २८

शुभाशुभफळ ॥ कर्मबंधसुटेसकळ ॥
संन्यासयोगयुक्तहोऊनिकेवळ ॥ तूंमजपावसी ॥

अभंग २८

घेउनीसुकृतह्मणसीदेसीकाय ॥ गोष्टीसुखमायतेचऐक ॥ १ ॥
फलाबऱ्यावाईटाचातूंविभागी ॥ पासोनियांउगीवृत्तीमुक्त ॥ २॥
असायासंन्यासेंयुक्तचितेत्वरा ॥ पावसीसत्वरामजमुक्त ॥ ३ ॥
तुकादासगुरुकिंकरपावन ॥ झालातेणेंजनउद्धरीलें ॥ ४ ॥

श्लोक २९

समोऽहंसर्वभूतेषुनमेद्वेष्योऽस्तिनप्रियः॥
येभजंतितुमांभक्त्यामयितेतेषुचाप्यहम्॥

समश्लोकी २९

सममीसकळांभूतीं नद्वेषीमजनप्रिय ॥
परिजेभजतीप्रेमें मीत्यांतमजमाजिते ॥

आर्या २९

मीसमसर्वांभूतीं नप्रियनद्वेष्यहिमजरमाजी ॥
मजभजतीजेप्रेमें मीत्यामाजीहितेहिमजमाजी ॥

दोहरा २९

होंसबठोरसमानहों मेरेप्रीतनदोह ॥
मोकोंसेवेभगतजो तिनमेंमोरोमोह ॥

ओवी २९

सर्वभूतांचेठायीं ॥ मीसमबुद्धीअसेंपाही ॥
मजवैरीमित्रद्रोही ॥ समचिअसे ॥

अभंग २९

भूताकृतीभिन्नछंदयांचेभिन्न ॥ साधूसर्वाभिन्नएकमोहो ॥ १ ॥
द्वेषुनाउमटेजेप्रीयतेंतैसें ॥ धरत्रीचेअसेशीळजेवीं ॥ २ ॥
वडीलधाकूटासद्गुरुनजाणे ॥ ऐसीममताजेणेंसाधीजेगा ॥ ३ ॥
माझेठायींतोचीत्याचेठायींमीची ॥ दर्पणबिंबाचीतुकाकळा ॥४ ॥

श्लोक ३०

अपिचेत्सुदुराचारोभजतेमामनन्यभाक् ॥
साधुरेवसमंतव्यःसम्यग्व्यवसितोहिसः ॥

समश्लोकी ३०

जरीअसेदुराचारी भजेमजनआणिकां ॥
तोतूंसाधूचिमानावा कींत्याचादिव्यनिश्चय ॥

आर्या ३०

असुनिदुराचारीही मजलाहोउनिअनन्यजोभजतो ॥
साधुचितोमानावा निश्चयत्याचाबरागमेमजतो ॥

दोहरा ३०

दुराचारमोकोंभजे करीअननकेभाय ॥
ताकोंतुमसाधुगिनो शुभनिश्चयकेदाय ॥

ओवी ३०

असोदुष्टदुराचारी ॥ मातेंभजेअनन्यभक्तीनेंजरी ॥
तरीतुवांतोसाधूचमानावापरी ॥ कींत्याचादिव्यनिश्चय ॥

अभंग ३०

जरीअसेदुराचारी ॥ वाल्हाकोळीयाचेसरी ॥ १ ॥
भजेमजनआणिका ॥ शैवजैसाकींत्र्यंबका ॥ २ ॥
तोतोसाधुचमानावा ॥ जेथेंदेवसांपडावा ॥ ३ ॥

तेथेंनिश्चयचिदेव ॥ तुकयानेणेहव्यकव्य ॥ ४ ॥

श्लोक ३१

क्षिप्रंभवतिधर्मात्माशश्वच्छांतिंनिगच्छति॥
कौंतेयप्रतिजानीहिनमेभक्तःप्रणश्यति॥

समश्लोकी ३१

तोहोतोशीघ्रधर्मात्मा पावेतोशांतिशाश्वति ॥
पार्थामद्भक्तनासेना हेजगींपैजघालितूं ॥

आर्या ३१

सत्वरहोतोसुकृती पावेस्थिरशांतिनमितिजाज्ञाते ॥
मद्भक्तानाशनसे करिकौंतेयाअशाप्रतिज्ञेतें ॥

दोहरा ३१

शीघ्रहोयधरमातमा शांतलहेबहुभाय ॥
अर्जुननिहचयजानतूं नहिमोंभगतनसाय ॥

ओवी ३१

तेतत्काळधर्मीहोउन ॥ निरंतरशांतितेअसतीपावून ॥
माझियाभक्तांसिजाण ॥ नाशनाहींअर्जुना ॥

अभंग ३१

तोगाहोतोशीघ्रगती ॥ धर्मात्माहेजाणस्थिती ॥ १ ॥
शांतीशाश्वतपावतो ॥ कींमारुतीमजभासतो ॥ २ ॥
पार्थानासनामद्भक्त ॥ ध्रुवतेंवीराहेस्वस्थ ॥ ३ ॥
पैजघालीतूंहेजगीं ॥ तुकालीनपांडुरंगीं ॥ ४ ॥

श्लोक ३२

मांहिपार्थव्यपाश्रित्ययेऽपिस्युःपापयोनयः॥

स्त्रियोवैश्यास्तथाशूद्रास्तेऽपियांतिपरांगतिम् ॥

समश्लोकी ३२

चांडाळादिकजातीनें पापीतेहिमहागति ॥
पावतीभजतांमातें स्त्रियावैश्यहिशूद्रही ॥

आर्या ३२

माझाआश्रयकरुनी जेकोणीपापयोनिच्यादेहीं ॥
स्त्रीशूद्रवैश्यतैसे जातीपरमगतिनपवुनिसंदेहीं ॥

दोहरा ३२

अर्जुनसेवतमोहिजो पापनजोनहुहोय ॥
स्त्रियासूद्रऔरवैस पुनिलहेपरमगतिसोय ॥

ओवी ३२

स्त्रीवैश्यशूद्रआदिकरून ॥ पापयोनिअसोन ॥
माझीभक्तिकेलियान ॥ तयांसीजाणपरमगती ॥

अभंग ३२

चांडाळादिकजातीनें ॥ आश्रयघ्यावासंगतीनें ॥ १ ॥
पापीतेहीमहागतीनें ॥ एथेंगर्जतीपुराणें ॥ २ ॥
मातेंपावतीभजतां ॥ येथेंनोहेद्वैतवार्त्ता ॥ ३ ॥
स्त्रियावैश्यशूद्रही ॥ तुकाह्मणेपारनाहीं ॥ ४ ॥

श्लोक ३३

किंपुनर्ब्राह्मणाःपुण्याभक्ताराजर्षयस्तथा ॥
अनित्यमसुखंलोकमिमंप्राप्यभजस्वमाम् ॥

समश्लोकी ३३

पुण्यब्राह्मणराजर्षी यांचेंनवलकायसें ॥

यादुःखामृत्युलोकींतूं राजर्षींभजगामज ॥

आर्या ३३

भगतोभक्तब्राह्मण राजर्षींपुण्यपावतीलनिका ॥
भजतूंभजहापाउनि नेश्वरनरलोकथोरदुःखनिका ॥

दोहरा ३३

द्विजपुनीतऔरभक्तवर राजऋखीसुखभाय ॥
सुखअनित्ययालोकको मोकोंभजचितचाय ॥

ओवी ३३

यापरीद्विजभक्तपुण्यवंत ॥ राजऋषीपावतीसमस्त ॥
अनित्यसुखलोकपाउनीत्वरित ॥ भजभजेतूं ॥

अभंग ३३

पुण्यब्राह्मणराजर्षी ॥ गाधिजामदग्न्यऋषी ॥ १ ॥
त्याचेंकायसेंनवल ॥ आहेमोक्षचवरबोल ॥ २ ॥
अनित्यदुःखमृत्युलोकीं ॥ फळहेंचगाअवलोकी ॥ ३ ॥
मातेंपार्थिवाभजावें ॥ तुकयाऐसेंउद्धरावें ॥ ४ ॥

श्लोक ३४

मन्मनाभवमद्भक्तोमद्याजीमांनमस्कुरु ॥
मामेवैष्यसियुक्त्वैवमात्मानंमत्परायणः ॥

समश्लोकी ३४

मद्रूपींमनमद्भक्त माझेंयजनवंदन ॥
मदाश्रितअसेंचित्त योजितांमजपावसी ॥

आर्या ३४

मद्रूपींमनठेवी मद्भक्तीकरिमलानमीयजरे ॥
यापरिमनासियोजुनि मदाश्रयेंपावशीमलागजरें ॥

दोहरा ३४

मोकोंभजेनिचिंतह्वै मोहिमोतेंमनराख ॥
यहजुतमोहिमिले त्यौंमनसोअभिलाख ॥

ओवी ३४

माझेठायींअंतःकरण ॥ भक्तिरूपमजअर्पण ॥
मजउद्देशेंयोगकरून ॥ योजीतांमजपावसी ॥

अभंग ३४

आतांप्रसंगांतींगोष्ट ॥ तुसींएकबोलूंस्पष्ट ॥ १ ॥
मनज्याचेंमाझ्यारूपीं ॥ भक्तिमाझ्याजैशागोपी ॥ २ ॥
माझेंयजनवंदन ॥ राधाप्रियनंदसून ॥ ३ ॥
मदाश्रितचित्तअसे ॥ मजपावेतुकाकैसें ॥ ४ ॥

इतिश्रीमद्भगवद्गीतायांयोगशास्त्रेश्रीकृष्णार्जुनसंवादेराजविद्याराजगुह्ययोगोनामनवमोऽध्यायः॥९॥

वामन

इतिटीकासमश्लोकी अध्यायानवमावरी ॥
श्रीपार्थसारथीकर्त्ता जोवामनमनोरथीं ॥ ९ ॥

अभंग

ऐसामद्याजीचाअर्थ ॥ नवमींऐकेंभलापार्थ ॥ १ ॥
प्रसंगसंपलायेथुनी ॥ भावजाणावासज्जनीं ॥ २ ॥
राजविद्याराजगुह्य ॥ योगवर्णिलासेपाहे ॥ ३ ॥
श्रवणपठणेंसंशय ॥ तुकाह्मणेलयाजाय ॥ ४ ॥

इतिगीतार्थबोधिन्यांश्रीमद्भगवद्गीताटीकायांनवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥

दशमाध्यायप्रारंभः

वामनकृत.

विभूतिसप्तमाध्यायीं बोलिलादशमांतया ॥ त्याचाबोलेलविस्तार करितांप्रश्नअर्जुन ॥ १ ॥ आरंभींनिजभक्तीची अन्यभक्तीपरीस जो ॥ उत्कर्षपूर्वअध्यायीं बोलिलातोचिवर्णितों ॥ २ ॥

श्लोक १

श्रीभगवानुवाच

भूयएवमहाबाहोश्टणुमेपरमंवचः॥
यत्तेहंप्रीयमाणायवक्ष्यामिहितकाम्यया॥

समश्लोकी १

पुनाआईकहामाझा बोलउत्तमजोतुझ्या ॥
हितार्थबोलतोंकीं तूं श्रवणेंप्रीतिपावसी ॥

आर्या १

पुनरपिहिमहाबाहो कथितोंमीपरमवचनबापरिस ॥
तुजमीहितगुजवदनों तूंपरमप्रियमलाहिबापरिस ॥

दोहरा १

फेरबाततोसोंकहत सुनअर्जुनचितलाय ॥
होंप्रसन्नतोसोंकहत तेरेहितकेभाय ॥

ओवी १

कृष्णह्मणेअर्जुन ॥ ऐकमाझेपरमवचन ॥
तूंसखाह्मणून ॥ हितोपदेशितोंतुझियाहितालागीं ॥

अभंग १

अहोऐकाविद्वज्जना ॥ संतचतुरसज्जना ॥ १ ॥
माझीदुर्बळाचीमती ॥ मानकराठेउनिप्रीती ॥ २ ॥
जेणेंरंजेतुमचेंचित्त ॥ नसेसाहित्याचाहात ॥ ३ ॥
बहूपंडितांपुढारी ॥ लाजेअर्धिकावैखरी ॥ ४ ॥
आतांलागलेजेकासे ॥ नयेसांडूंत्याप्रकाशे ॥ ५ ॥
बाळमित्ररंकगोष्टी ॥ देवेंऐकिल्यागोमटी ॥ ६ ॥
येथेंवाटेशालजोडी ॥ तेथेंकेतुलीघोंगडी ॥ ७ ॥
तुमचेंकेणेंकापूराचें ॥ माझेंतेणेंकापुसाचें ॥ ८ ॥
जेथेंखवळलेरणशूर ॥ त्यांतगारयांचाबडिवार ॥ ९ ॥
परीईश्वराकरितां ॥ मजसांपडलीगीता ॥ १० ॥
तिच्यासंगेंअंगीकार ॥ केलातरीयावाथार ॥ ११॥
आतांदेवाचाहीदेव ॥ बोलेदशर्मीवासुदेव ॥ १२ ॥
कींकिरीटीपुनाऐक ॥ बोलमाझाहारसीक ॥ १३ ॥
तुझ्याहितालागींवदे ॥ नात्यामीसेंअंतरिंनांदे ॥ १४ ॥
हितझ्याचेंजाणीव ॥ प्रीतीमानिसीस्वभाव ॥ १५ ॥
तुकाह्मणेभावार्थिया ॥ देवबोललाकौंतेया ॥ १६ ॥

श्लोक २

नमेविदुःसुरगणाःप्रभवंनमहर्षयः ॥
अहमादिर्हिदेवानांमहर्षीणांचसर्वशः ॥

समश्लोकी २

महर्षीदेवहीमाझ्या प्रादुर्भावासनेणती ॥
कींमीमहर्षीदेवांचा सर्वांचाआदिकारण ॥

आर्या २

सुरगणआणिमहर्षी नेणतिमाझाकुणीचसंभवतो ॥
मीआदिचराचरांचा मजपासुनिहोयसर्वसंभवतो ॥

दोहरा २

देवरुखीजानेनहिं मोउतपतरेमीत ॥
देवरुखीनकेआदिहों नितरहतपुनीत ॥

ओवी २

माझीउत्पत्तिनेणतीसुरवर ॥ आणिऋषीहीसमग्र ॥
हेंनेणतीयाचेंउत्तर ॥ यांचीउत्पत्तीमजपासुनी ॥

अभंग २

पार्थादेवइंद्रादिक ॥ अथवाऋषींचेनायक ॥ १ ॥
आमचाप्रादुर्भावयातें ॥ नसमजलानिगममतें ॥ २ ॥
कींमीदेवामहर्षींचा ॥ आदिकारणसर्वांचा ॥ ३ ॥
तुकाह्मणेबीजास्तव ॥ झालातरुनेणेदेव ॥ ४ ॥

श्लोक ३

योमामजमनादिंचवेत्तिलोकमहेश्वरम् ॥
असंमूढःसमर्त्येषुसर्वपापैःप्रमुच्यते ॥

समश्लोकी ३

जाणेअजअनादित्वें मुख्यासर्वेश्वरामला ॥
सुज्ञतोचिमनुष्यांत बंधापासूनिसूटतो ॥

आर्या ३

जोमीलोकमहेश्वर अनादिजोमीअसेंमजसमजला ॥
तोनिष्पापशिरोमणि तोचिअसंमूढज्ञाणतामजला ॥

दोहरा ३

अजअनादिजगदीसपुनी मोकोंलखतजुकोय ॥
सबमेंग्यानीबोहिबढो पापनडारतधोय

ओवी ३

मजअनादित्वेंमातें ॥ जाणेमजसर्वेश्वरातें ॥
तोचिसुज्ञमनुष्यांतें ॥ बंधापासूनियांसुटे ॥

अभंग ३

सुज्ञत्यासआह्मीह्मणूं ॥ माझेंमाहात्म्यलागेवर्णू ॥ १ ॥
अजअनादित्वेंईश ॥ मुख्यसर्वांजोसर्वेश ॥ २ ॥
मनुष्यांतबंधातुनी ॥ तोसुटलातूंहेंमानी ॥ ३॥
तोंडदेखलीचगोष्ट ॥ नव्हेतुकयानेदुकष्ट ॥ ४ ॥

श्लोक ४

बुद्धिर्ज्ञानमसंमोहःक्षमासत्यंदमःशमः ॥
सुखंदुःखंभवोभावोभयंचाभयमेवच ॥

समश्लोकी ४

बुद्धिज्ञानक्षमासत्य शांतिइंद्रियनिग्रह ॥
मोहनाशसुखेंदुःखें जन्ममृत्युभयाभय ॥

आर्या ४

ज्ञानअसंमोहसख्या शमदमपार्थातशीचजाणमती ॥
सुखदुःखभयाभयही अभावसत्यक्षमाहिउत्तमती ॥

दोहरा ४

बुद्धिग्यानयमदमछमा अव्याकुलनाहोय ॥
सुखदुःखभावअभावयह औरअभेदजुहोय ॥

ओवी ४

बुद्धिज्ञानमोहनाहीं ॥ क्षमासत्यदमशमही ॥
सुखदुःखउत्पत्तिनाशनाहीं ॥ भूतांचेभावहेपृथक् ॥

अभंग ४

आतांसत्पुरुषकैसा ॥ जगींमान्यसांगूंतैसा ॥ १ ॥
बुद्धिज्ञानक्षमासत्य ॥ निजशांतीचीआगत्य ॥ २ ॥
करीइंद्रियनिग्रहो ॥ चंद्रकळेयासुनिराहो ॥ ३ ॥
मोहनाशसुखदुःखें ॥ जन्ममृत्युभयेंहरिखें ॥ ४ ॥
तुकाकरीतोवीनंती ॥ कृष्णसांगेकमळापती ॥ ५ ॥

श्लोक ५

अहिंसासमतातुष्टिस्तपोदानंयशोऽयशः ॥
भवंतिभावाभूतानांमत्तएवपृथग्विधाः ॥

समश्लोकी ५

तपदानदयासाम्य तृप्तिकीर्त्तीअकीर्तिही ॥
होतीमजचिपासूनी भूतांचेभावहेपृथक् ॥

आर्या ५

संतोषदानसमता यशअपयशतपतशीअहिंसारे ॥
भूतांचेबहुविधहे मजपासुनिहोतिभावहेसारे ॥

दोहरा ५

संतोखअहिंसादानतप समअपेसजोजान ॥
जीवनकोंसबभावयह मोतेंहोततआन ॥

ओवी ५

अहिंसासमतासंतोष ॥ तपदानयशअपयश ॥
सर्वभावउपजतीजीवांस ॥ तेवेगळेमजपासुनी ॥

अभंग ५

तपदानदयासाम्य ॥ तुष्टीकीर्तीअकीर्तिगम्य ॥ १ ॥
होतीमजचीपासूनी ॥ ऋतुजैसेनभस्थानीं ॥ २ ॥
भूतांचेहीपृथक्भाव ॥ लहरीप्रतीसिंधुठाव ॥ ३ ॥
तैसेंखेळणेंययाचें ॥ अंतींआमुच्यातुकयाचें ॥ ४ ॥

श्लोक ६

महर्षयःसप्तपूर्वेचत्वारोमनवस्तथा ॥
मद्भावामानसाजातायेषांलोकइमाःप्रजाः ॥

समश्लोकी ६

सप्तऋषीमनूचौघे सनकादिकमानस ॥
पूर्वीमद्भक्तहेझाले लोकींयाज्यांचियाप्रजा ॥

आर्या ६

सप्तर्षिचारपूर्वज मनुहेमानससमयमद्भाव ॥
झालेलोकींत्यांच्या प्रजाहिज्यांचामहान्हिअनुभाव ॥

दोहरा ६

सप्तरुखीचारोमनू मोमनतेंजुउदेत ॥
सबलोकनमेंहैभरो होइनहींकोगोत ॥

ओवी ६

ऋषीआणिच्यारीमनूं ॥ हेसर्वमजपासून ॥
सृष्टिझालीत्यांपासून ॥ ह्मणोनहेलोकमाझीप्रजा ॥

अभंग ६

कौशिकभारद्वाजादिक ॥ सप्तऋषीवैकर्णिक ॥
चौघेमनुमिळुनीएक ॥ अकराझालेसंख्येनें ॥ १ ॥
सनकसनंदनथोर ॥ बुधसूर्यसनत्कुमार ॥

मानसपुत्रहेसाचार ॥ वैंधात्याचेबोळखे ॥ २ ॥
पूर्वीझालेहेमकृत्य ॥ त्यागसर्वांचाविरक्त ॥
परीपाहातांजांचीशक्त ॥ प्रजाज्यांच्यालोकींया ॥ ३ ॥
तुकाह्मणेआणिकएक ॥ श्लोकब्रह्मांडनायक ॥
बोलेलतोपुण्यश्लोक ॥ सावधानऐकिजे ॥ ४ ॥

श्लोक ७

एतांविभूतिंयोगंचममयोवेत्तितत्त्वतः॥
सोऽविकंपेनयोगेनयुज्यतेनात्रसंशयः॥

समश्लोकी ७

जोहीविभूतिहायोग माझाजाणेलतत्त्वतां ॥
तोमातेंअचळेंयोगें योजेएथेंनसंशय ॥

आर्या ७

माझेविभूतिलाही जाणेयोगासितत्त्वतांयोगी ॥
किमपिहिसंदेहनसे अतिदृढयोगासिहोयसंयोगी ॥

दोहरा ७

मेरोजोगविभूतिकों ततवग्यानजोलेत ॥
निश्चळजोगहिसोलहत रहतजुयाहीहेत ॥

ओवी ७

ऐसामजपासूनिविस्तार ॥ मजजोजाणेनर ॥
तोदृढयोगपावेनिर्धार ॥ एथेंनाहींसंशयो ॥

अभंग ७

एवंविभूतीयोगांस ॥ कींमीआत्मायांसर्वांस ॥
व्यापुनिवेगळ्यापणास ॥ जोजाणेलजाणता ॥ १ ॥
तोचकोणेएकेवेळें ॥ येउनियांस्वरूपींमिळे ॥

हेंहीनकोल्दयशाळे ॥ टाकमुद्रातयाची ॥ २ ॥
ह्मणउनीअचलाअन्वयें ॥ मातेंयोजुनीसंशय ॥
तुकयाचीकृपाहोय ॥ तोशुकऐसाअनुभवी ॥ ३ ॥

श्लोक ८

अहंसर्वस्यप्रभवोमत्तःसर्वंप्रवर्त्तते ॥
इतिमत्वाभजंतेमांबुधाभावसमन्विताः ॥

समश्लोकी ८

मीउद्भवसमस्तांचा मजपासूनिसर्वही ॥
ऐसेंजाणोनिभजती अभिज्ञमजभक्तिनें ॥

आर्या ८

उद्भवमीसर्वांचा प्रवर्ततेंमजहिपासुनीसारें ॥
हेंजाणुनिमजभजती बुधतेहोतीनलिप्तसंसारें ॥

दोहरा ८

होंहीईश्वरजगतकों मोहितेंसबहोय ॥
ग्यानवंतयहजानिकें मोहीसेबतजोय ॥

ओवी ८

मीसर्वांसिउत्पत्तिस्थान ॥ प्रवृत्तिसर्वमजपासून ॥
ऐसेंजाणोनिसर्वमाझेंकरितीभजन ॥ ज्ञानीभावयुक्तहोवोनियां ॥

अभंग ८

नाहींमजवीणकांहीं ॥ उदकावीणरसनाहीं ॥
बरेविचारुनियांपाहीं ॥ मीउद्भवसर्वांचा ॥ १ ॥
मजपासुनीसर्वही ॥ भारभूताचळामही ॥
शेषकेलाकूर्मतोही ॥ आहेवराहआधारें ॥ २ ॥
त्यासहीधर्ममूळलिंग ॥ स्तंभत्याचाआहेसंग ॥

पुढेंनसुचेजग ॥ ह्मणतीआधारअच्युत ॥ ३ ॥
ऐसेंजाणोनिभजती ॥ अभिज्ञाचीअतिप्रीती ॥
तुकाविनवीतांचित्तीं ॥ संशयउडेपरिवारें ॥ ४ ॥

श्लोक ९

मच्चित्तामद्गतप्राणाबोधयंतःपरस्परम् ॥
कथयंतश्चमांनित्यंतुष्यंतिचरमंतिच ॥

समश्लोकी ९

माझाठायींप्राणचित्त बोधितीजेपरस्परें ॥
वर्णितीसर्वदामातें संतोषेंगातिनाचती ॥

आर्या ९

वर्णितिसंततमातें परस्परेंबोधितीसुधीरमती ॥
मजवरिचित्तप्राणहि ठेवितिसंतोषतीसुधीरमती ॥

दोहरा ९

प्रानचितमेमोकोंधरत बुद्धिपरस्परदेत ॥
मेरोचरितकहतनीत मानतोखसुखलेत ॥

ओवी ९

माझेठायींचित्तठेऊनी ॥ माझीगाथाकरूनी ॥
राहेसंतोषीहोऊनी ॥ गातनाचत ॥

अभंग ९

सर्वसाधनाच्याकळा ॥ प्राणचित्तहेचपळा ॥
स्थिरावल्याएकपळां ॥ मगउणेंतेंकाय ॥ १ ॥
यासमाझाबोधदावी ॥ वळेतरीयुक्तबरवी ॥
नातरीआस्थासोडावी ॥ सुखेंप्यावींमन्नामें ॥ २ ॥
मगचीकाळचीकाळाचा ॥ यासकरीनखळांचा ॥

परीआत्मिकस्थळाचा ॥ नेदीपडोअंतर ॥ ३ ॥
मगवर्णितीसर्वदा ॥ गातीमन्नामसंपदा ॥
कोणीनाचेसंवादा ॥ ऐकोनीतुकयाख्या ॥ ४ ॥

श्लोक १०

तेषांसततयुक्तानांभजतांप्रीतिपूर्वकम् ॥
ददामिबुद्धियोगंतंयेनमामुपयांतिते ॥

समश्लोकी १०

तयांऐशासदायुक्तां भजतांप्रीतिपूर्वक ॥
देतोंतोमीबुद्धियोग ज्याणेंतेमजपावती ॥

आर्या १०

तेनित्ययुक्तमातें प्रीतीनेंभजतित्यांसकामातें ॥
तोबुद्धियोगदेतों पावतिजेणेंधनंजयामातें ॥

दोहरा १०

सेवतमोकोंजेसदा भगतीजोगकेंभाय ॥
भलीबुद्धिवेलतहै रहतजुमोमेआय ॥

ओवी १०

ऐसेंनिरंतरभक्तियुक्त ॥ तेप्रीतिकरोनिमजभजतीअत्यंत ॥
तयांसियोगज्ञानदेईनबहुत ॥ जेणेंतेमजपावती ॥

अभंग १०

तयांऐसासदायुक्त ॥ जेवींकौरवींदेवव्रत ॥
प्रपंचींअसोनीविरक्त ॥ श्रेष्ठमाथावंदिती ॥ १ ॥
प्रीतीपूर्वकभजनासी ॥ केल्याह्मणसीकायदेसी ॥
तरीबुद्धियोगाकैसी ॥ वृद्धिकरितोंहेंनवल ॥ २ ॥
मजजेणेंक्रांपावती ॥ ऐसीअचळकरितोमती ॥

तुकायाअंगींप्रळयगती ॥ लागेनाचसर्वथा ॥ ३ ॥

श्लोक ११

तेषामेवानुकंपार्थमहमज्ञानजंतमः॥
नाशयाम्यात्मभावस्थोज्ञानदीपेनभास्वता॥

समश्लोकी ११

ज्ञानदीपेंकृपेनेंमी त्यांचेंचितमनाशितों ॥
अज्ञानेंजेजडभ्रांती ज्ञानार्कितीसनाशितों ॥

आर्या ११

मीहृदयस्थतयांच्या करुणेनेंज्ञानदीपलावोनी ॥
देतोंआत्मसुखातें अज्ञानातेंलयाशिनेवोनी ॥

दोहरा ११

तमअग्यानदूरिकरी दयावंतवेहोत ॥
करजुतमकेहियमें ग्यानदीपउदोत ॥

ओवी ११

तयांउपजलियांअज्ञानअंधकार ॥ त्यावरिमीकृपाकरीकरुणाकर ॥
ज्ञानदीपहासोज्वळनिरंतर ॥ अज्ञाननाशीतयांचें ॥

अभंग ११

योगकृपेचाखडतर ॥ नासततमाचाअंधार ॥
ज्ञानदिवाशुद्धआकार ॥ सुखेंहातींवागवी ॥ १ ॥
जेंआज्ञानजडद्वाड ॥ भ्रांतिलावीतेंकवाड ॥
मगनदिसेमहागाढ ॥ मध्यरात्रींअमावासी ॥ २ ॥
मगज्ञानार्केझळकतां ॥ तमांपळवीदिगंता ॥
तैंयासीत्याचामागता ॥ तुकाझालाहोताकीं ॥ ३ ॥

श्लोक १२

अर्जुनउवाच

परंब्रह्मपरंधामपवित्रंपरमंभवान्॥
पुरुषंशाश्वतंदिव्यमादिदेवमजंविभुम्॥

समश्लोकी १२

परब्रह्मअधिष्ठान तूंतोअत्यंतपावन ॥
आत्माशाश्वतजोदिव्य आदिदेवअजप्रभु ॥

आर्या १२

तूंचिपरब्रह्मविभू पुरुषपरंधामदिव्यशाश्वततूं ॥
अजआदिअव्ययतूं परमपवित्रहीजगत्पटींतंतू ॥

दोहरा १२

परब्रह्मपवित्रतम परमानंदकोंधाम ॥
अबिनाशीअजपुरुखहै आदिदैवतनाम ॥

ओवी १२

अर्जुनह्मणेअगापरब्रह्मा ॥ पवित्रतूंपरंधामा ॥
सत्यपुरुषशाश्वतनामा ॥ आदिदेवतूंनित्यप्रभू ॥

अभंग १२

अर्जुनबोलेविनयेंभावें ॥ कांहींवाक्यआईकावें ॥
एकअपराधस्वभावें ॥ आमुचाआह्माबाढतो ॥ १ ॥
तोचिबोलूंनदाखवूं ॥ राखोकायसाआपाउ ॥
जेणेंघेतलासेजीउ ॥ तोकाळज्वरटाळावा ॥ २ ॥
परब्रह्मअधिष्ठान ॥ तुझेंअत्यंतपावन ॥
आत्माशाश्वतनिधान ॥ आलेंयेथेंकळोनी ॥ ३ ॥

आदिदेहांदिव्यमूर्ति ॥ अजप्रभुवराकीर्ती ॥
मातेंसमजलीधृती ॥ तुकयावैश्यासारखी ॥ ४ ॥

श्लोक १३

आहुस्त्वामृषयःसर्वेदेवर्षिर्नारदस्तथा ॥
असितोदेवलोव्यासःस्वयंचैवब्रवीषिमे ॥

समश्लोकी १३

येरितींह्मणतीतुतें ऋषिदेवर्षिनारद ॥
देवलव्यासअसित स्वयेंहीसांगसीमज ॥

आर्या १३

यापरिसांगसितूंही वदतिसकळऋषिहितूजदिव्यास ॥
देवऋषीनारदतो देवलअसितहितसामुनीव्यास ॥

दोहरा १३

सबरुखियेहबिधकहत नारददेवलहिजान ॥
व्यासअसिततुमहीकहे तातेंसाचोमान ॥

ओवी १३

हेंमजसांगितलेंऋपीश्वरींसर्व ॥ देवर्षिनारदादिकदेव ॥
असितदेवलव्यासादिकदेव ॥ तेंचस्वयेंतूंसांगसी ॥

अभंग १३

यारितींह्मणतीतुतें ॥ घेउनीश्रुतीचींसंमतें ॥
ऋषीराजर्षिसहीतें ॥ नारदादिदेवऋषी ॥ १ ॥
देवलव्यासअसित ॥ स्वयेंयेउनीसांगत ॥
उमजलेंजयाहीत ॥ संजयाऐसेंआमुचें ॥ २ ॥
परीकाळसर्पडसे ॥ तनूव्यापिलीसारांशें ॥
नयेसमजउद्देशें ॥ आतातुकाह्मणेवरे ॥ ३ ॥

श्लोक १४

सर्वमेतदृतंमन्येयन्मांवदसिकेशव ॥
नहितेभगवन्व्यक्तिंविदुर्देवानदानवाः ॥

समश्लोकी १४

हेंसर्वसत्यवाटेंजें केशवामजसांगसी ॥
भगवंतातुझीव्यक्ती नेणतीदेवदानव ॥

आर्या १४

जेंवदसिकेशवामज तेंमीअवघेंहिमानितोंसाच ॥
व्यक्तिसुरासुरतूझी नेणतिभगवंतअससिऐसाच ॥

दोहरा १४

जोकछुतममोसोंकह्यो मानतहोंसतभाय ॥
दानवदेवनजानही तुमप्रगटकेदाय ॥

ओंवी १४

सर्वहीतुवांमजसांगितलें ॥ तितुकेंमजसाचितमानिलें ॥
भगवंताज्ञानउपजलें ॥ देवदानवांनकळेंकीं ॥

अभंग १४

हेंअजीचवाटेसत्य ॥ पहिलीनाधरूंअगत्य ॥
गाणेंऐकोउपांगीत ॥ नादींजीवठेउनी १ ॥
तुह्मावरीभावकैसा ॥ जीवलगूसुह्रदजैसा ॥
आजउमटलाठसा ॥ परब्रह्मातवमुखें ॥ २ ॥
हेभगवनूतुझीव्यक्ती ॥ दैत्यदानवनेणती ॥
तेथेंआमुचापाडकीती ॥ तुकातरीमनुष्य ॥ ३ ॥

श्लोक १५

स्वयमेवात्मनात्मानंवेत्थत्वंपुरुषोत्तम ॥

भूतभावनभूतेशदेवदेवजगत्पते ॥

समश्लोकी १५

अकार्शेस्वस्वरूपातूं जाणसीपुरुषोत्तमा ॥
भूतपाळकभूतेशा देवदेवाजगत्पती ॥

आर्या १५

आपणचिआपणातूं जाणसिबापास्वयेंसुराधीशा ॥
भूतोद्भवकरदेवा भूतेशादेवदेवजगदीशा ॥

दोहरा १५

आपनकोंआपनलखो तुमपुरुखोतमदेव ॥
जानतउपजावतरहत पालतदेवनदेव ॥

ओवी १५

तूंआपआपणातेंआत्मा ॥ जाणशीतूंपुरुषोत्तमा ॥
भूतभावनहेमहिमा ॥ देवाधिदेवाआहेतुझी ॥

अभंग १५

स्वप्रकाशाचेंरूप ॥ अंगेंहोसीस्वयंरूप ॥
सर्वजाणतयांचाभूप ॥ पुरुषोत्तमपुरुषीं ॥ १ ॥
भूतपाळकभूतेशा ॥ देवदेवजगपरेशा ॥
आमुचीपुरविजेआशा ॥ हेचइच्छातवमनीं ॥ २ ॥
वसुदेवबंदिस्तव ॥ निवटिलादैत्यराव ॥
मजवाटेवासुदेव ॥ झालामजकरीतां ॥ ३ ॥
मोहबंदीपडिलोंहोतों ॥ नवरूपेंमुक्तझालोंतो ॥
तुकावरदेंनरलातो ॥ गुरुदासहेंवाणू ॥ ४ ॥

श्लोक १६

वक्तुमर्हस्यशेषेणदिव्याह्यात्मविभूतयः ॥

याभिर्विभूतिभिर्लोकानिमांस्त्वंव्याप्यतिष्ठसि ॥

समश्लोकी १६

विभूतीज्यातुझ्यादिव्या अशेषेंसांगत्यामला ॥
हेलोकज्याविभूतीनें व्यापूनिअसतोसितूं ॥

आर्या १६

दिव्यविभूतीअपुल्या सांगाव्यामजहित्याविभूतींनीं ॥
यदुकुळचकोरचंद्रा व्यापिसिहेलोकतूंविभूतींनीं ॥

दोहरा १६

निजविभूतमोसोंकहो प्रभुजीचितकेचाय ॥
जोविभूतीश्रीकृष्णजु रहीजगतमेंछाय ॥

ओवी १६

समस्तदिव्यतुझियाविभूती ॥ तूंसांगगामजप्रती ॥
जिहींविभूतींश्रीपती ॥ त्रिभुवनव्यापूनिआहेसि ॥

अभंग १६

तुझ्याविभूतीज्यादिव्यह्मणताती ॥ पांगलीसकीर्तीमहीपृष्ठीं ॥ १ ॥
अशेषआघवीमातेंनिरूपावी ॥ यशतूंगोसांवीसंपादीहें ॥ २ ॥
विभूतीनेंलोकव्यापूनीहेदेख ॥ असतोसीव्यापकसदोदित ॥ ३ ॥
तुकयाआनंदसांगतांसंवाद ॥ कींप्राप्तीवरदतोहीसुखी ॥ ४ ॥

श्लोक १७

कथंविद्यामहंयोगिंस्त्वांसदापरिचिंतयन् ॥
केषुकेषुचभावेषुचिंत्योऽसिभगवन्मया ॥

समश्लोकी १७

योगेश्वराकसेंतूतें जाणोनिचिंतितोंसदा ॥
आहेसिचिंतनायोग्य तूंरूपींकोणकोणत्या ॥

आर्या १७

चिंतुनितुजलाकैसें जाणावेंम्यामनांतयदुवंशा ॥
कोण्याकोण्याभावीं चिंतूंकैसातुझ्याविशिष्टांशा ॥

दोहरा १७

ध्यानतुह्मारोकरत प्रभुकैसेंजानोतोहि ॥
कोनपदारथमेंलखो सोंसमजावोमोहि ॥

ओवी १७

योगेश्वरातुझेंचिंतनकरितां ॥ तुजकैसेयारीतींजाणणेंअनंता ॥
तुझेंध्यानकोणेस्थळींआतां ॥ तेंभगवंतासांगेमज ॥

अभंग १७

कैसेंयोगेश्वरातुतेंयाअंतरा ॥ चिंतुनीसंसारामुक्तव्होणें ॥ १ ॥
सदामींचिंतीतोंतुजठावाआहेतो॥ आहेसीसांगतूंकोण्यारूपें ॥ २ ॥
योग्ययाचिंतनींजेणेंमोक्षदानीं ॥ तेंस्थूलध्यानींप्रगटीदेवा ॥ ३ ॥
शेषासीनकळेतुकीअगम्यलीळें ॥ अंथुरणींवळेयाचलाजा ॥ ४ ॥

श्लोक १८

विस्तरेणात्मनोयोगंविभूतिंचजनार्दन॥
भूयःकथयतृप्तिर्हिश्रृण्वतोनास्तिमेऽमृतम्॥

समश्लोकी १८

विस्तारेंआपुलायोग विभूतीहिजनार्दना ॥
मागुतीसांगमीतृप्त नव्हेयाश्रवणामृतें ॥

आर्या १८

आपुलिपुन्हासविस्तर विभूतिआणियोगसांगबहुधाता ॥
तुझियावचनसुधेच्या श्रवणेंमाझाहिजीवबहुधातो ॥

दोहरा १८

ज्याविभूतीआपनी कहियहजुमोसोंदेव ॥
मोकोंतृपतनहोतहै सुनतअमिरसजेव ॥

ओवी १८

तुझ्याविभूतीआत्मयोगविस्तारेंकरून ॥
वेळोवेळांऐकतांहोयअमृतपान ॥
हेमजप्रसन्नहोऊन ॥ सांगस्वामीजनार्दना ॥

अभंग १८

विस्तारेंआपुलायोगहासंचिला॥ह्मणसीनाहींदिलाकोणापुढें ॥१॥
परीमीअनन्यजाणुनीअमान्य ॥ केल्याहेंजघन्यबाधीतुज ॥ २ ॥
जनार्दनाविभुतीवदाव्यामागुती ॥ कांजेनव्हेतृप्तीश्रवणामृतें ॥ ३॥
अमृतअमरकरीगणतीवर ॥ तुझीअगोचरकृपासुधा॥ ४ ॥
आतांअर्जुनाचीआशंकाजीवींची ॥ फेडीतीकृष्णाचीपूर्णदया॥५॥
तोचीशब्दऐकासावधकरीतुका ॥ व्यापारलटीकासोडाह्मणे ॥ ६॥

श्लोक १९

श्रीभगवानुवाच

हंततेकथयिष्यामिदिव्याह्यात्मविभूतयः॥
प्राधान्यतःकुरुश्रेष्ठनास्त्यंतोविस्तरस्यमे॥

समश्लोकी १९

हर्षेंकृष्णह्मणेदिव्या विभूतीआपुल्यातुतें ॥
सांगेनपरिमुख्यत्वें अंतज्याविस्तरासनसे ॥

आर्या १९

त्यामुख्यआपुल्याही दिव्यविभूतीदयाअकूपार ॥
मीसंक्षेपेंकथितों विस्तारामाझीयानसेपार ॥

दोहरा १९

अर्जुनतोसोंहोंकहत निजबिभूतबिस्तार ॥
मूरखजितेतेहिकहो हिएकेदीननहार ॥

ओवी १९

कृष्णह्मणेअर्जुनाप्रती ॥ माझ्यादिव्यविभूतीबहुतअसती ॥
त्यामाजीसांगेनश्रेष्ठतुजप्रती ॥ येरापाहातांअंतनसे ॥

अभंग १९

हर्षेकृष्णह्मणेदिव्याह्याजाणणें ॥ विभूतीस्वमनेंप्रकाशीतों ॥ १ ॥
तुतेंयाआपुल्याऐशासांगीतल्या ॥ होतीलऐकील्यामाहीऐशा ॥२॥
प्रत्यक्षपाहासीसाक्षात्कारघेसी ॥ परीनसेत्यांसीआदीअंत ॥ ३ ॥
सांगेनमुख्यत्वेंपरिसेनिजसत्वें ॥ तुकयाधन्यत्वेंनांवाजूनी ॥ ४ ॥

श्लोक २०

अहमात्मागुडाकेशसर्वभूताशयस्थितः ॥
अहमादिश्चमध्यंचभूतानामंतएवच ॥

समश्लोकी २०

विभूतीमुख्यमीआत्मा सर्वांच्याआशयींस्फुरें ॥
जडाचाआदिमध्यांत घटालामृत्तिकाजसी ॥

आर्या २०

सकळाभूतांच्यामी ह्रदयींआत्माअसेगुढाकेशा ॥
मीआदिमध्यअंतहि भूतांचाजाणमजह्रषीकेशा ॥

दोहरा २०

सबजीवकेहियमे मोहीआतमजान ॥
आदिअंतऔरमध्यहों मोहीसबमेंमान ॥

ओवी २०

पार्थागाअवधारी ॥ मीआत्मासर्वभूतांचेशरीरीं ॥
मीआदिमध्यनिर्धारीं ॥ मीचअंतसर्वभूतांचा ॥

अभंग २०

विभूतीमुख्यमीआत्मानरस्वामी ॥ नीळीमातेव्योमीव्यापेजैसी॥१॥
सर्वांच्याआशयींस्फुरेसर्वांठायीं ॥ रिक्तपणनाहींअणुभर ॥ २ ॥
आदिजोजडांच्यामध्यांनयुक्तीच्या॥वैष्णवशक्तीच्याआधारेंसा॥३॥
घटालामृत्तिकाजेवींव्यापीऐका ॥ तैसाआत्मातुकाएकवीध ॥४॥

श्लोक २१

आदित्यानामहंविष्णुर्ज्योतिषांरविरंशुमान्॥
मरीचिर्मरुतामस्मिनक्षत्राणामहंशशी॥

समश्लोकी २१

विष्णूअदितिपुत्रांत दृश्यज्योतींतसूर्यमी ॥
मरीचिनाममरुतीं नक्षत्रामाजिचंद्रमी ॥

आर्या २१

अदितिसुतींमीविष्णू पार्थाज्योतिर्गणांतमीचरवी ॥
मरुतामाजिमरीची भगणामाजीशशीतनूबरवी ॥

दोहरा २१

आदितनमोंविष्णुहो जोतिनमेंरविदेव ॥
बायनमाझमरीचीहों तपनमेंससिदेव ॥

ओवी २१

अदितिपुत्रांतमीविष्णू ॥ तेजांतमीअसेभानू ॥
मरुद्गणामाजिमरीचिहोऊनू ॥ नक्षत्रांतशशीमी ॥

अभंग २१

अदितीआदित्यप्रसवलीसत्य ॥ बारावासांप्रतअहंविष्णु ॥ १ ॥
दृश्यज्योतीयांतसूर्यमीसाक्षात ॥ तरीप्रकाशीतपृथ्वीपटा ॥ २ ॥
मरीचीमरुतचंद्रताराकांत ॥ औषधीपोशीतरश्मिस्पर्शे ॥ ३ ॥
क्षयकलंकानीगेलाजरीव्यापुनी ॥ सदाशीवमूर्ध्नीविराजला ॥४॥

श्लोक २२

वेदानांसामवेदोऽस्मिदेवानामस्मिवासवः ॥
इंद्रियाणांमनश्चास्मिभूतानामस्मिचेतना ॥

समश्लोकी २२

सर्वांवेदींसामवेद इंद्रदेवांतमीअसे ॥
इंद्रियांमाजिमनमी भूतांमाजिप्रतीतमी ॥

आर्या २२

इंद्रियांमाजिमनमी पार्थावेदांतजाणसामातें ॥
भूतांतचेतनामी सुरांतमीइंद्रजाणयामातें ॥

दोहरा २२

सामवेदहोंवेदमें बिद्रअमरगणमांह ॥
जीवनमोंहोंचेतना मनबिद्रिनकोंनाह ॥

ओवी २२

वेदांमध्येंसामवेद ॥ देवांतइंद्रमीप्रसिद्ध ॥
इंद्रियांतमनसंबंध ॥ जीवांचेंचैतन्यमी ॥

अभंग २२

सर्वांवेदांमाजीसामवेदआजी ॥ प्रगटलातेजीमाझ्यारूपीं ॥ १ ॥
इंद्रजोदेवांचाव्यापारभुवनांचा ॥ शास्तादानवांचाजीतोमी ॥२॥

मीषेंइंद्रियपामीवावरेमनस्वामी ॥ अनिवारनामीअंशेमाझ्या॥३॥
आतांभूताकृतीयामाजीप्रतीती ॥ बोलेगोपीपतीतुकाह्मणे ॥ ४ ॥

श्लोक २३

रुद्राणांशंकरश्चास्मिवित्तेशोयक्षरक्षसाम् ॥
वसूनांपावकश्चास्मिमेरुःशिखरिणामहम् ॥

समश्लोकी २३

रुद्रांतशंकरअसें यक्षादिकिकुबेरमी ॥
वसुमध्येंपावकमी शिखराद्रींतमेरुमी ॥

आर्या २३

पावकवसुमधेंमी राक्षसयक्षांतमीचवैश्रवण ॥
मीपर्वतांतमेरू शंकररुद्रांतमीकरीश्रवण ॥

दोहरा २३

रुद्रनमेंशंकरजुहों यच्छनमाजधनेख ॥
पावकहोंसबवसुनमें शैलसुमेरुदेख ॥

ओवी २३

रुद्रांमध्येंमीशंकर ॥ यक्षामाजीधनेश्वर ॥
वसुमध्येंवैश्वानर ॥ पर्वतांतमेरूमी ॥

अभंग २३

रुद्रांतशंकरयक्षांतकुबेर ॥ वसुमध्येंथोरपावकमी ॥ १ ॥
शिखरिमाजीमेरूबोलेजगद्गुरू ॥ आहेज्याचाभारूपृथ्वीमानी॥२॥
उतरेंउत्तरेंसुरआरेंनठरे ॥ दक्षिणहियारेंक्षेत्रासह ॥ ३ ॥
मगआगस्तिसीस्थापिलेंवेगेसी ॥ तुकयाधरेसीधीरझाला ॥ ४ ॥

श्लोक २४

पुरोधसांचमुख्यंमांविद्धिपार्थबृहस्पतिम् ॥

सेनानीनामहंस्कंदःसरसामस्मिसागरः॥

समश्लोकी २४

पुरोहितांतजोमुख्य तोमीजाणबृहस्पति ॥
सेनापतींतमीस्कंद मीसमुद्रसरोवरीं ॥

आर्या २४

मीचउपाध्यायांतहि बृहस्पतीमुख्यज्यासइंद्रनमी ॥
सागरसरोवरींमी सेनापाळांततोषडाननमी ॥

दोहरा २४

देवपुरोहितमुख्यहों मोहिबृहस्पतीजान ॥
खटूमुखसेनापतिनमें सरवरमेंसागरमान ॥

ओवी २४

पुरोहितांतबृहस्पती ॥ सेनापतींतस्वामीकार्तिकह्मणती ॥
सरितांतसागरपती ॥ सर्वमीचजाण ॥

अभंग २४

पुरुहूतीश्रेष्ठपुरोहितवरिष्ठ ॥ देवगुरुज्येष्ठअंशमाझा ॥ १ ॥
तरीतेतीसकोटीघालूनिपार्दिमोठी॥नीजहीतगोष्टीविचारीती॥२
आतांपार्थस्वामीकार्तिकअप्यमी॥सेनापतींतमीह्मणवीतों॥३॥
सरोवरींसिंधुह्मणवीदीनबंधु॥जेणेंदीलावेधुतुकयासी ॥ ४ ॥

श्लोक २५

महर्षीणांभृगुरहंगिरामस्म्येकमक्षरम्॥
यज्ञानांजपयज्ञोऽस्मिस्थावराणांहिमालयः॥

समश्लोकी २५

महर्षींतभृगूवेद वाणींतप्रणवाक्षर ॥

जपयज्ञमियज्ञांत अचलांतहिमाचल ॥

आर्या २५

प्रणवाक्षरवाणींतमी जाणभृगुमीमहर्षिसुज्ञांत ॥
मीस्थावरींहिमालय मीजपयज्ञप्रशस्तयज्ञांत ॥

दोहरा २५

महारुखिनमोंभृगुजुहों बानिनमोंओंकार ॥
जग्यनमेंजपजग्यहों स्थावरमेंहिमधार ॥

ओवी २५

ऋषिमाजिभृगुऋषीश्वर ॥ वाचामाजीएकाक्षर ॥
यज्ञांतजपयज्ञेश्वर ॥ स्थावरींमीहिमालय ॥

अभंग २५

महर्षीतभृगूदेवह्मणेसांगू ॥ ज्याच्याक्रोधींवागूशांतिरूपें ॥ १ ॥
वाणींतप्रणवअक्षरस्वभाव ॥ बोलेवासुदेवऐक्यरूपें ॥ २ ॥
यज्ञींजपयज्ञजाणमीसुयज्ञ ॥ पावतीअभिज्ञवांछितमी ॥ ३ ॥
अचळींहिमालयमीचस्वयेंहोय ॥ तुकयासीठायसांपडला ॥ ४ ॥

श्लोक २६

अश्वत्थःसर्ववृक्षाणांदेवर्षीणांचनारदः॥
गंधर्वाणांचित्ररथःसिद्धानांकपिलोमुनिः॥

समश्लोकी २६

अश्वत्थसर्ववृक्षांत देवर्षींमाजिनारद॥
गंधर्वींमीचित्ररथ सिद्धींकपिलजोमुनी ॥

आर्या २६

वृक्षींअश्वत्थहिमी देवर्षींमाजिजाणनारदमी ॥
गंधर्वचित्ररथमी सिद्धकपिलरतसदाशमदमींमी ॥

दोहरा २६

वृच्छनमोंपिपरजुहों ऋखिनमेंनारददेव ॥
गंधर्बनमेंचित्ररथ सिद्धमेंकपिलसोंसेव॥

ओवी २६

वृक्षांतअश्वत्थप्रसिद्ध ॥ देवर्षीमाजिनारद ॥
गंधर्वीचित्ररथ ॥ सिद्धांतकपिलमहामुनीमी ॥

अभंग २६

सर्वहीवृक्षांतरायापिंपळथोर ॥ माझाचआकारमूर्त्तिमय ॥ १ ॥
देवर्षीतमीचझालोंगानारद ॥ कीर्तनाचाछंदवाढावया ॥ २ ॥
कलहलाऊनीपाहातोंकौतुक ॥ क्रोधत्रिपुरांतकज्याचानये॥३॥
देवदैत्यांसममान्यगुरुजैसा ॥ कंसकृष्णतैसाराखोंजाणे ॥ ४ ॥
आतांचित्ररथमीचगंधर्वांत ॥ कपीलसिद्धांततुकाआला ॥५॥

श्लोक २७

उच्चैःश्रवसमश्वानांविद्धिमाममृतोद्भवम्॥
ऐरावतंगजेंद्राणांनराणांचनराधिपम्॥

समश्लोकी २७

अश्वांतउच्चैःश्रवामी जोझालाक्षीरसागरीं ॥
ऐरावतगजेंद्रांत नरांतनरराजमी ॥

आर्या २७

ऐरावतद्विपांतहि जाणनरामाजितोनराधिपमी ॥
उच्चैःश्रवअश्वांतहि जाणरसामाजितेंचिअमृतमी ॥

दोहरा २७

अश्वनमेंउच्चैःश्रवा गजमेंऐरावतजान ॥
नरमाझनरपतीहों पोखतसबकेजान ॥

ओवी २७

अश्वामाजिउच्चैःश्रवावारु ॥ गजांतऐरावतकुंजरु ॥
मनुष्यांतराजानरु ॥ मीचअसें ॥

अभंग २७

उच्चैःश्रवाअश्वींझालाक्षीराब्धींत ॥ गजींऐरावतमीचहोय ॥ १ ॥
नरांतभूपाळमीहोयअर्जुना ॥ अकर्मशासनानैय्यायिकीं ॥ २ ॥
राजनिंदाकेलीतेंमातेंलागतें ॥ मच्छापबाधातेप्राणीपावे ॥ ३ ॥
तुकाह्मणेराज्यआह्मात्रिभुवनीचें ॥ सहजनिंदकाचेंतोंडकाळें॥४ ॥

श्लोक २८

आयुधानामहंवज्रंधेनूनामस्मिकामधुक् ॥
प्रजनश्चास्मिकंदर्पःसर्पाणामस्मिवासुकिः ॥

समश्लोकी २८

आयुधामाजिमीवज्र गोधनींकामधेनुमी ॥
संतानहेतुमीकाम मीसर्पांमाजिवासुकी ॥

आर्या २८

मीआयुधांतवज्रहि मीसंतानांतयोगिकंदर्प ॥
धेनूंतकामधेनू मीसर्पांमाजिवासुकीसर्प ॥

दोहरा २८

हतियारमोंवज्रहों कामधेनुहोंगाय ॥
कामप्रजाकरनारहों बासुकिसर्पनराय ॥

ओवी २८

शस्त्रांतमीवज्र ॥ धेनूमध्येंकामधेनूपरिकर ॥
संतानहेतुकामनिरधार ॥ सर्पांतमीवासुकी ॥

अभंग २८

आयुधींमीवज्रकरींगिरीचूर ॥ तेजेंज्याथरारधराकांपे ॥ १ ॥
अंगवातधाकेशेषजिव्हाकाढी ॥ चंद्रदैत्यमठीजीताहोय ॥ २ ॥
एवढाप्रतापदधीचीऋषीचा ॥ त्याचीयाहाडांचादंभोलिहा ॥ ३ ॥
धेनुकामधेनूसंतानांतकाम ॥ सर्पीतुकानामवासुकीतो ॥ ४ ॥

श्लोक २९

अनंतश्चास्मिनागानांवरुणोयादसामहम् ॥
पितॄणामर्यमाचास्मियमःसंयमतामहम् ॥

समश्लोकी २९

जलजंतूंतवरुण नागजातींतशेषमी ॥
यमनिग्रहकर्त्यांत अर्यमापितरांतमी ॥

आर्या २९

पितरांतअर्यमामी शिक्षाकर्त्यांतजाणमीचयम ॥
मीजलचरांतवरुणहि अनंतनागांतमीचहानेम ॥

दोहरा २९

नागनमाझअनंतहों वरुणहोंजलजंत ॥
पित्रुनहोंअर्जमाज महोंसंजमवंत ॥

ओवी २९

नागामाजीअनंत ॥ वरुणमीजळचरांत ॥
अर्यमापितृगणांत ॥ संयमांतयममी ॥

अभंग २९

जळजंतुमाजीह्मणवीतोंवरुण ॥ शेषमीआपणनागजातीं ॥ १ ॥
ह्मणूनीअवतारींरक्षितोंपाठीसीं ॥ भजहूनिगुणेसीआगळाजो ॥ २ ॥

पितृगणांमाजीअर्यमाह्मणवितों ॥ भागसर्वदेतोंपितरांसी ॥ ३ ॥
निग्रहकर्त्यांतयमह्मणवीतों ॥ ज्यासीलोकभीतोतुकाह्मणे ॥ ४ ॥

श्लोक ३०

प्रह्लादश्चास्मिदैत्यानांकालःकलयतामहम् ॥
मृगाणांचमृगेंद्रोऽहंवैनतेयश्चपक्षिणाम् ॥

समश्लोकी ३०

प्रल्हाददैत्यांतअसे चालणारांतकाळमी ॥
श्वापदांमाजिमीसिंह पक्ष्यांतविनतासुत ॥

आर्या ३०

पक्ष्यामाजिगरुडमी असुरींप्रल्हादमीसगुणबाळ ॥
मीकेसरीमृगांतहि आकळणारांतमीअसेकाळ ॥

दोहरा ३०

दैत्यनमोंप्रहरादहों प्रेरनहारोकाळ ॥
सिंहजुहोंसबमृगनमें पच्छिनमेंरिपुब्याळ ॥

ओवी ३०

प्रल्हादमीदैत्यांत ॥ काळमीमहाकाळांत ॥
सिंहमीश्वापदांत ॥ पक्ष्यांतमीगरुडजाण ॥

अभंग ३०

दैत्यांतप्रल्हादमीचरक्षपाळ ॥ चाळणाराकाळमीचझालों ॥ १ ॥
श्वापदांतसिंहतैसाचखगेंद्र ॥ पक्ष्यांतपक्षींद्ररूपमाझें ॥ २ ॥
शेषाहीअधीकभक्तीगरुडाची ॥ तैसीचआमूचीतुकाह्मणे ॥ ३ ॥

श्लोक ३१

पवनःपवतामस्मिरामःशस्त्रभृतामहम् ॥

झषाणांमकरश्चास्मिस्रोतसामस्मिजान्हवी ॥

समश्लोकी ३१

उडतीत्यांतमीवायू शस्त्रधर्त्यांतराममी ॥
मत्स्यामधेंमकरवी जान्हवीमीनद्यांमधें ॥

आर्या ३१

मीधांवत्यांतपवनहि मत्स्यामाजीअसेंमहामकर ॥
सरितांतजान्हवीमी शस्त्रधरांमाजिरामसौख्यकर ॥

दोहरा ३१

उताबिलमेंपवनहों शस्त्रधरनमेंराम ॥
जलजंतनमेंमगरहों नदीगंगाअभिराम ॥

ओवी ३१

चाळकांमाजीपवन ॥ शस्त्रधरांतमीदशरथनंदन ॥
झषांमाजीमगरहोऊन ॥ सरितांमाजीजान्हवी ॥

अभंग ३१

उडतीत्यांतवायूशस्त्रपाणियांत ॥ जानकीचाकांतरामतोमी ॥ १ ॥
मत्स्यांतमगरनद्यांतजान्हवी ॥ रूपेंवोळखावींमाझ्याठायीं ॥ २ ॥
तरीचमस्तकींघेऊनीस्वर्धुनी ॥ शिवआनंदवनींविराजला ॥ ३ ॥
कलियुगींनामतारकहरीचें ॥ तैसेंभागीरथीचेंजीवनतुका ॥ ४ ॥

श्लोक ३२

सर्गाणामादिरंतश्चमध्यंचैवाहमर्जुन ॥
अध्यात्मविद्याविद्यानांवादःप्रवदतामहम् ॥

समश्लोकी ३२

आद्यंततत्त्वसृष्टीचा तेव्हांमध्येंहिमीचकीं ॥
अध्यात्मविद्याविद्यांत तत्त्ववाक्यांततत्त्वमी ॥

आर्या ३२

वादांततत्त्ववादहि परिमीआद्यंतमध्यसृष्टींत ॥

विद्येंतआत्मविद्या वरवेंहेंजाणआत्मसृष्टींत ॥

दोहरा ३२

अध्यातमविद्यातिन्है बादबादनमोहि ॥

आदिअंतमध्यहों सबेसृष्टिकोंमाहि ॥

ओवी ३२

सृष्टीचेंआदिअंतमध्यस्थान ॥ विद्यांतअध्यात्मविद्याजाण ॥

वादांततत्त्वकथन ॥ सर्वजाणमीचअसें ॥

अभंग ३२

आद्यंततयांतत्त्वसृष्टीचापांडवा ॥ मध्यहीमीतेव्हांप्रकाशांत ॥ १ ॥

ऐसेंजाणेखुणेंविद्यातेंअध्यात्म ॥ ह्मणविपुरुषोत्तमविद्येमाजी ॥ २ ॥

तत्त्ववेत्त्यामाजीतत्त्वह्मणवीतों ॥ ज्यामाजीविरतोतुकास्वयें ॥ ३ ॥

श्लोक ३३

अक्षराणामकारोऽस्मिद्वंद्वःसामासिकस्यच ॥

अहमेवाक्षयःकालोधाताऽहंविश्वतोमुखः ॥

समश्लोकी ३३

अकारमीअक्षरांत समासींद्वंद्वनाममी ॥

मीस्वयेंनित्यजोकाळ मीसर्वाधारसर्वमी ॥

आर्या ३३

मीअक्षरींअकार द्वंद्वसमासांतहेंविदितसुज्ञां ॥

मीअक्षयकाळअसें धातामीसर्वसन्मुखप्रज्ञा ॥

दोहरा ३३

अच्छरमाजिअकारहों द्वंद्वसमासनिजजानं ॥

होंइअच्छइकाळहों धातामैंकोंमान ॥

ओवी ३३

अक्षरामाजिअकारदेख ॥ समासींद्वंद्वसमासक ॥
मीअक्षयीकाळदेख ॥ ब्रह्माविष्णूमीचअसें ॥

अभंग ३३

अक्षरींअकारमीचधनंजया ॥ समासींसखयाद्वंद्वनामी ॥ १ ॥
नित्यजोकांकाळमीस्वयेंगोपाळ ॥ आधारसबळसर्वांचामी ॥२ ॥
सर्वांसर्वमूर्खांतूमअन्नदाता ॥ जीवावांचवीतामीचतुका ॥ ३ ॥

श्लोक ३४

मृत्युःसर्वहरश्चाहमुद्भवश्चभविष्यताम् ॥
कीर्तिःश्रीर्वाक्चनारीणांस्मृतिर्मेधाधृतिःक्षमा ॥

समश्लोकी ३४

मृत्युमीसर्वजोनाशी जन्मतीत्यांतजन्ममी ॥
नारींतकीर्तिश्रीवाणी स्मृतिप्रज्ञाधृतिक्षमा ॥

आर्या ३४

मीमृत्युसर्वहर्त्ता जन्मतिजेयांतजन्ममीपाहे ॥
नारींतस्मृतिधृतिमति वाणीकीर्त्तिक्षमादयापाहे ॥

दोहरा ३४

जोसबकोंसंहारहों अरुउपजावनहार ॥
श्रुतिकीरतसुच्छमा होंहीबुद्धिसंभार ॥

ओवी ३४

सर्वहरांमाजिमरण ॥ जन्मकाळींचेंजनन ॥
कीर्तिश्रीवाणीनारींतजाण ॥ स्मृतिप्रज्ञाधृतिक्षमामी ॥

अभंग ३४

मरणमीजीवांसंहर्त्ताजयांची ॥ जेथेंजाणीवेचीकळालोपे ॥ १ ॥
जन्ममीह्मणूनीहोतोंपुत्रोत्सव ॥ रंकहोकांरावसुखसम ॥ २ ॥
नारींतस्त्रीलिंगींकीर्तिजेश्रीवाणी ॥ जेणेंगुणेंप्राणीमहत्त्वाये ॥ ३ ॥
स्मृतिप्रज्ञाधृतीक्षमातुकारामीं ॥ पावलाआरामींनिरंतर ॥ ४ ॥

श्लोक ३५

बृहत्सामतथासाम्नांगायत्रीछंदसामहम् ॥
मासानांमार्गशीर्षोऽहमृतूनांकुसुमाकरः ॥

समश्लोकी ३५

सामवेदींबृहत्साम छंदींगायत्रिनाममी ॥
मासांमध्येंमार्गशीर्ष ऋतूंमाजीवसंतमी ॥

आर्या ३५

सामांतबृहत्सामहि गायत्रीमीचअवघियांछंदीं ॥
मासांतमार्गशीर्षहि कौंतेयामीवसंतऋतुवंदीं ॥

दोहरा ३५

महासामहोंसाममें गायत्रीहोंछंद ॥
मार्गशीर्षहोंमासमें ऋतुबसंतसुखकंद ॥

ओंवी ३५

बृहत्सामसामवेदांत ॥ आणिछंदतोगायत्रींत ॥
मार्गशीर्षमीमासांत ॥ ऋतुमध्येंवसंतमी ॥

अभंग ३५

सामवेदींजाणबृहत्सामसूत्र ॥ विचाराचेंपात्रतेंहीमीच ॥ १ ॥
छंदींगायत्रीजेनाममीपांडवा ॥ मासांतजाणावामार्गशीर्ष ॥ २ ॥
ऋतूंतवसंतवर्णीज्यासीव्यास ॥ तुकाह्मणेत्रासकळीकाळा ॥ ३ ॥

श्लोक ३६

द्यूतंछलयतामस्मितेजस्तेजस्विनामहम्॥
जयोऽस्मिव्यवसायोऽस्मिसत्त्वंसत्त्ववतामहम्॥

समश्लोकी ३६

द्यूतमीकपट्यांमाजी तेजस्व्यांमाजितेजमी ॥
जयनिश्चयदोन्हीमी सत्त्ववंतांतसत्त्वमी ॥

आर्या ३६

तेजस्वियांततेजहि द्यूतचिमीजाणकपटकर्त्यांत ॥
जयमीआणिकनिश्चय मीसत्त्वहिसत्त्ववंततेजांत॥

दोहरा ३६

दूतजुहोंसबछलनमां तेजस्विनमेंतेजु ॥
जेओरउद्मसत्त्वहों सततसंतवनकेजु॥

ओवी ३६

छलकामाजिद्यूत ॥ तेजस्वियांततेजदीप्त ॥
व्यवसायामाजीजयोसमस्त॥सत्त्ववंतांमध्येंसत्त्वगुणमी॥

अभंग ३६

कपट्यांमाजीद्यूततेंमीचसाक्षात॥ चोरीबाजारांतनवारवे ॥ १ ॥
तेजस्वीपुरुषांततेजतेंमाझेंची॥ कांजेसमर्थाचोसत्तानाहीं ॥ २ ॥
आतांजयोतेवींनिश्चयहीमीच॥ दिवसंदिवसउंचकळाचढे ॥ ३ ॥
सत्त्ववंतींसत्त्वमाझेंचपांडवा॥ जगांनीजाचावास्वस्थतुका ॥ ४ ॥

श्लोक ३७

वृष्णीनांवासुदेवोऽस्मिपांडवानांधनंजयः॥
मुनीनामप्यहंव्यासःकवीनामुशनाकविः॥

समश्लोकी ३७

वृष्णिवंशींवासुदेव पांडवांतधनंजय ॥
मुनीमध्येंहिमीव्यास कवींतकविशुक्रमी ॥

आर्या ३७

वृष्णींतवासुदेवहि कौंतेयामीमुनींमधेंव्यास ॥
मीपांडवांतअर्जुन कविमाजीकविसजाणशुक्रास ॥

दोहरा ३७

वृष्णिनमेंवासुदेव पांडवमेंअर्जुनराय ॥
मुनिनमेंव्यासहों कविनमोंउसनाराय ॥

ओवी ३७

यादवांमाजीवासुदेव ॥ पांडवामाजीधनंजय ॥
मुनीमध्येंहीमीव्यासदेव ॥ कविमाजीशुक्रमी ॥

अभंग ३७

वृष्णिवंशींवासुदेव ॥ तोमीह्मणेदेवराव ॥ १ ॥
ज्याचेअचाटपवाडे ॥ वर्णनींशुकव्यासवेडे ॥ २ ॥
विधिशक्रांअगोचर ॥ नंदगोष्ठांगणींईश्वर ॥ ३ ॥
असोपांचपाडवांत ॥ धनंजयतूंसाक्षात ॥ ४ ॥
तापसवेषेंबहिणनेली ॥ आमुचीमर्जीनपांकलली ॥ ५ ॥
कांजेदोघांचेंएकत्व ॥ मुनींतव्यासतेवींतत्त्व ॥ ६ ॥
कविमाजीशुक्रजोकां ॥ तोहीमीचमानीतुका ॥ ७ ॥

श्लोक ३८

दंडोदमयतामस्मिनीतिरस्मिजिगीषताम् ॥
मौनंचैवास्मिगुह्यानांज्ञानंज्ञानवतामहम् ॥

समश्लोकी ३८

दंडमीदंडकर्त्यांत जिकरणारांतनीतिमी ॥
परेचेंमौनगुह्यांत ज्ञानमीज्ञानियांमधें ॥

आर्या ३८

मीनीतिजगील्यांतहि दंडहिकर्त्यांतजाणमीदंड ॥
गुह्यांतमौनमीहें ज्ञान्याचेंज्ञानजाणऊदंड ॥

दोहरा ३८

दंडवंतमेंदंडहों नीतवंतमेंनीत ॥
ग्याननमेंसबग्यानहों मौनदुरावंतमेरीत ॥

ओवी ३८

दंडकर्त्यांतमीदंड ॥ जयांतजयवंतनिवाड ॥
ज्ञानवंतांतज्ञानमुंड ॥ गुह्यांमाजीमौनमी ॥

अभंग ३८

दंडकर्त्यांमधेंदंड ॥ तोमीह्मणोनीप्रचंड १ ॥
जीकींन्यायमार्गींनीती ॥ तेहीमच्छक्तीनीरुती ॥ २ ॥
परेचेंजेंगुह्यमौन ॥ मीचनजाणेंईशान ॥ ३ ॥
आतांज्ञानजेंज्ञानीयां ॥ ज्ञानेश्वररुवंपठायां ॥ ४ ॥
तुकाह्मणेऐसेरीती ॥ सांगूनियांभगवंती ॥ ५ ॥

श्लोक ३९

यच्चापिसर्वभूतानांबीजंतदहमर्जुन॥
नतदस्तिविनायत्स्यान्मयाभूतंचराचरम्॥

समश्लोकी ३९

जेंनित्यसर्वभूतांचें बीजतेंमीचअर्जुना ॥
नघडेकीमजविणें कांहींहोयचराचर ॥

आर्या ३९

जेंसर्वांभूतांचें बीजअसेअर्जुनाहितेंहेंमी ॥
मजविणभूतचराचर नएकहीजेवींहोयनगहेमीं ॥

दोहरा ३९

औखदमेंसबअन्नमें कांचनधातुनमाह ॥
सर्वसमेंज्यौंद्रव्यत्यौं मैबिभूतिनरनाह ॥

ओवी ३९

सर्वभूतांचेंबीजअसेंमीजाण ॥ मजवेगळेंनाहींस्थान ॥
चराचरींझालेंजाण ॥ ऐसेंजाणअर्जुना ॥

अभंग ३९

जेंनित्यसर्वहीभूतां ॥ बीजतेमीपांडुसुता ॥ १ ॥
नघडेकींमजवीण ॥ चराचरांचेंकारण ॥ २ ॥
मातेंमूढनवोळखे ॥ पैंमीसर्वांसीपारिखे ॥ ३ ॥
तुकोंउतरेआमुचे ॥ एकमानसतुकयाचें ॥ ४ ॥

श्लोक ४०

नांतोस्तिममदिव्यानांविभूतीनांपरंतप ॥
एषतूद्देशतःप्रोक्तोविभूतेर्विस्तरोमया ॥

समश्लोकी ४०

माझ्यादिव्यांविभूतींला अंतनाहींपरंतपा ॥
ह्मतोंविभूतिविस्तार म्यासंक्षेपेंचिवर्णिला ॥

आर्या ४०

नाहींकदापिमाझ्या दिव्यविभूतींसअंतनिष्पापा ॥
उद्देशेंकथिलातुज म्याहाविस्तारविभूतिचाबापा ॥

दोहरा ४०

मेरीदिव्यविभूतिकों अंतनजानेंजाय ॥
यहतोथोरोसोकह्यो मोंविभूतकोंभाय ॥

ओवी ४०

माझ्यादिव्यविभूतीअर्जुना ॥ अंतनाहींयांसिजाणा ॥
हीसांगीतलीखुणा ॥ संक्षेपेंतुला ॥

अभंग ४०

झाल्यामजचीपासुनी ॥ दिव्यलक्षणोत्यालागुनी ॥ १॥
माझ्याविभूतींचाअंत ॥ परंतपाजाणेमात ॥ २ ॥
हातोविभूतीविस्तार ॥ पाहोंनशकेदिनकर ॥ ३ ॥
त्यावर्णिलासंक्षेपें ॥ ऐकतुकयाआक्षेपें ॥ ४ ॥

श्लोक ४१

यद्यद्विभूतिमत्सत्त्वंश्रीमदूर्जितमेववा॥
तत्तदेवावगच्छत्वंममतेजोंऽशसंभवम्॥

समश्लोकी ४१

आतांजोकांभाग्यवंत प्राणीश्रीमंतऊर्जित ॥
तोतोतूंजाणकींमाझ्या तेजांशाचाचिसंभव ॥

आर्या ४१

जोजोप्राणीश्रीनें विभूतिनेंयुक्तऊर्जितेंरमतो ॥
तोतोमाझ्याअंशें संभवलाजाणजोसुखेंरमतो॥

दोहरा ४१

जोकछुयासङ्सारमों काडुगुनअधिकाय ॥
सोसबमेरेतेजहै दिव्होतोहिवताय ॥

ओवी ४१

जेऐश्वर्यवंतसत्ववंतदेखसी ॥ लक्ष्मीआहेजयांपासी ॥
अथवाजयअसेज्यांपासी ॥ तेजाणअंशमाझे ॥

अभंग ४१

आतांजेकांभाग्यवंत ॥ प्राणीहोतश्रीमंत ॥ १ ॥
ठसादेवाचाप्रगटे ॥ सुखासिधुचिविश्वीदाटे ॥ २ ॥
तोतोप्राणीकीर्तिमान ॥ जाणेमीचभगवान ॥ ३ ॥
आहेतेजोंशसंभव ॥ तरीतुकयाचाभाव ॥ ४ ॥

श्लोक ४२

अथवाबहुनैतेनकिंज्ञातेनतवार्जुन ॥
विष्टभ्याहमिदंकृत्स्नमेकांशेनस्थितोजगत् ॥

समश्लोकी ४२

आतांयाबहुहिज्ञानें जाणसीकितिअर्जुना ॥
जेंअधिष्ठूनिउरलों एकांशींहीनहेंजग ॥

आर्या ४२

अथवाबहुतांज्ञानें कायतुलाअर्जुनासुधीराहें ॥
जगसकळहिमीबापा एक्याअंशेंचिव्यापुनीराहें ॥

दोहरा ४२

बहुततासोंकह्यो अर्जुनबातबनाय ॥
जबजगअपनेंअंससों मेराख्योठहराय ॥

ओवी ४२

अर्जुनाऐकज्ञान ॥ बहुसांगितलियाकायकारण ॥
विश्वझालेंमजपासून ॥ एकअंशेंजाणपांतुज ॥

अभंग ४२

आतांबहुतांयाज्ञानें ॥ कांटाभरिजेलमनें ॥ १ ॥
कितीअर्जुनाजाणसी ॥ श्रमनदीउतरसी ॥ २ ॥
जेकांउतरलेंअधिष्ठुनी ॥ एकअंशेंहेंजगमानी ॥ ३ ॥
तुकावदलाकिंचित ॥ झालाविस्तारबहुत ॥ ४ ॥

इतिश्रीमद्भगवद्गीतायांयोगशास्त्रेश्रीकृष्णार्जुनसंवादेविभूतियोगोनामदशमोऽध्यायः ॥ १० ॥

वामन

इतिटीकासमश्लोकी अध्यायादशमावरी ॥
श्रीपार्थसारथीकर्त्ता जोवामनमनोरथीं ॥

अभंग

झालाप्रसंगसमाप्त ॥ कृष्णअर्जुनासंमत ॥ १ ॥
योगशास्त्रखरेंदिसे ॥ मायाभंजनशस्त्रअसे ॥ २ ॥
येथेंविभूतीवर्णिल्या ॥ अर्जुनाअंगींविस्तारल्या ॥ ३ ॥
आतांपुढेंचमत्कारें ॥ तुकाबोलेलआदरें ॥ ४ ॥

इतिगीतार्थबोधिन्यांश्रीमद्भगवद्गीताटीकायांदशमोऽध्यायः ॥ १० ॥

एकादशाध्यायप्रारंभः

वामन

बोलिलानवमाध्यायीं पश्यमेयोगमैश्वरं ॥ कींपाहेमजईशाची विश्वनिर्माणयुक्तिहे ॥ १ ॥ दोरींसर्पतसेंविश्व मद्रूपींपरिदोरमी ॥ विश्वसर्पीनसेअंतीं सर्पदोरांतहीनसे ॥ २ ॥ मातींतघटनोमिथ्या घटींमातीनयास्तव ॥ मातीमध्येंनघटही कींतोवस्तुदुजीनसे ॥ ३॥ मातींतमातीचअसे घटभासेनसोनियां ॥ तरीपार्थाकरीऐशी विश्वात्मत्वउपासना ॥४ ॥ आतांतूंजीवतुजला झालेंज्ञानअसेजरी॥ यथास्थितसमपत्वें नयेअनुभवाजग ॥ ५ ॥ निर्धर्मआत्मामाझा ही तुझाहीएकतोपरी ॥ उपाधिसर्वज्ञमाझा अविद्यायुक्ततोतुझा ॥ ॥ ६ ॥ माझ्याप्रसादेंतूंज्ञाता होशीसर्वज्ञहीपरी ॥ जाणतीतत्त्वमात्रातें नप्रपंचींविचित्रता ॥ ७ ॥ मणिएकसुवर्णाचा कळतांसर्वभूषणीं ॥ सुवर्णतत्त्वकळलें परिनेणेचिकूसरी ॥ ८ ॥ कसाकायअळंकार केवढाकायकूसरी ॥ हेंकळेनातसेंविश्व नयेअनुभवाबरें ॥ ॥ ९ ॥ तरीदृष्टिसुवर्णांत देतांसर्वसुवर्णतें ॥ कांहींदिसेदिसेनाजें तेंहीतेंचिनसंशय ॥ १० ॥ याभावेंगगनींवायू द्विधात्यामाजिचंचळ ॥ कळेनयेअनुभवा स्थिरतोहीनभींचकीं ॥ ११ ॥ स्वरूपींयेरितींविश्व भावीतूंचिम्हणूनियां॥बोलिलानवमाध्यायीं भगवान्‌अर्जुनाप्रती ॥ १२ ॥ परंतुयेथेंतोन्याय वाटलाअर्जुनासकीं ॥ पाकक्रियाशिकवितो कल्पवृक्षक्षुधातुरा ॥ १३ ॥ हादोषमागणाराचा कल्पिलेंकल्पवृक्षदे ॥ तरीयाचेंनपाहोंकां विश्वरूपयथास्थित ॥ ॥ १४ ॥ प्रार्थीनकल्पतरुहा जगद्गुरुअसेरितीं ॥ कींदाखवीविश्वरूप तरीदावीलनिश्चित ॥ १५ ॥ संकल्पनवमाध्यायीं अर्जुनाचे मनींअसा ॥ परीएकापुढेंएक प्रसंगेंशब्दचालिले ॥ १६ ॥ आइ

कूनिविभूतीतें पूर्वाध्यायांतशेवटीं ॥ माझ्याएक्याअंशेंही विश्व हेंबोलिलाअसे ॥ १७ ॥ तरीहेंयेवढेंविश्व जेंअतर्क्यमनासही ॥ तेंअनंतस्वरूपांत पाहोंकोणेरितीअसें ॥ १८ ॥ प्रार्थनाहेकरूंपाहे परंतुअधिकारही ॥ पाहिजेतरितोझाला श्रवणेंहरिच्यामुखें॥१९॥ मीमारणारभीष्मादि मरणारअसाभ्रम ॥ होतासर्वहितोगेला कृपेनेंश्रीहरीतुझ्या ॥ २० ॥ आतांतुझेंविश्वरूप दाखवीलक्षणवूनियां॥ प्रार्थितोंउत्तमश्लोक समश्लोकींअतःपर ॥ २१ ॥

अभंग

नवमाध्यायींबोलिला ॥ पश्यमेयोगमैश्वरबोला ॥१॥
कींपाहेंरेममईशाचा ॥ विश्वनिर्माणयुक्तीचि ॥ २ ॥
मजमाजींविश्वनसे ॥ विश्वामाजीमीनादिसे ॥ ३ ॥
विश्वपटब्रह्मदोरा ॥ ह्याहींजाणवीविचारा ॥ ४ ॥
येथेंसंशयोवाटला ॥ विश्वरूपानभेटला ॥ ५ ॥
तरीहाहोयकल्पतरू ॥ मागतांचदेईलवरू ॥ ६ ॥
मगकाळजीतेवायां ॥ ऐसानिश्चयकरूनीयां ॥ ७ ॥
पुढेंएकामागेंएक ॥ श्लोकविभूतीकौतुक ॥ ८ ॥
ऐकतानापैंशेवटीं ॥ अपूर्वताकृष्णगोठी ॥ ९ ॥
एकांशेनस्थितोजगत ॥ पार्थझालाआशंकित ॥ १० ॥
तेंचप्रत्यक्षपाहावें ॥ एकादशुतेणेंभावें ॥ ११ ॥
तुकाएकदेशेंआला ॥ एकदेशींवावोझाला ॥ १२ ॥

श्लोक १

अर्जुनउवाच

मदनुग्रहायपरमंगुह्यमध्यात्मसंज्ञितम्॥
यत्त्वयोक्तंवचस्तेनमोहोयंविगतोमम॥

समश्लोकी १

अनुग्रहार्थ जें माझ्या गुह्य अध्यात्म केवळ ॥
तुवां बोलियलें तेणें माझा हा मोह नासला ॥

आर्या १

अध्यात्म गुह्य उत्तम जें वचन अनुग्रहार्थ मज कथिलें ॥
तेणें मोह निमाला ज्ञानामृत हें स्वयें चि त्वां कथिलें ॥

दोहरा १

मोहुपर किन्ही दया अध्यातम प्रकटाय ॥
बचन तुह्मारे सुनत ही मोह गयो नसाय ॥

ओवी १

अर्जुन ह्मणे चक्रपाणी ॥ अध्यात्म निरूपिलें कृपे करूनी ॥
जें बोलिलें ति तुह्मी आपुल्या वचनीं ॥ तेणें मोह गेला माझा ॥

अभंग १

घालुनियां लोटांगण ॥ करी आपण विनंती ॥ १ ॥
माझ्या अनुग्रहास्तव ॥ वासुदेव कृपाळु ॥ २ ॥
केवळ गुह्य जें अध्यात्म ॥ ऋषी उत्तम नेणती ॥ ३ ॥
तुवां बोधिलें तेणें चि ॥ व्यामोहाची बोळवण ॥ ४ ॥
झालों पूर्ण परी एका ॥ शब्दा तुका बुझतो ॥ ५ ॥

श्लोक २

भवाप्ययौ हि भूतानां श्रुतौ विस्तरशो मया ॥
त्वत्तः कमलपत्राक्ष माहात्म्यमपि चाव्ययम् ॥

समश्लोकी २

सृष्टिसंहार भूतांचे विस्तार तुजपासुनी ॥
ऐकिले पद्मपत्राक्ष दिव्य माहात्म्य हें तुझें ॥

आर्या २

उद्भवलयभूतांचे अव्ययमाहात्म्यहीसुराध्यक्षा ॥
हेदोनीऐकियले तुजपासुनिविस्तरेंचकमळाक्षा ॥

दोहरा २

जीवनकीउतपतसुनी औरप्रळयकीरीत ॥
कहिजोतुमबिस्तारसों आतमकीसबनीत ॥

ओवी २

भूतांचीउत्पत्तीप्रलयो ॥ तोतुह्मांपासोनिऐकिलाअनुभवो ॥
तूंकमळपत्राक्षदेवो ॥ माहात्म्यआइकलेंतुझें ॥

अभंग २

सृष्टिसंहारभूतांचे ॥ निश्चयसाचेतुजपून ॥ १ ॥
तुजपासुनीविस्तार ॥ चराचरआघवें ॥ २ ॥
पद्मदळाक्षामाहात्म्य ॥ मनोरमहेंतुझें ॥ ३ ॥
दिव्यऐकिलेंतुकयानें ॥ भरंवशानेंसुटला ॥ ४ ॥

श्लोक ३

एवमेतद्यथात्थत्वमात्मानंपरमेश्वर॥
द्रष्टुमिच्छामितेरूपमैश्वरंपुरुषोत्तम॥

समश्लोकी ३

बोलसीआपणातेंहें असेंचपरमेश्वरा ॥
विश्वरूपतुझेंपाहों इच्छितोंपुरुषोत्तमा ॥

आर्या ३

यापरिबोलसिजैसें इच्छितसेपाहयासिरूपतसें ॥
पाहोंइच्छितसेंमी तूझेंदर्शनिस्वरूपअद्भुतसें ॥

दोहरा ३

योहिंजोहोकहतहों हरिजुअपनेंभेव ॥
देखोंचाहतहोंअबें रूपतिहारोदेव ॥

ओवी ३

परमऐश्वर्यसांगितलें ॥ तेंउत्तमम्याआइकलें ॥
आतांमनींउपजलें ॥ जेंपाहावेंरूपतुझें ॥

अभंग ३

आपणातेंहेंबोलसी ॥ आशंकेसीपरिहारू ॥ १ ॥
परमेश्वरागाऐसेंची ॥ करीकृपेचीसुदृष्टि ॥ २ ॥
विश्वरूपतुझेंपाहों ॥ तेणेंचिहोंनिःशंक ॥ ३ ॥
इच्छितोंमीपुरुषोत्तमा ॥ जिकाक्षमातुकयाची ॥ ४ ॥

श्लोक ४

मन्यसेयदितच्छक्यंमयाद्रष्टुमितिप्रभो ॥
योगेश्वरततोमेत्वंदर्शयात्मानमव्ययम् ॥

समश्लोकी ४

पाहावेंम्याजरिअसें समर्थामानिसीतरी ॥
अव्ययाआपणातेंतूं दावीयोगेश्वरामज ॥

आर्या ४

योग्यअसेंकींतुजमी पहावयालामनांतभावावें ॥
मजयोगेशामजला अव्ययईशस्वरूपदावावें ॥

दोहरा ४

देखतजोगमोहिजो जानतहैजदुराय ॥
अबिनाशीनिजरूपवो दीजोमोहिबताय ॥

ओंवी ४

जरीमजदाखवूंयेईल ॥ पहावेंऐसेंअसेल ॥
तरीतेंअपूर्वनवल ॥ दाखवीअव्ययरूपतुझें ॥

अभंग ४

जरीअसेपाहोंयेमी ॥ दिसेकर्मीअधिकारू ॥ १ ॥
समर्थामानिसीतरी ॥ कृपाकरीमहाराजा ॥ २ ॥
आपणातेंतूंअव्यया ॥ योगनिलयादाखवी ॥ ३ ॥
अधिकारूतुझ्यामुखें ॥ तुकयासुखेंझालासी ॥ ४ ॥

श्लोक ५

श्रीभगवानुवाच

पश्यमेपार्थरूपाणिशतशोऽथसहस्रशः ॥
नानाविधानिदिव्यानिनानावर्णाकृतीनिच ॥

समश्लोकी ५

पाहेमाझींशतशतें रूपेंपार्थासहस्रश ॥
नानाप्रकारचींदिव्यें जींनानावर्णआकृती ॥

आर्या ५

माझींरूपेंपाहा कौंतेयातूंसहस्रशाशतशा ॥
नानावर्णजयांतहि प्रकारनानाहिआकृतीहितशा ॥

दोहरा ५

अर्जुनअबतूंदेखिले शवसहस्रममरूप ॥
बहुतभांतिहैदिव्यजो नानाबरनअरुरूप ॥

ओंवी ५

देवह्मणेपार्थारूपपाहे ॥ शतसहस्रअनुपमहें ॥

नानावर्णांचीसोये ॥ नानाकृतीआसती ॥

अभंग ५

हरिखेपार्थाचीयेस्तुती ॥ तोश्रीपतीसाहेना ॥ १ ॥
ह्मणेउदारवाक्यानें ॥ शतशतानेंपश्यमे ॥ २ ॥
सहस्रशेंरूपेंपार्था ॥ त्यांतवथानाकोणी ॥ ३ ॥
दिव्यनानाप्रकारचीं ॥ आकृतिचींभिन्नत्वें ॥ ४ ॥
जेकांवेधकतुकयाचें ॥ मीपणाचेंमूळनाशी ॥ ५ ॥

श्लोक ६

पश्यादित्यान्वसून्रुद्रानश्विनौमरुतस्तथा ॥
बहून्यदृष्टपूर्वाणिपश्याश्चर्याणिभारत ॥

समश्लोकी ६

पाहेदेववसूरुद्र मरुत्अश्विनिपुत्रही ॥
पाहेनाहींदेखिलींतीं नवलेंबहुभारता ॥

आर्या ६

माझेरूपींपाहा तूंवसुरुद्रामरुद्गणासत्य ॥
पूर्वीनदेखिलींजीं आश्चर्येंभारतामहासत्य ॥

दोहरा ६

देखेरुद्रआदित्यबसू अश्विनीसुतमोमाहि ॥
औरअचरजरूपजें पहिलेंदेखेनाहि ॥

ओवी ६

आदित्यरुद्रवसुपाहे ॥ अश्विनीदेवमरुद्गणतेहे ॥
हेंपूर्वीदेखिलेंनोहे ॥ आश्चर्यरूप ॥

अभंग ६

वसुरुद्रदेवपाहे ॥ आणिपुत्रहेअश्विनी ॥ १ ॥

देखिलेंतेंनाहींपाहे ॥ मगतूंलाहोघेसील ॥ २ ॥
भारताहेंबहुनवल ॥ पूर्वींबोलेअदृष्ट ॥ ३ ॥
तुकयाचाभावजैसा ॥ हरितैसाबोलिला ॥ ४ ॥

श्लोक ७

इहैकस्थंजगत्कृत्स्नंपश्याद्यसचराचरम् ॥
ममदेहेगुडाकेशयच्चान्यद्द्रष्टुमिच्छसि ॥

समश्लोकी ७

एकत्रमाझ्यायादेहीं पाहेआजिचराचर ॥
विश्वसर्वगुडाकेशा जेंपाहोंअन्यइच्छिसी ॥

आर्या ७

माझ्याएकावयवीं जगसारेंतूंपहाचराचरतें ॥
आणिकपाहोंइच्छिसि जेंतूंतेंहीइथेचिसंचरतें ॥

दोहरा ७

एकठौरमोहिदेहमो थिरचरहेसमाय ॥
देखोचाहतजोकछु सोउदेतदिखाय ॥

ओवी ७

जगअवघेंएकाठायीं ॥ चराचरव्यापोनही ॥
याहूनिआणिकइच्छिसीकांहीं ॥ तेंमाझेदेहींपाहेपार्था ॥

अभंग ७

देहींमाझ्यायाएकत्र ॥ भरींवपात्रन्याहाळी ॥ १ ॥
चराचरपाहेआजी ॥ कोठेंनदुजीकल्पना ॥ २ ॥
गुडाकेशासर्वविश्वा ॥ मीविसांवाअक्षयी ॥ ३ ॥
जेंएकदापाहिलिया ॥ इच्छातुकयाचीमेली ॥ ४ ॥

श्लोक ८

नतुमांशक्यसेद्रष्टुमनेनैवस्वचक्षुषा॥
दिव्यंददामितेचक्षुःपश्यमेयोगमैश्वरम्॥

समश्लोकी ८

परियाचस्वदृष्टीनें पाहोंनशकसीमज॥
दिव्यदृष्टीतुतेंदेनों पाहेईश्वरयोगहा॥

आर्या ८

पार्थायादृष्टीनी मलापहायासमर्थतूंनाहीं॥
देतोंतुजलाचक्षु दिव्यतयानेंहिरूपहेंपाही॥

दोहरा ८

इननयननहिंदेखियें दिव्यदेउदृगतोय॥
ईश्वरजोगसहजतूं जैसेंदेखेमोय॥

ओवी ८

याचर्मचक्षूनेंनदेखवेमज॥ ज्ञानचक्षुदेतोंतुज॥
मगईश्वरयोगसहज॥ पाहाशीलतूं॥

अभंग ८

परियाचस्वदृष्टीनें॥ अदेखणेंहोईल॥ १॥
मजपाहोंनाशकसी॥ हेंमानसींउमजलों॥ २॥
तुतेंदेतोंदिव्यदृष्टी॥ जेणेंकष्टीनाहोसी॥ ३॥
पाहेईश्वरीहायोग॥ निरुद्वेगतुकयाचा॥ ४॥

श्लोक ९

संजयउवाच

एवमुक्त्वाततोराजन्महायोगेश्वरोहरिः॥

दर्शयामासपार्थायपरमंरूपमैश्वरम् ॥

समश्लोकी ९

ऐसेंबोलोनियांराया महायोगेशजोहरी ॥
पार्थासिदाविताझाला रूपजेंपरमेश्वर ॥

आर्या ९

श्रीपतियोगेश्वरतो बोलुनिऐसेंपृथातनूजाला ॥
अपुलेंईश्वररूप प्रेमेंमगत्यासिदाविताझाला ॥

दोहरा ९

जोगेश्वरश्रीकृष्णजू कह्योबचनयाभाय ॥
परमरूपईश्वरजुहो सोदिनोप्रगटाय ॥

ओवी ९

संजयह्मणेराया ॥ ऐसेंवासुदेवबोलोनियां ॥
आपलेंईश्वरत्वधनंजया॥निजविश्वरूपदावविताझाला॥

अभंग ९

उल्हासलासंजयबोले ॥ हेंऐकिलेंकींनाहीं ॥ १ ॥
रायाऐसेंबोलोनियां ॥ पार्थप्रीयाश्रीकृष्ण ॥ २ ॥
महायोगेशजोहरी ॥ दावीसारीस्वकळा ॥ ३ ॥
रूपश्रेष्ठपरमेश्वर ॥ करीगोचरतुक्यासी ॥ ४ ॥

श्लोक १०

अनेकवक्त्रनयनमनेकाद्भुतदर्शनम् ॥
अनेकदिव्याभरणंदिव्यानेकोद्यतायुधम् ॥

समश्लोकी १०

नानानेत्रमुखेंज्यांत नानाअद्भुतदर्शनें ॥

नानाआभरणेंदिव्यें नानाधरिलिंआयुधें ॥

आर्या १०

नानाज्यांतमुखनयन बहुअद्भुतदर्शनेंहिजेंयुक्त ॥
नानादिव्याभरणें नानादिव्यायुधेंहिउद्युक्त ॥

दोहरा १०

बहुआननलोचनबहुत देखतअचरजहोत ॥
भोगितनानाभूखन शस्त्रअनेकउदोत ॥

ओवी १०

अनेकनयनमुखें ॥ अनेकअद्भुतरूपेंदेखे ॥
दिव्याभरणेंअनेकें ॥ दीप्तिवंतआयुधेंजयामाजी ॥

अभंग १०

नानानेत्रमुखेंज्यांत ॥ जेंविक्रांतसौम्यही ॥ १ ॥
नानादर्शनेंअद्भुत ॥ पाहतांमुक्तपातका ॥ २ ॥
दिव्यनानाआभरणें ॥ दिशाजेणेंसमजेना ॥ ३ ॥
आयुधेंनानातीक्ष्णकरीं ॥ तुकयाशिरींवंदितु ॥ ४ ॥

श्लोक ११

दिव्यमाल्यांबरधरंदिव्यगंधानुलेपनं॥
सर्वाश्चर्यमयंदेवमनंतंविश्वतोमुखम्॥

समश्लोकी ११

दिव्यपुष्पेंदिव्यवस्त्रें दिव्यगंधेंविभूषित ॥
दिव्यसर्वाश्चर्यमय अनंतजगदात्मक ॥

आर्या ११

धरिदिव्यलेपद्योतक जेंधरितीदिव्यज्यांतपुष्पवट ॥
जेंसर्वाश्चर्यमयहि जेंविश्वोन्मुखअनंतनिष्कपट ॥

दोहरा ११

दिव्यहारदेव्योवसन दिव्यसुगंधलगाय ॥
आपरूपमुखबहुतिते सोभतनानाभाय ॥

ओवी ११

दिव्यमाळाआणिपीतांबरधारण ॥ दिव्यगंधाचेंलेपन॥
सर्वअपूर्वरूपपाहतांगहन ॥ दशदिशामध्येंसन्मुख ॥

अभंग ११

दिव्यपुष्पींवस्त्रींदिव्य ॥ मूर्तीभव्यरूपाच्या ॥ १ ॥
दिव्यगंधाविभूषिता ॥ वासुवातादिवेढे ॥ २ ॥
दिव्यसर्वाश्चर्यमय ॥ झालाकौंतेयविस्मितु ॥ ३ ॥
जगदात्मकजोअनंतु ॥ तुकासंतुज्यासाठीं ॥ ४ ॥

श्लोक १२

दिविसूर्यसहस्रस्यभवेद्युगपदुत्थिता॥
यदिभाःसदृशीसास्याद्भासस्तस्यमहात्मनः॥

समश्लोकी १२

नभींसूर्यसहस्रांचें तेजएकसरेंउठे ॥
महात्मयाच्यातेजाची तरितेनकरीसरी ॥

आर्या १२

जेव्हांगगनामाजी एकसरेंउगवतीसहस्ररवी ॥
तेव्हांमहात्मयाच्या कांतीचीसरिनकांतितेमिरवी ॥

दोहरा १२

सहस्रकिरनआकासमें पुरीरह्योसोय॥
दीपततामभुकीलखे नेकुनसमताहोय ॥

ओवी १२

सहस्रसूर्यप्रभाआकाशीं ॥ उगवोनिदीप्तहोयएकसरसी ॥
तरीचसाम्यताघडेकांहींत्यासी ॥ ऐसेंतेजपरमयाचें ॥

अभंग १२

नभउजळलेंतेजें ॥ नेणोसहस्रयापैजें ॥
स्वीकारूनीदिनकरराजे ॥ प्रभापार्थादावीती ॥ १ ॥
तेजनव्हेतोबंबाळ ॥ जीवपतंगाकवळ ॥
ऐसेएकाकीकल्लोळ ॥ एकसरेंऊठिला ॥ २ ॥
माहात्म्यपूर्वीजेंऐकीलें ॥ तेंएकाकीरूपाआलें ॥
माहात्म्याचेंनवलझालें ॥ संगीसांगायानुरे ॥ ३ ॥
असोबोलणेंबोलतां ॥ रवीहूनउपमीतां ॥
तुकाह्मणेदशांशना ॥ उपमानसेश्रुतीची ॥ ४ ॥

श्लोक १३

तत्रैकस्थंजगत्कृत्स्नंप्रविभक्तमनेकधा॥
अपश्यद्देवदेवस्यशरीरेपांडवस्तदा॥

समश्लोकी १३

एकींअनेकधातेथें विश्वसर्वपृथक्पृथक् ॥
शरीरींदेवदेवाच्या देखेपांडवतेधवां ॥

आर्या १३

त्यादेवाच्यादेहीं एकावयवींअनेकधाभिन्न ॥
पाहेपांडवतेव्हां हेंसारेंविश्वहीपरिच्छिन्न ॥

दोहरा १३

भिन्नभेदजेजगतनें सोदेखेएकठोर ॥
देवदेवकीदेहमों अर्जुनदेखेऔर ॥

ओवी १३

तेथेंसर्वएकेठायींपाहिलें ॥ जगसर्वत्रहीवेगळालें ॥
देवाचेदेहींदेखिलें ॥ पांडुपुत्रें ॥

अभंग १३

कामधेनूपासुनिपात्र ॥ होयएकाचेसहस्र ॥
तैसाएकहोतांउग्र ॥ मूर्तिमयमगझाला ॥ १ ॥
नकळेपाहिलीमागीली ॥ वहिलकोणतीधाकली ॥
पृथक्पृथक्विस्तारली ॥ सृष्टिवेळयापरी ॥ २ ॥
देवदेवाच्याशरीरीं ॥ देखेतव्हांकौरवारी ॥
तुकाह्मणेलोभनगरीं ॥ प्रवेशलाभयभीतु ॥ ३ ॥

श्लोक १४

ततःसविस्मयाविष्टोहृष्टरोमाधनंजयः ॥
प्रणम्यशिरसादेवंकृतांजलिरभाषत ॥

समश्लोकी १४

आश्चर्येंउठिलेकांटे देहींतोमगअर्जुन ॥
वंदूनिमस्तकींदेवा बोलियेलाकृतांजली ॥

आर्या १४

मगतोविस्मितझाला उठलेरोमांचत्यासनरदेवा ॥
करुनीसाष्टांगनमन बोलेजोडोनिहस्तनरदेवा ॥

दोहरा १४

ताकोंतबअचरजभयो रोमहर्षकेदाय ॥
तादेखप्रणामकरी बोल्योचितकेचाय ॥

ओवी १४

त्यानंतरआश्चर्यवाटलें ॥ अर्जुनारोमांचदाटले ॥

मगदोन्हीकरजोडिले ॥ केलानमस्कार ॥

अभंग १४

लाहानसीमूर्त्तीहोती ॥ गुप्तपणेंगेलीकेउती ॥
घेउनआलीऐशाव्यक्ती ॥ होत्याकोण्यासंदुकांत ॥ १ ॥
हेंचआश्चर्याचेंमूळ ॥ कांटेउठलेसोज्वळ ॥
नेणोंविनोदेंसकळ ॥ आमुचेंहीनाशील ॥ २ ॥
ईशदेखिलाहीजरी ॥ मायिकमोहनवचेदुरी ॥
बापदेहाचीहिथोरी ॥ मेरेहोयनलाजे ॥ ३ ॥
असेअर्जुनकंपित ॥ देवामस्तकींवंदित ॥
तेसेंकृतांजळीहात ॥ तुकाह्मणेबोलतो ॥ ४ ॥

श्लोक १५

अर्जुनउवाच

पश्यामिदेवांस्तवदेवदेहे
सर्वांस्तथाभूतविशेषसंघान् ॥
ब्रह्माणमीशंकमलासनस्थ
मृषींश्चसर्वानुरगांश्चदिव्यान् ॥

समश्लोकी १५

देहींतुझ्यामीसुरदेखताहें समस्तभूतेंसचराचरेंहें ॥
पद्मासनींजोविधिआणिसर्व भुजंगजेदिव्यमुनींद्रसर्व ॥

आर्या १५

तुझियादेहींपाहे सुरभूतविशेषसर्वसंघजग ॥
कमलासनस्थविधिहर देवऋषीदिव्यसर्वतभुजग ॥

दोहरा १५

देखतहोंतवदेहमो सबसुरथीरचरसिद्ध ॥

पद्मासनरुखीपुनी सबनागसबेजुट्ट ॥

ओवी १५

तुझेदेहींसर्वदेखिलें ॥ ब्रह्मदेवनाभींबैसले ॥
ऋषिआदिनागकुळातेंपाहिलें ॥ तुझ्यादेहीं ॥

अभंग १५

देहींतुझ्याविश्वंभरा ॥ देखेसुरभरसंभारा ॥
देखेवह्नीसाळंकारा ॥ हंतीहंतीयेराउद्दीत ॥ १ ॥
आणिकएकनवलावो ॥ पंचभूतांतुझाठावो ॥
त्याचेंदिसतेंयेवोजावो ॥ पैंआधारेंतुमच्या ॥ २ ॥
चराचरत्याचपरी ॥ ब्रह्मापद्मस्थानांतरीं ॥
अहोपाहातांत्रिपुरारी ॥ जटाजूटगंगेसी ॥ ३ ॥
मुनीदिव्यतेजोमय ॥ नागकुळसमुदाय ॥
ऐसापाहिलाप्रत्यय ॥ तुकासाधूज्यासाठीं ॥ ४ ॥

श्लोक १६

अनेकबाहूदरवक्त्रनेत्रंपश्यामित्वांसर्वतोऽनंतरूपं ॥
नांतंनमध्यंनपुनस्तवादिंपश्यामिविश्वेश्वरविश्वरूपं ॥

समश्लोकी १६

अनेकबाहूमुखनेत्रपोटें त्वद्रूपसर्वत्रअनेतमोठें ॥
नआदिमध्यांतहितूजपाहे विश्वेश्वराविश्वशरीरतूंहें ॥

आर्या १६

बहुकरउदरनयनमुख अनंतरूपाचहूंकडेदिससी ॥
आद्यंतमध्यनतुला विश्वेशाविश्वरूपतूंअससी ॥

दोहरा १६

बहुबाहूउदरोवक्त्र मैंदेखेबहुसीस ॥

आदिअंतमध्यनहीं ऐसेतुमजगदीस ॥

ओवी १६

अनंतबाहूउदरेंनेत्रेंमुखें ॥ अनंतापरीचींदेखे ॥
आदिअंतनोळखे ॥ विश्वेश्वराऐसेंविश्वरूप ॥

अभंग १६

नानाप्रकारीजेदंड ॥ मुखेंकराळवितंड ॥
नेत्रवैश्वानरकुंड ॥ पोटेंतैसींभ्यासुरें ॥ १ ॥
त्वद्रूपसर्वत्रअनंत ॥ मोठेंपाहातांनलगेअंत ॥
अनादितूंविश्वतात ॥ मध्यअंतहीतूंची ॥ २ ॥
तुजपाहेविश्वेश्वरा ॥ विश्वरूपाच्याअंतरा ॥
तुकाह्मणेकमळावरा ॥ भलीरेआसपुरविली ॥ ३ ॥

श्लोक १७

किरीटिनंगदिनंचक्रिणंचतेजोराशिंसर्वतोदीप्तिमंतं॥
पश्यामित्वांदुर्निरीक्ष्यंसमंताद्दीप्तानलार्कद्युतिमप्रमेयं॥

समश्लोकी १७

करींगदाचक्रहिजोकिरीटी तेजोब्धिसर्वत्रहिदीप्तिमोठी ॥
सर्वत्रदेखेतुजउग्ररूप दावाग्निसूर्यद्युतिजोअमूप ॥

आर्या १७

चक्रकिरीटगदाधर दिससीसर्वत्रचहुंकडेदीप्त ॥
सप्रभअशक्यपाह्या अचिंत्यदीप्तार्कवन्हिसमआप्त ॥

दोहरा १७

मुकुटसीसकरचक्रगदा रूपरागभगवान ॥
द्रिगनचौधिचितल्हहे रबिअनलसमान ॥

ओवी १७

मस्तकींमुगुटगदाचक्रकरीं ॥ सर्वतेजोमयदीप्तिअवधारी ॥
तैसेंतेजदेखिलेंशरीरीं ॥ दावाग्नीसारिखें ॥

अभंग १७

गदाधरिलीउजवी ॥ चक्रझळफळीततेवीं ॥
माथामुगुटाचीठेवी ॥ अनुपमवाटते ॥ १ ॥
आजतेजासिंधुलहरी ॥ धालीढाळआह्मावरी ॥
सर्वत्रहिदिशांतरीं ॥ दीप्तिमोठीफांकते ॥ २ ॥
सर्वत्रहेंतुझेंरूप ॥ परिगाउग्रत्वाचेंरोप ॥
येथेंदावाग्नीतोदीप ॥ नेणोंकोण्याझोंपडीं ॥ ३ ॥
रविकर्पेऐसीआग ॥ किंवाबापाआलाराग ॥
तुकाराखावासन्मार्ग ॥ युगायुगींवाढाया ॥ ४ ॥

श्लोक १८

त्वमक्षरंपरमंवेदितव्यंत्वमस्यविश्वस्यपरंनिधानं ॥
त्वमव्ययःशाश्वतधर्मगोप्तासनातनस्त्वंपुरुषोमतोमे ॥

समश्लोकी १८

तूंशुद्धतेंअक्षरजेंकळावें आत्माजगाचानिधिजोस्वभावें ॥
तोबाटसीशाश्वतधर्मपाळ जोनित्यतूंअव्ययसर्वकाळ ॥

आर्या १८

अक्षरतूंवेद्यपरम अव्ययआश्रयजगानसामान्य ॥
शाश्वतधर्मैआतां जुनाटपुरुषतूंमलाअसामान्य ॥

दोहरा १८

अच्छरहोतुमप्रगटहो सबजगतनिधान ॥
अविनाशीरच्छकसबुनमें उनसहोउनमान ॥

ओवी १८

तूंपरमअक्षरआणिज्ञेय ॥ याविश्वाचेंतूंनिधानमूळमय ॥
तूंशाश्वतधर्मरक्षकअक्षय ॥ आदिपुरुषमजमानला ॥

अभंग १८

तूंमहाराजसमजलासी ॥ शुद्धअक्षरविलासी ॥
ऐसेंकळावेंजीवासी ॥ मायापाशमुक्तत्वा ॥ १ ॥
आत्माजगाचागोविंदा ॥ निधीस्वभावेंतूंसदा ॥
तोतूंवाढलाएकदा ॥ शाश्वतधर्मपाळजो ॥ २ ॥
जोकांनित्यतूंअव्यय ॥ सर्वकाळअप्रमेय ॥
तुकावंदितसेपाय ॥ याचभयेंवाटतें ॥ ३ ॥

श्लोक १९

अनादिमध्यांतमनंतवीर्यमनंतबाहुंशशिसूर्यनेत्रम् ॥
पश्यामित्वांदीप्तहुताशवक्त्रंस्वतेजसाविश्वमिदंतपंतं ॥

समश्लोकी १९

आद्यंतनामध्यअनंतवीर्य भुजाअनंतातवनेत्रसूर्य ॥
शशीमनोनेत्रमुखींहुताश पाहेतयाजोत्रिजगत्प्रकाश ॥

आर्या १९

दीप्ताग्निमुखवह्विबहुकर रविशशिनयनबहुवीर्ययातूतें ॥
आद्यंतमध्यहीना पाहेंमीत्वप्रकाशहेंतूतें ॥

दोहरा १९

आदिअंतमध्यरहित तुमरबिशशिहैंनैन ॥
तेरोमुखदीपतअगिन सबहिकोंतपऐन ॥

ओवी १९

अनंतवीर्यानकळेआदिमध्यअंत ॥ अनंतभुजाशशिसूर्यनेत्र ॥

प्रज्वलितअग्निजैसातेजरेखित ॥ त्रिजगत्प्रकाशा ॥

अभंग १९

आदिनाहींमध्यनाहीं ॥ तेथेंक्षयआलाकांहीं ॥
अनंतवीर्यातुजतेंही ॥ कायसांगूंकितीबोलूं ॥ १ ॥
भुजाअनंतआकृती ॥ मगभासेतोशचीपती ॥
नेत्रसूर्यह्मागभस्ती ॥ तवसत्तेनाउडेल ॥ २ ॥
चंद्रमनह्मणवीतें ॥ नेत्रींतेजदाखवितें ॥
मुखींअग्निअनादीतें ॥ रचनाआजीपाहिली ॥ ३ ॥
पाहेंतयाचाप्रकाश ॥ जोतूंदिनासीदिनेश ॥
त्रिभुवनेसीआकाश ॥ तुकयाठायींदिसेना ॥ ४ ॥

श्लोक २०

द्यावापृथिव्योरिदमंतरंहिव्याप्तंत्वयैकेनदिशश्चसर्वाः ॥
दृष्ट्वाद्भुतंरूपमुग्रंतवेदंलोकत्रयंप्रव्यथितंमहात्मन् ॥

समश्लोकी २०

दिशादहाआणिखअंतरिक्षा तूंएकलाव्यापिसिअंबुजाक्षा ॥
देखोनिहेंअद्भुतरूपउग्र महात्मयालोकभितीसमग्र ॥

आर्या २०

भूस्वर्गाचेंअंतर दिशाहिएक्याचित्वांअसेव्याप्त ॥
उग्रस्वरूपअद्भुत पाहुनितूझेंत्रिजगसंतप्त ॥

दोहरा २०

गगनभूसमदिसव्यापे तमएकहेजु ॥
अद्भुतरूपजुउग्रलखे प्रवथितलोकसबेजु ॥

ओवी २०

तुझेनिएकेंस्वरूपतेजें ॥ पृथ्वीनभव्यापिलेंसहजें ॥

दशदिशांतदाटलेंउग्ररूपअद्भुतजें॥तेंदेखोनिभ्यालेंलोकभय॥

अभंग २०

दिशाविदिशापाहातां ॥ अंतरिक्षधांडोळितां ॥
तूंएकदिससीव्यापिता ॥ हेकमलाक्षाकमलेशा ॥ १ ॥
देखोनिहेंरूपउग्र ॥ अद्भुतअद्भुताअत्युग्र ॥
लोकभीतीगासमग्र ॥ हेंमाहात्म्यनवलाचें ॥ २ ॥
तुकयाचियाविनंती ॥ प्रगटेपुरवाव्याखंती ॥
तंवसृष्टीचजळती ॥ असतांआयुष्यगोपाळा ॥ ३ ॥

श्लोक २१

अमीहित्वांसुरसंघाविशंति
केचिद्भीताःप्रांजलयोगृणंति॥
स्वस्तीत्युक्त्वामहर्षिसिद्धसंघाः
स्तुवंतित्वांस्तुतिभिःपुष्कलाभिः॥

समश्लोकी २१

प्रवेशतीहेसुरवृंददेहीं कृतांजळींवर्णितिभीततेही ॥
होस्वस्तिऐसेंऋषिसिद्धमात्र ह्मणोनितुतेंस्तवितीविचित्र॥

आर्या २१

येतीसुरशरणतुला कोणीकरजोडुनीभयेंगाती ॥
स्वस्थअसेंवदुनिमुनि सिद्धहिकरितीस्तुतीअसेगाती ॥

दोहरा २१

पैठततोमेदेवसबे स्तुतीकरताभिमान ॥
रुखिऔरसिद्धमहातम नवजुतोकोंजान ॥

ओवी २१

तुझेठायींदेवप्रवेशती ॥कितीकभयेंकरूनिस्तुतिकरिती॥

देवऋषीस्तविती ॥ देवातुजकारणें ॥

अभंग २१

प्रवेशतीहेसुरवृंद ॥ जळींजळजांसीआनंद ॥
देहींतुमचियाखेद ॥ हेपावतीहेंनवल ॥ १ ॥
कृतांजळीकृपाळुवा ॥ तेहीवाणितीतुजदेवा ॥
होकांस्वस्तिऐशाभावा ॥ महाऋषीबोलती ॥ २ ॥
सिद्धमात्रहीजींतुका ॥ ह्मणुनतूतेंस्तवीअसका ॥
विचित्रह्याभासतुका ॥ पाहोंनिझालाविस्मीत ॥ ३ ॥

श्लोक २२

रुद्रादित्यावसवोयेचसाध्या
विश्वेऽश्विनौमरुतश्चोष्मपाश्च ॥
गंधर्वयक्षाःसुरसिद्धसंघा
वीक्षंतेत्वांविस्मिताश्चैवसर्वे ॥

समश्लोकी २२

आदित्यरुद्राष्टवसूतदादि प्रसिद्धआणीकहिदेववेदीं ॥
गंधर्वयक्षादिकवासुदेवा हेपाहतीविस्मिततूजदेवा ॥

आर्या २२

वसुरुद्रादित्यमरुत् विश्वेदेवोष्मपाश्विनीकुमर ॥
गंधर्वयक्षसाध्यहि पाहतिविस्मीतसिद्धवरअमर ॥

दोहरा २२

रुद्रसाधुआदित्यबसु अश्विनीसुतऔरभाय ॥
सिद्धमुनिगंधर्वसबे देखतअचरजपाय ॥

ओवी २२

रुद्रादित्यवसु ॥ ऋषीविश्वेदेवमरुत्गणआणिजेसु ॥

यक्षआणिराक्षसु ॥ देखतांआश्चर्यपावले ॥

अभंग २२

आदित्यरुद्रादिवसुजेतदादि ॥ अनवेदविधींप्रसिद्धजे ॥ १ ॥
गंधर्वांचामेळयक्षगणपाळ ॥ पाहातीसकळवासुदेवा ॥ २ ॥
विस्मयापावतीनेणोआलाशांती ॥ भयवागवीतीययास्तव ॥ ३ ॥
मजनवलवाटेहोतासीतूंकोठें ॥ एकाएकींभेटेतुक्याकैसा ॥ ४ ॥

श्लोक २३

रूपंमहत्तेबहुवक्रनेत्रंमहाबाहोबहुबाहूरुपादम् ॥
बहूदरंबहुदंष्ट्राकरालंदृष्ट्वालोकाःप्रव्यथितास्तथाऽहं ॥

समश्लोकी २३

त्वद्रूपमोठेंबहुनेत्रतोंडें भुजांघ्रिमांड्याउदरेंउदंडें ॥
दंष्ट्राकरालाबहुज्यांतकांहीं देखोनिभ्यालेंजगआणिमीही ॥

आर्या २३

त्यामाजीबहुदाढा मांड्याउदरमुखनयनपदकरते ॥
विक्राळघोरतूझें रूपजगासहमलाव्यथाकरतें ॥

दोहरा २३

रूपबढोबहुमुखनयन भुजपदबाहुउरोय ॥
देखभयानकदाढबहु व्यथिलोकबहुहोय ॥

ओवी २३

रूपआहेबहुमुखेंनेत्र ॥ महाबाहोऊरुपदादिविचित्र ॥
बहुतउदरेंविक्राळदाढांचेंचरित्र॥तेणेंलोकांसहितमाझेंमनभयपावलें॥

अभंग २३

जींजींत्वद्रूपेंहेंमोठेंसेंबहुहें ॥ नेत्रेंतोंडेंपाहेंभयानक ॥ १ ॥
भुजांघ्रीयाबहुमांड्याउदरबहु ॥ कराळासाबहुदंष्ट्रातुझ्या ॥ २ ॥

बहुज्यांतकांहींदेखोनीहेंदेही ॥ भ्यालेंजगहेंहीमीहींतैसा ॥ ३ ॥
सुखाअवर्षणापडिलेंनारायणा॥तुकाठेवीप्राणाकोणाठायीं ॥४ ॥

श्लोक २४

नभःस्पृशंदीप्तमनेकवर्णं
व्यात्ताननंदीप्तविशालनेत्रम्॥
दृष्ट्वाहित्वांप्रव्यथितांतरात्मा
धृतिंनविंदामिशमंचविष्णो॥

समश्लोकी २४

अत्युच्चतेजोमयवर्णचित्र प्रचंडज्याचेंमुखदीप्तनेत्र ॥
ऐशातुतेंदेखुनिअंतरात्मा ॥ दुःखीनजाणेंसुखधैर्यवर्त्मा ॥

आर्या २४

बहुवर्णनभस्पर्शी विस्तृतमुखदीप्तविपुलनेत्रांस ॥
तेजसख्यातुजपाहुनि गेलेंममधैर्यपावलेंत्रास ॥

दोहरा २४

पादभूमिआकाशशिर द्रिगदीरघमुखभाय ॥
ऐसेतुमकोंदेखिके धीरजुगयोपराय ॥

ओवी २४

अत्युत्कटविचित्र ॥ प्रचंडदीप्तनेत्र ॥
ऐशादेखोनिसर्वत्र ॥ धैर्यआणिशांतिनपवे ॥

अभंग २४

अत्युच्चलणावेंउंचीनागणावें ॥ प्रलयाब्धिहेलावेतेजोमय ॥ १ ॥
दिव्यरूपसत्यनव्हेजेंअसत्य ॥ आमुचीअगत्यऐसीनव्हती ॥ २ ॥
चंडमुखज्याचेंप्रादीप्तचक्षूचें ॥ भयेंआत्मयाचेंधैर्यगेलें ॥ ३ ॥
पाहतांऐसेंदुःखसोडुनगेलेंसुख ॥ व्यापकावोळखतुकयाची ॥४॥

श्लोक २५

दंष्ट्राकरालानिचतेमुखानिदृष्ट्वैवकालानलसंनिभानि॥
दिशोनजानेनलभेचशर्मप्रसीददेवेशजगन्निवास॥

समश्लोकी २५

दंष्ट्राकराळाविराळतोंडें देखोनिकालाग्निसमेंउदंडें ॥
नेणेंदिशाहीसुखहीसुरेशा प्रसन्नतूंहोयजगन्निवासा ॥

आर्या २५

दंष्ट्राकरालवदनें तुझींकाळाग्नितुल्यदेवेशा ॥
पाहुनिदिशाहिभुललों नसुखहिमजहोप्रसन्नजगदीशा॥

दोहरा २५

कालअगिनसबदाढतनु बिनदेखेभयभीत ॥
दिसभुलीसुखहुंगनें अबकीजेप्रभुप्रीत ॥

ओवी २५

दाढाविक्राळमुखांभीतरीं ॥ जैसाअग्निप्रगटलाप्रळयअवसरीं ॥
तेणेंतेजेंदिशानकळतीमुरारी ॥ सुखनपवेजगन्निवासा ॥

अभंग २५

दंष्ट्राह्माकराळानृसिंहाचीलीळा ॥ तुह्मीकांगोपाळाधरीलीसे॥ १ ॥
हिरण्यकशिपुनोहेयेथेंपार्थआहे ॥ कृपाकरीमोहेंपूर्ववत ॥ २ ॥
विकराळतोंडेंकाळाग्नीचींकुंडें ॥ देखिल्याचपडेपाहाणारु ॥ ३ ॥
दिशानेणेंदेवासुखवासुदेवा ॥ प्रसीदात्मभावातुकयाच्या ॥ ४ ॥

श्लोक २६

अमीचत्वांधृतराष्ट्रस्यपुत्राः
सर्वेसहैवावनिपालसंघैः॥

भीष्मोद्रोणःसूतपुत्रःस्तथाऽसौ
सहास्मदीयैरपियोधमुख्यैः॥

समश्लोकी २६

हेसर्वहीजेधृतराष्ट्रपुत्र त्याचेसहायक्षितिपाळमात्र॥
भीष्मस्वयेंद्रोणहिकर्णहाही जेआमचेवीरसमस्तकांहीं॥

आर्या २६

हेधार्तराष्ट्रासारे आणिकहीभूमिपाळतत्पक्षी॥
भीष्मद्रोणहिकर्णहि तैसेजेवीरआमुच्यापक्षीं॥

दोहरा २६

पूतसबेधृतराष्ट्रके सबनृपतिनकेसंग॥
करणद्रोणभीष्मजितें जोधाहितबअंग॥

ओवी २६

दुर्योधनादिसर्व॥ जयांचेसमुदाव॥
भीष्मद्रोणादिदेव॥ मुखीप्रवेशती॥

अभंग २६

हेसर्वहीजेजेधृतराष्ट्रवीर्यजे॥ त्याचेसहायजेआवांतर॥ १॥
अवनीचेपाळयेथेंभीष्मकाळ॥ द्रोणाअतुर्बळकर्णतैसा॥ २॥
आतांआमुचेहीविश्वाचेजेदेही॥ त्यांचेनवलतेंहीतुकाबोले॥ ३॥

श्लोक २७

वक्त्राणितेत्वरमाणाविशंति
दंष्ट्राकरालानिभयानकानि॥
केचिद्विलग्नादशनांतरेषु
संदृश्यंतेचूर्णितैरुत्तमांगैः॥

समश्लोकी २७

मुखेंतुझींसत्वरत्यांतजाती भयानकेंजींविकराळदांतीं ॥
दांतांतहीचर्वितवीरकाया ज्यांचींशिरेंचाविसिदेवराया ॥

आर्या २७

दंष्ट्राकरालभ्यासुर जींवदनेंरिघतित्यांतसंपूर्ण॥
दांतांतलागलेजे कोणीत्यांचींशिरेंदिसतिचूर्ण ॥

दोहरा २७

बहुततिहारेबदनमों सबेपरतहैआय ॥
कोउदाढनतलें कोउरहेलपटाय ॥

ओंवी २७

ऐशाभयानकमुखांभीतरी॥ एकरिघतांअडकलेदाढेमाझारी ॥
एकचूर्णमुखांतरीं ॥ शिरेंअडकलींमजदीसताती ॥

अभंग २७

मुखेंतूझींजेथेंसत्वरजातितेथें ॥ भयानकपंथेंदंताचीये ॥ १ ॥
विकराळदंतींदातांतश्रीपती ॥ चर्वीतुवीरकांतीज्यांचींशीरें ॥ २ ॥
अहोदेवरायाचाविसीहेवायां॥ आज्ञाचीळसीयातुकयाअंगीं ॥३॥

श्लोक २८

यथानदीनांवहवोऽबुवेगाः
समुद्रमेवाभिमुखाद्रवंति॥
तथातवामीनरलोकवीरा
विशंतिवक्राण्यभिविज्वलंति॥

समश्लोकी २८

नदीजळेंजेंविबळेंवहाती वेगींसमुद्राभिमुखेंचियेती ॥

ज्वाळामुखींयातुझियाअनेकीं प्रवेशतीवीरहि जेन्टलोकीं ॥

आर्या २८

सागरसन्मुखजाती वेगनद्यांचेजसेहिनीरांचे ॥
तेंवितुझ्यादीप्तमुखीं समूहरिघतीन्टलोकवीरांचे ॥

दोहरा २८

जोसरिताबरखारुतु परतसिंधुमेआय ॥
त्योंन्टपतेरेवदनमें सवेपरतहैआय ॥

ओवी २८

जैसीसरिताउदकेंवाहती ॥ तीअवघींसागरींमिळती ॥
तैसेनरलोकभूपती ॥ तववदनींप्रवेशले ॥

अभंग २८

नदीजळेंजैसींवाहतीबळेंसी ॥ वेगेंसिंधूपासीमिळोंयेतां ॥ १ ॥
तोहीआत्ममुखींप्रवाहातेंशोखी ॥ तैसीज्वाळामुखींयेथेंदीसे ॥२॥
अनेकआननेंज्वाळामयरसने ॥ घेसीतूंस्वादानेंरूचीदेवा ॥ ३ ॥
परंतुआश्चर्यवाटेलोकवर्या ॥ प्रवेशतीधैर्यातुकाह्मणे ॥ ४ ॥

श्लोक २९

यथाप्रदीप्तंज्वलनंपतंगा
विशंतिनाशायसमृद्धवेगाः ॥
तथैवनाशायविशंतिलोका
स्तवाऽपिवक्राणिसमृद्धवेगाः ॥

समश्लोकी २९

कीपेटल्याअग्निमधेंपतंग येतीमरायासकळनिवेग ॥
तैसेमरायानिघतातिलोक वेगेंतुझ्याहीवदनींअनेक ॥

आर्या २९

जैसेदीप्ताग्निमधें वेगेंचिपडुनिपतंगमरताती ॥
तैसेवदनींतुझिया मरावयालोकशीघ्रशिरताती ॥

दोहरा २९

दीपअगनपतंगलखी परतजीवकोंखोय ॥
त्यौंतवमुखमेंलोकयह आपनासजोहोय ॥

ओवी २९

जाज्वल्यदीपावरी जैसापतंगरिघेअवधारी ॥
तैसेनाशावयामुखाभीतरी ॥ प्रवेशतीलोक ॥

अभंग २९

किंवापेटलीयाअग्नीमाजिकाया ॥ पतंगमरायाएकवटे ॥ १ ॥
तैसेंलोकमेळमरायासकळ ॥ निघतीकेवळतुझ्यामुखीं ॥ २ ॥
वेगेंशस्त्रअस्त्रेंरथसाळंकारें ॥ गजउष्ट्रवाजीरेवाहनेंसी ॥ ३ ॥
अपारांचींयेणींअपारतूझीखाणी ॥ सांडूंनेणेंकणीह्मणेतुका ॥ ४ ॥

श्लोक ३०

लेलिह्यसेग्रसमानःसमंता
ल्लोकान्समग्रान्वदनैर्ज्वलद्भिः ॥
तेजोभिरापूर्यजगत्समग्रं
भासस्तवोग्राःप्रतपंतिविष्णो ॥

समश्लोकी ३०

यासर्वलोकांगिळितोसिजेव्हां ज्वाळामुखींचाटिसित्यांसितेव्हां ॥
प्रभातुझ्यातीव्रजगासमग्रा व्यापूनिदेवातपतातिउग्रा ॥

आर्या ३०

सर्वग्रसितवदनें लोकांच्याकरिसिभक्षुनीग्रास ॥

कांतीअत्युग्रतुझ्या तापवितीयाजनांसमर्पास ॥

दोहरा ३०

जोधासबकोंजुले तरसनसोंलिपटाय ॥
कांतिरावरीजगतकों देततांहांपठाय ॥

ओवी ३०

तुझीमुखज्वाळाचजिव्हेचेंललन ॥ तेणेंहोतसेसर्वलोकग्रसन ॥
त्याज्वाळेंभरलेंत्रिभुवन ॥ एसेंविष्णुउग्ररूपतुझें ॥

अभंग ३०

यांसर्वलोकांसजेव्हांगिळीतोस ॥ ज्वाळामुखेंत्यांसचाटीसीतूं ॥१॥
तेव्हांप्रभातीव्रतुझ्यादर्शनाय ॥ मजगमेउग्रसौदामिनी ॥ २ ॥
जगकर्पेज्यांतव्यापुनीतयांत ॥ देवातपतातअतिउग्रा ॥ ३ ॥
नेणोंकैसीभूकलागलीअचूक ॥ सोडीलीवोळखतुकयाची ॥ ४ ॥

श्लोक ३१

आख्याहिमेकोभवानुग्ररूपो
नमोऽस्तुतेदेववरप्रसीद ॥
विज्ञातुमिच्छामिभवंतमाद्यं
नहिप्रजानामितवप्रवृत्तिम् ॥

समश्लोकी ३१

तूंकोणपांउग्रतनूवदेहें प्रसन्नहोईतुजवंदिताहें ॥
जाणोंतुतेंइच्छितसेंप्रवृत्ती नेणेंतुझीदेववराद्यमूर्त्ती ॥

आर्या ३१

तूंकोणउग्ररूपी वदतुजनमितोंप्रसन्नहोआद्या ॥
तुजजाणोंइच्छितसें प्रवृत्तिनेणेंतुझीस्वसंवेद्या ॥

दोहरा ३१

उग्ररूपतुमकोनहों मोसोंकहियेदेव ॥
जानोचाहतहोंतुमकों तवरूपनकोंभेव ॥

ओवी ३१

तूंउग्ररूपमजसांगकवण ॥ तुजलानमनहोयप्रसन्न ॥
पहिलेंरूपपाहोंइच्छीमन ॥ तुझीप्रवृत्तीनकळेस्वामी ॥

अभंग ३१

तूंकोणयाउग्रतनूबोलेशीघ्र ॥ देईकृपापात्रहितांचेंहें ॥ १ ॥
प्रसन्नतूंहोयीतुजवंदनपायीं ॥ करितोंहेंपाहींदेवराया ॥ २॥
जाणोतूंतेंइच्छीप्रवृत्तीनिरइच्छी ॥ नेणेंतुझीकैसीआद्यमूर्त्ती॥३॥
कधीनादेखीलाऐसानायकीला ॥ तोतूंप्रगटलातुकयाआंगें॥४॥

श्लोक ३२

श्रीभगवानुवाच

कालोऽस्मिलोकक्षयकृत्प्रवृद्धो
लोकान्समाहर्त्तुमिहप्रवृत्तः॥
ऋतेऽपित्वांनभविष्यंतिसर्वे
येऽवस्थिताःप्रत्यनीकेषुयोधाः॥

समश्लोकी ३२

जुनाटलोकांतककाळमीतो लोकांसयायेथहरूंपहातों ॥
नमारिसीतूंतरिनासतीहे सेनेंतयाजेनरवीरपाहे ॥

आर्या ३२

मीलोकसंहराया झालोंकाळप्रवृद्धऐसारे ॥
योद्धेरणींउभेजे तुजवांचुनिउतरतीलहेसारे ॥

दोहरा ३२

कालरूपहैंहोंबडो सबकोंमारनहार ॥
तोबीसबजोधानकों भखिजेहुंनिरधार ॥

ओवी ३२

देवझालाबोलता ॥ ह्मणेमीकाळलोकांचासंहर्त्ता ॥
तुजवेगळेंकरोनिपार्था ॥ हेयुद्धींसर्वसंहारपावती ॥

अभंग ३२

देवबोलेआतांमहाबाहोपार्था ॥ ऐकेरेअन्यथानमानीतूं ॥ १ ॥
जुनाटलोकांतकाळमीप्रत्यक्ष ॥ मारूंपाहतोंसाक्षपाहेमाझी॥२॥
लोकांसयायेथेंहारूंपाहातसे ॥ नमारिसींकैसेवांचतील ॥ ३ ॥
नरवीरसेनेंमार्जातेअसती ॥ झालीयांचीशांतीधनुर्धरा ॥ ४ ॥
तुजमायायेतेतेमीसोडीलीसे ॥ आतांकायकैसेंजाणोतुका ॥ ५ ॥

श्लोक ३३

तस्मात्त्वमुत्तिष्ठयशोलभस्व
जित्वाशत्रून्भुंक्ष्वराज्यंसमृद्धम् ॥
मयैवैतेनिहताःपूर्वमेव
निमित्तमात्रंभवसव्यसाचिन् ॥

समश्लोकी ३३

ह्मणूनितूंघेयशऊठवेगीं जिंकूनिहेंराज्यसमृद्धभोगी ॥
म्याशांतिकेलीपहिलीचयांची निमित्तमात्रीनिघसव्यसाची ॥

आर्या ३३

यास्तवउठतूंयशघे म्यातोंवधिलेअधींचसर्वअर्जी ॥
करियुद्धराज्यअपुलें जिंकीतूंहोनिमित्तमात्रअर्जी ॥

दोहरा ३३

तातेंउठरणजीतले कीरतऔरराज ॥
मैंहनराख्योजुनरपति यहसबतेरेकाज ॥

ओवी ३३

याकारणेंऊठतूंयशघेयी ॥ वैरीजिंतोनिराज्यवाही ॥
म्यामारिलेसर्वंही ॥ युद्धींनिमित्तधारीहोअर्जुना ॥

अभंग ३३

ह्मणोनिघेतूंहेंऊठयशवेगीं ॥ जिंकूनीयांभोगीराज्यलक्ष्मी ॥ १ ॥
सिद्धीचीसम्रद्धिआहेतवनिढळीं ॥ निवटीमंडळीराजयांची ॥ २ ॥
म्यातोंकेलीशांतीपहीलीचयांची॥निघेसव्यसाचीनिमित्ताला॥३॥
तुकयासीतूंसीभेदनाअणुभरें ॥ हींमाझींउत्तरेंह्रदयींलीहीं ॥४॥

श्लोक ३४

द्रोणंचभीष्मंचजयद्रथंच
कर्णंतथाऽन्यानपियोधवीरान्॥
मयाहतास्त्वंजहिमाव्यथिष्ठा
युद्ध्यस्वजेतासिरणेसपत्नान्॥

समश्लोकी ३४

द्रोणासभीष्मासजयद्रथास कर्णासआणीकहिवीरत्यांस ॥
म्यामारिलेंमारितुझ्याअदृष्टीं आहेजयश्रीह्मणिहोसिकष्टी ॥

आर्या ३४

भीष्मद्रोणजयद्रथ कर्णतसेअन्यवीरहीव्यथित ॥
म्यावधिल्यांसवधीतूं जिंकिसिरिपुयुद्धकरनहोव्यथित ॥

दोहरा ३४

भीखमद्रोणजयद्रथ करणआदिजेऔर ॥

भयतजअर्जुनजुधकर अरिमारयाठोर ॥

ओवी ३४

भीष्मद्रोणजयद्रथकर्ण ॥ वीरसर्वमारिलेजाण ॥
आतांऊठतूंअर्जुन ॥ शत्रूमारी ॥

अभंग ३४

अरेहेद्रोणभीष्मआणिहाजयद्रथ ॥ कर्णमहारथआणिशूर ॥ १ ॥
त्यांसम्यामारिलेंतूंमारीसाक्षीला ॥ अदृटीराज्यालाह्मणूनीया॥२॥
ह्मणीदृष्टीहोसीतूंयाकर्मीपार्था ॥ जयश्रीसर्वथावरीतूज ॥ ३ ॥
निमित्ताकारणेंघेतूंधनूशर ॥ तुकयाचेंअंतरऐसेंआहे ॥ ४ ॥

श्लोक ३५

एतच्छ्रुत्वावचनंकेशवस्य
कृतांजलिर्वेपमानःकिरीटी॥
नमस्कृत्वाभूयएवाहकृष्णं
सगद्गदंभीतभीतःप्रणम्य॥

समश्लोकी ३५

ऐकोनिहीकेशवशब्दधाटी कृतांजलीकांपतसेकिरीटी ॥
पुनःपुनावंदुनिकृष्णजीतें बोलेगळागद्गदभीतभीतें ॥

आर्या ३५

कांपेभ्याल्याहुनिभी करजोडुनिकृष्णवचनपांडवतें ॥
ऐकुनिपुनरपिसद्गद बोलेघडिघडिकरोनिदंडवतें ॥

दोहरा ३५

बचनसुनेश्रीकिसनके कांपीअर्जुनदेह ॥
प्रभुकेपायोंलागिकें बोलेबचनसनेह ॥

ओवी ३५

संजयह्मणेऐसेंवचनऐकोनिकृष्णाचें ॥ कंठसद्गदिलेंअर्जुनाचें ॥
मगअंजळीजोडोनितयाचे ॥ मागुतीभीतभीतह्मवितसे ॥

अभंग ३५

कळलेंअंतरपीडेभवरोगें ॥ थुंकूनीतोतोंडेंअन्नटाकी ॥ १ ॥
देवांचेइतरसेवितीपंक्तीसी ॥ तैसातोरायासीबोलतसे ॥ २ ॥
ऐकोनीकेशववाक्यासीअर्जुन ॥ वपुनिजमनेंघेईजेकां ॥ ३ ॥
कृतांजलीकिरीटीबोलतोभयभीत ॥ वंदूनीअनंतपुनःपुना ॥ ४ ॥
गद्गदयागिरातेजेंजोअर्दिला ॥ जीवस्वरूपालातुकानये ॥ ५ ॥

श्लोक ३६

अर्जुनउवाच

स्थानेहृषीकेशतवप्रकीर्त्या
जगत्प्रहृष्यत्यनुरज्यतेच ॥
रक्षांसिभीतानिदिशोद्रवंति
सर्वेनमस्यंतिचसिद्धसंघाः ॥

समश्लोकी ३६

ऐसेंहृषीकेशतुझ्यास्थितींत हेंविश्वहर्षेंअनुरागयुक्त ॥
दिशांप्रतीराक्षसजातिधाकें समस्तहीवंदितिसिद्धलोक ॥

आर्या ३६

जगसर्वहृषीकेशा यशेंतुझ्याहृष्टआणिअनुरक्त ॥
राक्षसपळतिभयानें नमितीतुजसिद्धसंघहेयुक्त ॥

दोहरा ३६

सबजगतकोंजगतहै तुमरहतअनुराग ॥
सिद्धनमततोकोंसदां राछसजातभगाय ॥

ओवी ३६

अर्जुनह्मणेनारायण ॥ तुमचेनिकीर्तीसंतोषीझालोंजाण ॥
भयेंदशदिशापळतातिराक्षसगण॥नमस्कारकरितीसिद्धादिक ॥

अभंग ३६

ऐसेंहृषीकेशतुझियास्थितीतें ॥ पाहूनीहर्षतेंत्रिभुवन ॥ १ ॥
अनुरागयुक्तझालेंहेंपावन ॥ पापीयासीस्नानगंगेजैसें ॥ २ ॥
येथेंजेराक्षसदिशांतलंघीती ॥ भयासपाळीतीह्मणोनीयां ॥ ३॥
वंदीतीसद्भावेंसिद्धलोकतुज ॥ तुकाह्मणेमौजसंतांचीहे ॥ ४ ॥

श्लोक ३७

कस्माच्चतेननमेरन्महात्मन्गरीयसेब्रह्मणोप्यादिकर्त्रे॥
अनंतदेवेशजगन्निवासत्वमक्षरंसदसत्तत्परंयत्॥

समश्लोकी ३७

नवंदितीकांतुजलासमर्था जोथोरधात्यासहिआदिकर्त्ता ॥
अनंतजोविश्वपटांततंतू तूंसत्असत्अक्षरशुद्धहीतूं ॥

आर्या ३७

तुजजननकांनमतिते ब्रह्म्यालाथोरआद्यतूंकर्ता ॥
अव्यक्ताङ्गनिपरतूं अक्षरतूंहीअनंततूंभर्ता ॥

दोहरा ३७

क्यौंननमोतुमकोंजुहों ब्रह्माकेकरतार ॥
जगतईसअच्छरअनंत तुमसतहोपार ॥

ओवी ३७

तूंश्रेष्ठह्मणोनिनमस्कारकरिती ॥ ब्रह्म्याचीतूंउत्पत्ती ॥
ऐसीदेवास्थिती ॥ सततूंची ॥

अभंग ३७

नवंदितीकांहेसमर्थातुजला ॥ जोथोरविधीलाआदिकर्ता ॥ १ ॥
अनंतजोविश्वपटामाजीतंतू ॥ तूंसतअसतूअक्षरतूं ॥ २ ॥
शुद्धब्रह्मखरेंउत्तरेंदेवाच्या ॥ हृदयींतुकयाच्यातूंचीदेवा ॥ ३ ॥

श्लोक ३८

त्वमादिदेवःपुरुषःपुराण
स्त्वमस्यविश्वस्यपरंनिधानम्॥
वेत्ताऽसिवेद्यंचपरंचधाम
त्वयाततंविश्वमनंतरूपं॥

समश्लोकी ३८

विश्वादितूंसर्वपुरींपुराण तूंभूमियाविश्वघटींनिधान ॥
ज्ञाताहितूंज्ञेयहिचित्स्वरूपा हेंव्यापिलेंविश्वअनंतरूपा ॥

आर्या ३८

पुरुषपरंधामपरम विश्वमयआदिदेवतमभेत्ता॥
विश्वव्याप्ततुवांहें पुरातनानंतवेदतूंवेत्ता ॥

दोहरा ३८

पुरुषपुरातनआदिहो तुमहोजगतनिधान ॥
तुमयहजगबिस्तार्यो जानततुमहीग्यान ॥

ओवी ३८

तूंआदिदेवपुरुषपुरातन ॥ तूंविश्वाचेंपरमनिधान ॥
तूंउत्कृष्टज्ञानयज्ञ ॥ तूंअनंताव्यापिलेंविश्वरूपें ॥

अभंग ३८

विश्वादितूंसर्वतूंपरीपुराण ॥ तूंभूमीयापूर्णजीबालागीं ॥ १ ॥

विश्वघटहोयत्यापर्त्तानिधान ॥ ज्ञाताहीतूंज्ञानमययज्ञ ॥ २ ॥
त्वांचविश्वरूपेंव्यापिलेंसकळां ॥ अनंतरूपालाविश्वंभरू ॥ ३ ॥
आजतुकारूपेंमजउमजसी ॥ विश्रांतिमनासीआलीखरी ॥ ४ ॥

श्लोक ३९

वायुर्यमोऽग्निर्वरुणःशशांकः
प्रजापतिस्त्वंप्रपितामहश्च ॥
नमोनमस्तेऽस्तुसहस्रकृत्त्वः
पुनश्चभूयोऽपिनमोनमस्ते ॥

समश्लोकी ३९

तूंवायुअग्नीदुयमादिदेव पितामहाचाहिपितात्वमेव ॥
नमोनमोतूंजसहस्रवेळ नमोनमोमागुतिसर्वकाळ ॥

आर्या ३९

प्रपितामहप्रजापति तूंशशिवरुणाग्निवायुतोशमन ॥
नमितोंसहस्रदामी मागुतिकरितोंपुनःपुनानमन ॥

दोहरा ३९

वायप्रजापतिअगिनजम बरुणचंदरतेरोरूप ॥
बारबारसेंनमत प्रणवतुलेंअनूप ॥

ओवी ३९

वायुअग्निवरुणयम ॥ प्रजापतिआणिसोम ॥
प्रपितामहतूंमहात्म ॥ सहस्रनमनेंपुनःपुना ॥

अभंग ३९

तूंचवायूयमवन्हीहीचंद्रमा ॥ देवाचाहीआत्मातूंचदेवा ॥ १ ॥
पितामहाचातूंपिताहेंकळलें ॥ तुजसहस्रवेळेंनमोनमो ॥ २ ॥
नमोनमोसर्वकाळतुजमागुती ॥ ऐकीजेहेमतीतुकयाची ॥ ३ ॥

श्लोक ४०

नमः पुरस्तादथपृष्ठतस्ते
नमोऽस्तुतेसर्वतएवसर्व ॥
अनंतवीर्यामितविक्रमस्त्वं
सर्वसमाप्नोषिततोऽसिसर्वः ॥

समश्लोकी ४०

मागेंपुढेंवंदनतूजपायीं तूंसर्ववंदूंतुजसर्वठायीं ॥
अनंतसामर्थ्यपराक्रमीतूं सर्वांपटींजाणसिसर्वतंतू ॥

आर्या ४०

सर्वत्रतूजसर्वा नमितोदेवापुढेंहिअणिमागें ॥
अतिविक्रमतूंव्यापिसि तुजनमितीसर्वलोकयामागें ॥

दोहरा ४०

आगेंतोकोंनमत पाछेंजीअनंत ॥
सर्वदिसतुमतेंनमत प्रबलअमितभगवंत ॥

ओवी ४०

अगणितपराक्रमतुझेंवीर्यअसेजाण ॥ पूर्वपश्चिमेंतुजनमन ॥
तूंसर्वांसिपावतोसह्मणवून ॥ तूंसर्वहोसी ॥

अभंग ४०

देवापाठीपोटीं आहेहेंकळेना ॥ आहेसनमनाकरूंतैसें ॥ १ ॥
मागेंपुढेंवंदूंतवपदालागीं ॥ सर्वतूंयालागींसर्वांवंदूं ॥ २ ॥
अनंतसामर्थ्यपराक्रमीतूंची ॥ पटींविश्वयाच्यातंतूतूंगा ॥ ३ ॥
केलेंनमनतरीनिश्चळराहवेना॥नेणोंकरिलवदनामाजीकवळू॥४॥
मागेंजोहारलाकींकौरवांनीकेलें ॥ हेंदुसरेंआलेंतुकाह्मणे ॥ ५॥

श्लोक ४१

सखेतिमत्वाप्रसभंयदुक्तंहेकृष्णहेयादवहेसखेति॥
अजानतामहिमानंतवेदंमयाप्रमादात्प्रणयेनवाऽपि॥

समश्लोकी ४१

जेंबोलिलोंमीसलगीकरूनी रेयादवाकृष्णसख्याह्मणूनी ॥
नजाणतांयामहिमेसदेवा चुकोनियांप्रीतिकरूनियांवा ॥

आर्या ४१

स्नेहेंअणिप्रमादें नेणुनिमहिमासखाह्मणुनिसदया ॥
वदलोंहेंचितुलामी हेकृष्णहेयदुत्तमासखया ॥

दोहरा ४१

मित्रजानजोमेकहि सोछमाकरीदेव॥
जानेकहांजुवापरो तवमहिमाकोभेव॥

ओवी ४१

हेयादवाह्मणोनिबोलिलों॥ कृष्णासखयावदलों॥
प्रीतीनेंजेंबोलिलों॥ तेंक्षमाकीजे॥

अभंग ४१

जेंबोलिलोंमीसलगीकरोनी॥ रेयादवाह्मणूनीकृष्णासख्या॥ १॥
नजाणतांमहिमादेवापुरुषोत्तमा॥ चुकलोंयाकर्माप्रीतीचीया॥२॥
शय्यासनींपंक्तींचालतांमार्गांत॥ केलाजोहास्यार्थक्षमाअसो॥३॥
अपमानकांहींनकळतांजाहला॥ तुकयाजीवालाशोधनेघे॥४॥

श्लोक ४२

यच्चावहासार्थमसत्कृतोऽसिविहारशय्यासनभोजनेषु॥
एकोथवाऽप्यच्युततत्समक्षंतत्क्षामयेत्वामहमप्रमेयम्॥

समश्लोकी ४२

शय्यासनींभोजनिंचालतांही हास्यार्थकेलाअपमानकांहीं ॥
मागेंपुढेंहेमजदेवराया क्षमाकरीअच्युतअप्रमेया ॥

आर्या ४२

हास्येंकरितांझालों क्रीडासनिआसनींशयनिंनमी ॥
एकांतीलोकांतीं करीक्षमामीक्षमापनार्थनमीं ॥

दोहरा ४२

भोजनशयनबिहारमें कियाअनादरभाय ॥
तेजुछमासबकीजियें प्रभुतुमकेशवराय॥

ओवी ४२

विहारआसनभोजनशयन ॥ असत्कारिलालीलाविनोदाकारण॥
अच्युताथोरअपराधझालाह्मणोन ॥ क्षमाकरवितोंस्वामिया ॥

अभंग ४

मागेंपुढेंहीजेमजदेवराया ॥ क्षमाअप्रमेयाकरीसख्या ॥ १ ॥
अच्युताअद्वयानेणोनियांगर्वे ॥ रुसोंफुगोंअघवेंक्षमाअसो॥२॥
चांगतेंचमागोंउराउरीदेवा ॥ सारथीस्वभावातूजकेलें ॥ ३ ॥
कौरवांचेसभेधाडिलेंशिष्टायी ॥ पाहतांअन्यायीकोटितुका॥४॥

श्लोक ४३

पिताऽसिलोकस्यचराचरस्य
त्वमस्यपूज्यश्चगुरुर्गरीयान्॥
नत्वत्समोऽस्त्यभ्यधिकःकुतोऽन्यो
लोकत्रयेऽप्यप्रतिमप्रभावः॥

समश्लोकी ४३

पिताजगाचासचराचराचा तूंपूज्यसर्वांगुरुवर्यसाचा ॥

नतुल्यकोणीतुजथोरदेवा कैंचात्रिलोकींअतुळप्रभावा ॥

आर्या ४३

स्थिरचरलोकांचातूं बापगुरुश्रेष्ठआणिपूज्यमहा ॥
नतुजसमानअधिककुणि त्रिजगींतूझाप्रभावअनुपमहा ॥

दोहरा ४३

पिताजुतुमसङ्सारके तुमहिजुगुरुईश ॥
तुमसरकोउनकरे कौनकरेतबरीस ॥

ओवी ४३

तूंपिताचराचरलोकांशी ॥ आणिगुरुपूज्यहोशी ॥
आणिकअधिकनाहींतुजऐशी ॥ त्रैलोक्यामाजी ॥

अभंग ४३

पिताहोसितूंजगाचा ॥ चराचरजडजीवांचा ॥ १ ॥
तूंपूज्यसर्वांगुरू ॥ सर्वांसर्वात्मासाचारू ॥ २॥
तुल्यनाहींकोणीतुज ॥ देवाथोरदीसेमज ॥ ३ ॥
अतुलप्रभावत्रिलोका ॥ कोठेयेवोनेणेतुका ॥ ४ ॥

श्लोक ४४

तस्मात्प्रणम्यप्रणिधायकायं
प्रसादयेत्वामहमीशमीड्यम् ॥
पितेवपुत्रस्यसखेवसख्युः
प्रियःप्रियायार्हसिदेवसोढुम् ॥

समश्लोकी ४४

ह्मणूनिवंदीपसरूनिकाया प्रसन्नव्हावेंमजदेवराया ॥
क्षमाकरीजेंविपितासुताला सखासख्यालाप्रियहीप्रियाला ॥

आर्या ४४

यास्तवसाष्टांगनमी प्रसन्नहोमजकरीक्षमाऐशी ॥
जैशीकरिबापसुता मित्रसख्याकींप्रियप्रियातैसी ॥

दोहरा ४४

तोहीनमतप्रसन्नहो छमाढोरवजेमोहि ॥
जोपितासुतकोंपतीप्रियही मित्रमित्रकोंजोयी ॥

ओवी ४४

ऱ्याकारणेंतुलानमस्कारितों ॥ जसासखासख्यासितो ॥
पुत्रासिपिताक्षमाकरितो ॥ तैसीकृपाकरीनारायणा ॥

अभंग ४४

ह्मणुनवंदिदेवराया ॥ पसरोनिस्वात्मकाया ॥ १ ॥
देवदेवाहोप्रसन्न ॥ आह्मीतरीश्रीसंपन्न ॥ २ ॥
पितासुताक्षमाकरी ॥ जेंविसखासख्यातरी ॥ ३ ॥
प्रियप्रियालासद्भावें ॥ तुकाक्षमामागेजीवें ॥ ४ ॥

श्लोक ४५

अदृष्टपूर्वंहृषितोऽस्मिदृष्ट्वाभयेनचप्रव्यथितंमनोमे ॥
तदेवमेदर्शयदेवरूपंप्रसीददेवेशजगन्निवास ॥

समश्लोकी ४५

अपूर्वहेंदेखुनिहृष्टझालों परंतुचित्तींबहुफारभ्यालों ॥
पूर्वीजसादाखविदेहतैसा प्रसन्नहोऊनिजगन्निवासा ॥

आर्या ४५

पूर्वीनदेखियेलें उठलेरोमांचयासपाहूनी ॥
भयभीतमनामजतें दावीरूपप्रसन्नहोऊनी ॥

दोहरा ४५

रूपपहिलेंहोरावरो मोहिहरखभयहोय ॥
पहिलेरूपदिखाइयें होंजीवतयाजोय ॥

ओवी ४५

कधींनाहींदेखिलेंतेंदेखून ॥ हर्षआणिभयपावलेंमाझेंमन ॥
आतांपहिलेंचरूपदाखवीप्रसन्नहोऊन ॥ देवाजगन्निवासा ॥

अभंग ४५

दृष्टझालोंहेंअपूर्व ॥ रूपदेखुनीयांसर्व ॥ १ ॥
परंतुयाचित्तामाजी ॥ भयेंकांपतसेंआजी ॥ २ ॥
आतांपूर्वीचाहोतास ॥ देहदाखवीआह्मास ॥ ३ ॥
जरीप्रसन्नव्यापका ॥ तरीसंबोखावातुका ॥ ४ ॥

श्लोक ४६

किरीटिनंगदिनंचक्रहस्तमिच्छामित्वांद्रष्टुमहंतथैव ॥
तेनैवरूपेणचतुर्भुजेनसहस्रबाहोभवविश्वमूर्त्ते ॥

समश्लोकी ४६

करींगदाचक्रकिरीटमाथां तेंइच्छितोंदर्शनकृष्णनाथा ॥
जेंचौभुजांचेंतवरूपसोपें तेंदाविहेंझांकुनिउग्ररूप ॥

आर्या ४६

चक्रकिरीटगदातें धरिपहिलेंरूपतूंचतुर्बाहो ॥
अमितकराविश्वतनू त्यारूपेंइच्छितोंतुलापाहों ॥

दोहरा ४६

मुगुटविराजतसीसपर शंखचक्रतबहात ॥
इहविधिमोहिदिखायें प्रभुहौतुमजगनाथ ॥

ओवी ४६

माथांमुगुटगदाचक्रकरीं ॥ पद्मावयाइच्छितोंअंतरीं ॥
तेंरूपतुझेंऐसेंचतुर्भुजमुरारी ॥ प्रगटकरीआतां ॥

अभंग ४६

करींगदासुदर्शन ॥ किरीटमस्तकींपावन ॥ १ ॥
कृष्णनाथाअनाथाच्या ॥ भेटीयाचितोंतुमच्या ॥ २ ॥
सोपीचतुर्भुजमूर्त्ती ॥ जेकवटाळेआह्माहातीं ॥ ३ ॥
तीदाखवुनीहेंझांका ॥ जेथेंउमजनेघेतुका ॥ ४ ॥

श्लोक ४७

श्रीभगवानुवाच

मयाप्रसन्नेनतवार्जुनेदंरूपंपरंदर्शितमात्मयोगात् ॥
तेजोमयंविश्वमनंतमाद्यंयन्मेत्वदन्येननदृष्टपूर्वम् ॥

समश्लोकी ४७

हेंअर्जुनातूजकृपानुरागें म्यादाविलेंरूपनिजात्मयोगें ॥
अनंततेजोमयविश्वखाणी जेंदेखिलेंतूजविणेंनकोणी ॥

आर्या ४७

म्यारूपआत्मयोगें तोषुनितुजपरमदाविलेंतेंजें ॥
तुजविणअन्यनपाहे विश्वअनंताद्ययुक्तजेंतेजें ॥

दोहरा ४७

तोहिदिखायोरूपमें अतिप्रसन्नचितहोय ॥
आदिअंतजोतेजमें देखसकेनहिकोय ॥

ओवी ४७

अर्जुनायोगेंकरून ॥ रूपदाविलेंहोऊनिप्रसन्न ॥
हेंतुजवांचून ॥ देखिलेंनाहींकोणी ॥

अभंग ४७

बोलेदेवतोसाधूचा ॥ महामेघगंभीरवाचा ॥ १ ॥
पार्थाकृपेनेंदाबीलें ॥ विश्वरूपम्याआपुलें ॥ २ ॥
आत्मरूपतेजोमय ॥ अनंतकीविश्वालय ॥ ३ ॥
नेणेकोणीतूजवीण ॥ तुकाह्मणेमाझीखुण ॥ ४ ॥

श्लोक ४८

नवेदयज्ञाध्ययनैर्नदानैर्नचक्रियाभिर्नतपोभिरुग्रैः ॥
एवंरूपःशक्यअहंनृलोकेद्रष्टुंत्वदन्येनकुरुप्रवीर ॥

समश्लोकी ४८

यागींनवेदाध्ययनींनदानीं कर्मींनवाउग्रतपेंकरूनी ॥
नसर्वथाशक्यजगींपहाया मीआणिकांयेरितिभक्तराया ॥

आर्या ४८

नरलोकींउग्रतपें दानमखेंकर्मवेदअध्ययनें ॥
त्यारूपेंमीतुजविण शक्यपहायानअन्ययानयनें ॥

दोहरा ४८

बेदजग्यतपदानउरु क्रियाध्ययनतेजोहे ॥
मेरोरूपअसक्यसो निरपदिखायोतोहे ॥

ओवी ४८

वेदेंयज्ञेंअध्ययनेंदानें ॥ विधिनेंकर्माचरणें ॥
त्रैलोक्यामाजिकवणें ॥माझेंरूपतुजवेगळेंदेखिलेनाहीं ॥

अभंग ४८

यागींवेदाध्ययनस्थळीं ॥ दानींसत्कर्ममंडळीं ॥ १ ॥
उग्रतपाहींपार्था ॥ जगींशक्यनसर्वथा ॥ २ ॥

पाहायासरेआणीका ॥ मीइतराकुरुनायका ॥ ३ ॥
कांहींनातुडेलोकांही ॥ अरेदेखेतुकादेहीं ॥ ४ ॥

श्लोक ४९

मातेव्यथामाचविमूढभावो दृष्ट्वारूपंघोरमीदृङ्ममेदं ॥
व्यपेतभीःप्रीतमनाःपुनस्त्वं तदेवमेरूपमिदंप्रपश्य ॥

समश्लोकी ४९

नहोव्यथेनेंमनमूढतूझें अत्युग्रहेंदेखुनिरूपमाझें ॥
होऊनियांनिर्भयमागुतीहें तूंतेंचमाझेंनिजरूपपाहे ॥

आर्या ४९

घोरस्वरूपपाहुनि नहोव्यथामूढभावबापाहा ॥
निर्भयसंतुष्टमनें माझेंपूर्वस्वरूपबापाहा ॥

दोहरा ४९

रूपभयानकदेखिकें तवहीजीवडराय ॥
अबभयकोंडारदे पहिलोरूपतुंजोय ॥

ओवी ४९

माझेंथोररूपदेखोनिनयनीं ॥ तेणेंभयव्यथानधरीमनीं ॥
आतांभयटाकोनिप्रीतिधरोनी ॥ पहिलेंपूर्वरूपपाहेमाझें ॥

अभंग ४९

याव्यथेनेंमूढमन ॥ नहोहोईसावधान ॥ १ ॥
माझेंरूपभयंकर ॥ देखुनभ्यालेंरेअंतर ॥ २ ॥
आतांएकदामागुती ॥ निर्भयहोईवीरपती ॥ ३ ॥
रूपतेंचपाहेपुन्हा ॥ जेथेंतुकाआलाध्याना ॥ ४ ॥

श्लोक ५०

संजयउवाच

इत्यर्जुनंवासुदेवस्तथोक्त्वा
स्वकंरूपंदर्शयामासभूयः ॥
आश्वासयामासचभीतमेनं
भूत्वापुनःसौम्यवपुर्महात्मा ॥

समश्लोकी ५०

बोलूनियांयेरीतिवासुदेव तेंअर्जुनादाखविरूपदेव ॥
भ्यालाबहूदेखुनिजोप्रताप आश्वासिलाहोउनिसौम्यरूप ॥

आर्या ५०

बोलुनिऐसेंपुनरपि दावीनिजरूपतोतयाश्वासीं ॥
होउनिसौम्यश्रीहरि भ्यालाजोपार्थत्यासआश्वासी ॥

दोहरा ५०

अर्जुनसोंऐसीकहि पहिलोंरूपबताय ॥
समाधानबहुविधकियो भयतेंलियोबचाय ॥

ओवी ५०

संजयह्मणेदेवऐसेंबोलोनी ॥ आपुलेंरूपदाखविलेंमागुतेंनी ॥
आश्वासिलासौम्यरूपहोवोनी ॥ भ्यालियाअर्जुनासी ॥

अभंग ५०

संजयबोलेकुरुवर्या ॥ वासुदेवकृतकार्या ॥ १ ॥
ऐसेंबोलिलेअर्जुना ॥ कृष्णरूपेंझालापुन्हा ॥ २ ॥
पाहीकाव्याचआवडी ॥ व्यापारीकउकलीघडी ॥ ३ ॥
नेघेजाणूनठेविली ॥ तुकाह्मणेशांतीदिली ॥ ४ ॥

श्लोक ५१

अर्जुनउवाच

दृष्ट्वेदंमानुषंरूपंतवसौम्यंजनार्दन ॥
इदानीमस्मिसंवृत्तःसचेताःप्रकृतिंगतः ॥

समश्लोकी ५१

नररूपतुझेंसौम्य हेंदेखोनिजनार्दना ॥
आतांअसेंवऱ्यावृत्तीं बुद्धिसीस्मृतिपावलों ॥

आर्या ५१

हेंमानुषरूपतुझें पाहुनिसौम्यप्रसन्नचित्तअसे ॥
स्वस्थप्रकृतिहिझाली वाटेमीजन्मलोंचिआजिअसें ॥

दोहरा ५१

रूपअनूपतुमधन्यो तारूपेंहोंदेख ॥
प्रकृतीलहींमैंआपनीं भयोसुचतविशेख ॥

ओवी ५१

अर्जुनह्मणेजनार्दन ॥ मनुष्यरूपातेंदेखोन ॥
मोहगेलापळोन ॥ ज्ञानमजजाहलें ॥

अभंग ५१

पार्थआनंदेंनीवाला ॥ देवदेखतांसानुला ॥ १ ॥
स्वमापरीआदितेज ॥ क्षणेंमावळेसहज ॥ २ ॥
निशीउदयांततारा ॥ तेवींदिखेसैन्यभारा ॥ ३ ॥
आपणरथाखालींउभा ॥ वरीदेखेपद्मनाभा ॥ ४ ॥
शंखचक्रादिहत्यारें ॥ चतुर्पाणीरुपगोजिरें ॥ ५ ॥
ठाणलक्षणेंनेटका ॥ दिसेसौम्यटविटका ॥ ६ ॥
हर्षेंबोलेधनंजय ॥ तुझेंदेखीयेल्यापाय ॥ ७ ॥

आतांबुद्धिस्मृतीआली ॥ वृत्तिराहिलीचांगली ॥ ८ ॥
नकोपालटघेऊंपुन्हा ॥ तुकाह्मणेजनार्दना ॥ ९ ॥

श्लोक ५२

श्रीभगवानुवाच

सुदुर्दर्शमिदंरूपंदृष्टवानसियन्मम ॥
देवाअप्यस्यरूपस्यनित्यंदर्शनकांक्षिणः ॥

समश्लोकी ५२

हेंरूपदेखणेंकष्ट माझेंजेंदेखिलेंतुवां ॥
यारूपाचेंदेवतेही सदादर्शनइच्छिती ॥

आर्या ५२

जेंदेखिलेंतुवांरे अशक्यजेंरूपतेंपहायास ॥
पाहोंइच्छितिसुरही माझ्यारूपासतेमहायास ॥

दोहरा ५२

देख्योप्रसन्नरूपयह जोतूंदेख्योमीत ॥
तास्वरूपकोंदेवता देख्योंचाहतनीत ॥

ओवी ५२

माझेंहेंदुर्लभस्वरूप ॥ तुलादाखविलेंअनूप ॥
पहावयाकरितीतप ॥ देवांसदुर्लभजें ॥

अभंग ५२

भक्तनायकाचेशब्द ॥ ऐकुनिवेदझालास्तब्ध ॥ १ ॥
चुकीआपणाकुनझाली ॥ ज्यासिजाणीवकळोंदीली ॥ २ ॥
हातींआल्यामेरुराई ॥ सत्यबोलतोंअन्वयी ॥ ३ ॥
मगह्मणेगावेड्या ॥ काईहांसोधनंजया ॥ ४ ॥
अरेअभेदथागगन ॥ खरेंसांगतोंनिवडून ॥ ५ ॥

जयापासुनीअपार ॥ होतिजातीदशअवतार ॥ ६ ॥
कष्टभोगितीसुरगण ॥ रूपपाहावयासंपूर्ण ॥ ७ ॥
जेंकांमाझेंदेखिलेंतुवां ॥ नवसुकरीशीवजीवा ॥ ८ ॥
तुकावदलाकिंचित ॥ झालेंत्रिजगतीविख्यात ॥ ९ ॥

श्लोक ५३

नाहंवेदैर्नतपसानदानेननचेज्यया ॥
शक्यएवंविधोद्रष्टुंदृष्टवानसिमांयथा ॥

समश्लोकी ५३

मीवेदींनतपींदानीं नपूजेहिकरूनियां ॥
पाहायाशक्ययेरीतीं तुवांदेखियलेंजसें ॥

आर्या ५३

यापरिचामीदानें यज्ञेंवेदेंतपेंहिसायासें ॥
शक्यपहायासनसे जैसेंत्वांदेखिलेंअनायासें ॥

दोहरा ५३

दानजग्यतपविधिकिये मोहिनदेखेकोय ॥
बिनश्रमपारथतुंअबे मोकोंरह्योजुजोय ॥

ओवी ५३

वेदयज्ञदानेंकरून ॥ हेंरूपकोणानदिसेजाण ॥
तुवांपाहूनझालेंरूपाचेंज्ञान ॥ आणिककोणीपाहावयाशक्यनोहे ॥

अभंग ५३

दानींतपींवेदीनामीं ॥ पूजादिकाचेसंभ्रमीं ॥ १ ॥
शक्यपाहायायेरीतीं ॥ तुवांदेखिलीजेमूर्ती ॥ २ ॥
बहूनिदानींचाठेवा ॥ तुवांपाहिलापार्थिवा ॥ ३ ॥
सनकादिकजयासाठीं ॥ तुकाह्मणेबहुकष्टी ॥ ४ ॥

श्लोक ५४

भक्त्यात्वनन्ययाशक्यअहमेवंविधोऽर्जुन ॥
ज्ञातुंद्रष्टुंचतत्त्वेनप्रवेष्टुंचपरंतप ॥

समश्लोकी ५४

तोमीआत्मैक्यभक्तीनें येरितींशक्यअर्जुना ॥
जाणायासपाहायास प्रवेशायासतत्त्वतां ॥

आर्या ५४

ऐसामीपरिएका भक्तीनेंलभ्यहीप्रवेशाया ॥
जाणावयापहाया तत्त्वेंमीसुलभसमजऐशाया ॥

दोहरा ५४

भगतअनंतकोउकरे सोदेखेयाभाय ॥
निकेजानेमोहिसों मोसेंरहेसमाय ॥

ओवी ५४

मजपाहणेंजाणणेंदेखणें ॥ तेंसर्वभक्तीचेंनिगुणें ॥
ऐसेंमजजेंजाणणें ॥ तेंममरूपींप्रवेशवी ॥

अभंग ५४

तोमीअत्मैक्यभक्तीनें ॥ शक्यपार्थायेरीतीनें ॥ १ ॥
जाणायासपाहायास ॥ अंतींगतीप्रवेशास ॥ २ ॥
जरीआवडीसगुणीं ॥ चित्तठेवीरेनिर्गुणीं ॥ ३ ॥
तेंचसार्थकतत्त्वतां ॥ तुकाझालायाजाणता ॥ ४ ॥

श्लोक ५५

मत्कर्मकृन्मत्परमोमद्भक्तःसंगवर्जितः ॥
निर्वैरःसर्वभूतेषुयःसमामेतिपांडव ॥

समश्लोकी ५५

मद्भक्तनिःसंगज्याला मीथोरकरिमत्क्रिया ॥
निर्वैरसर्वांभूतींजो तोपावेमजपांडवा ॥

आर्या ५५

मीतोंपरमजयाला मदर्चकआणिनित्यमद्भक्त ॥
निर्वैरसर्वभूतीं पावेमातेंअसंगतोयुक्त ॥

दोहरा ५५

मोनिमित्तकरमकरे सजेभगतीतजेऔर ॥
बैरनकाहुसेंकरे लहेसुमोमेंठौर ॥

ओवी ५५

मद्भक्तीनेंजाण ॥ मीथोरकरीहेंकीर्त्तन ॥
सर्वभूतींनिर्वैरहोण ॥ तोमजमाजीसमावे ॥

अभंग ५५

झालानिःसंगमद्भक्त ॥ मीथोरहाधरीहेत ॥ १ ॥
करीमक्रियाचोखटी ॥ सर्वभूतींद्वेषनुठी ॥ २ ॥
तोगापांडवापावतो ॥ माझामजसामावतो ॥ ३ ॥
घंटेपासूनीयांनादू ॥ तुकाह्मणेवीसंवादू ॥ ४ ॥

इतिश्रीमद्भगवद्गीतायांयोगशास्त्रेश्रीकृष्णार्जुनसंवादे विश्वरूपदर्शनयोगोनामएकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥

वामन

इतिटीकासमश्लोकी अध्यायाअकराविया ॥
श्रीपार्थसारथीकर्त्ता जोवामनमनोरथीं ॥

५५

अभंग

संजयसांगेधृतराष्ट्रा ॥ विश्वरूपींझालीयात्रा ॥ १ ॥
एकादशाचेमंडळीं ॥ पार्थदेवतागोंधळी ॥ २ ॥
जन्मेजयासांगेकथा ॥ पैंतोवैशंपायनगाथा ॥ ३ ॥
केलासमाप्तअध्यावो ॥ तुकाउदोकारभावो ॥ ४ ॥

त्याचेपदाच्यापद्धती ॥ चालेकवीसिद्धमती ॥ १ ॥
तरीचअधिकाउणीवा ॥ देवोरिझालाजाणावा ॥ २ ॥
श्रीगुरुपांडुरंगापायीं ॥ गुरुदासठेवीडोयी ॥ ३ ॥
येथेंतुकयासंगती ॥ गीतासांपडलीहोती ॥ ४ ॥

तेणेंआशीर्वाददीला ॥ नातोकर्णीमंत्रआला ॥ १ ॥
विश्वरूपपार्थादावी ॥ मजनिद्रिताचेववी ॥ २ ॥
गेलासंशयउडोन ॥ तुकातुष्टलाभगवान ॥ ३ ॥

इतिगीतार्थबोधिन्यांश्रीमद्भगवद्गीताटीकायांएकादशोऽध्यायः॥ ११॥

द्वादशाध्यायप्रारंभः

वामन

श्रीकृष्णेंपूर्वअध्यायीं विश्वरूपधनंजया ॥ दावूनिबोलिलाअंतीं तयाप्रतिजगद्गुरु ॥ १ ॥ कींमीनव्हेवेदतप दानपूजेकरूनिही ॥ पाहायायोग्यज्यारूपें मातेंदेखियलेंतुवां ॥ २ ॥ तोमीअनन्यभक्तीनें एरितींशक्यअर्जुना॥जाणावयापहायाला प्रवेशायासअंतरीं ॥३॥ अनन्यभक्तिह्मणिजे भजनींद्वितनेंनसे ॥ अन्यत्वेंभजणेंवेद पशुतुल्य निषेधिती ॥ ४ ॥ अनन्यभक्तिअन्यत्व उपास्योपासकामधें ॥ नसोनिजेकरीभक्ती उपास्याचीउपासका ॥ ५ ॥ नअन्यदेवताभक्ती नअन्यविपर्यारती ॥ ऐसेंभजोनिहींद्वितें भजतांभक्तितेनव्हे ॥ ॥ ६ ॥ कींऐसीभक्तिदेवाची किंनिमित्तकरीजरी ॥ आत्मार्थतरिदेवाही परीसप्रीतिआपुली ॥ ७॥ स्वकल्याणार्थनृपती सेवितीश्रीपतीतसा ॥ विनाप्रयोजनतरी नकरीभक्तिकोणिही ॥ ८ ॥ एकतोंभक्तिदेवाची दुसरीत्यापरीसही ॥ स्वभक्तिआतांहिभक्ति अनन्यातेकसीवदा ॥ ९ ॥ भक्तीचेदोषजेतीन्ही तेअन्यत्वींचआश्रित ॥ तिचेचतीन्हीगुणते अनन्यत्वींचवर्तती ॥ १० ॥ निमित्तेंव्यबधानत्वें व्यभिचारेंकरोनियां ॥ सनिमित्ताव्यवहिता व्यभिचारिणिभक्तिते ॥ ११ ॥ निमित्तेंभक्तिमुक्तीच्या सनिमित्ताचिभक्तिते ॥ व्यवधानक्षणजरी तरीव्यवहिताचिते ॥ १२ ॥ कल्याणनव्हतांशीघ्र क्षणएकहिनावडी ॥ उपजेतेव्यवहिना व्यवधानेंक्षणाचिया ॥ १३॥ रमेदोंपुरुषींनारी तेजसीव्यभिचारिणी ॥ देवींस्वजीवींदोंठायीं भक्तिहीव्यभिचारिणी ॥ १४ ॥ हेदोषअन्यभक्तीचे आतांयाचेंविलक्षण ॥ अनन्यभक्तिचेतीन्ही गुणतेआइकाअसे ॥ १५ ॥ सर्वप्रियें

ज्यानिमित्तें प्रियजोनिर्निमित्तचि॥ तोस्वात्माहोयविश्वात्मा यानि मित्तात्मभक्तिनें ॥ १६॥ उपासकांचाजोआत्मा तोउपास्यपणेंस्फुरे॥ तेव्हांचअव्यवहिता भक्तिकोनविटेकधीं ॥ १७ ॥ ज्याआत्म्यार्थउपास्याची करीभक्तिउपासक ॥ त्यासीस्वऐक्यकळतां भक्तिअव्यभिचारिणी ॥ १८ ॥ अनन्यभक्तितेऐसी याश्रीगीतेंतवर्णिली ॥ नेणूनिहारहस्यार्थ यथास्वमतिबोलती ॥ १९ ॥ भेदवाद्यांस अद्वैत बोलतांउडतेंमन ॥ आणित्यालारहस्यार्थ नसूचतिहियेरितीं॥ ॥ २० ॥ मताभिमानीज्ञानीही झालेआश्चर्यथोरहें ॥ निर्गुणोपासनामात्रीं वाहतीअभिमानजे ॥ २१ ॥ सगुर्णाप्रीतिमगकां आत्मा कळलियावरी ॥ ह्मणतीयास्तवअसा भक्तिमार्गनवर्णिती ॥ २२ ॥ निर्गुणात्मत्वकळणें ज्ञानेंतेंज्ञानबोलिजे ॥ त्याज्ञानेंसगुणप्रेमं अद्वैतीभक्तिबोलिजे ॥ २३ ॥ ज्ञानावांचोनिभक्तीचें रहस्यनकळेकधीं ॥ भक्तिवांचोनियांकष्ट ज्ञानाचीस्थितिबाणणें ॥ २४ ॥ त्याज्ञानेंसगुर्णाप्रेम अद्वैतेंभक्तिबोलिजे ॥ अधिष्ठानींदिसेविश्व तेंसाक्षीईशआपण ॥ २५ ॥ कल्पूनिदाविहेंज्ञान भक्तिचेंतत्त्वबोलिलें ॥ भक्तांचतुर्विधांमध्यें जैसींआर्तादिलक्षणें ॥ २६ ॥ ज्ञानीलक्षणचौथ्याचें भजनाज्ञानवेगळें ॥ जोवासुदेवतंतूतें ज्ञानेंज्ञानजगींपटीं ॥ ॥ २७ ॥ त्यातेंपाहेभजनहें भक्तियालागिबोलिजे ॥ बहूनांजन्मनामंते ज्ञानवान्मांप्रपद्यते ॥ २८ ॥ वासुदेवःसर्वमिति शेवटींहेंचिबोलणें ॥ तोवासुदेवतोआत्मा निर्निमित्तचिआवडे ॥ २९॥ तेचिआवडिहेभक्ति अज्ञानेंनघडेकधीं ॥ नेणोनियांरहस्यातें अज्ञत्वींभक्तिवर्णिती ॥ ३० ॥ निर्गुणोपासनामात्र ज्ञात्यासिह्मणतीपुरे ॥ गीतेंतनोंभक्तिथोर अद्वैतज्ञानरूपिणी ॥ ३१ ॥ गीतार्थजाणतोएक वाखाणीभक्तिजेअसी ॥ श्रीकृष्णहीहेंचिबोले अध्यायींअठरावियां॥ ॥ ३२ ॥ गीतार्थवर्णनफळ ज्याश्लोकींबोलिलास्वयें ॥ अष्टादशा